Ц 468
В 57869
РЕКАТ.

ГОСПОДА НАШЕГО

ІИСУСА ХРИСТА

СВЯТОЕ ЕВАНГЕЛІЕ

ОТЪ

МАѲЕЯ

НА ЯКУТСКОМЪ ЯЗЫКѢ.

Р/ЯК 36434

Изданіе Православнаго Миссіонерскаго Общества.

КАЗАНЬ
Типо-Литографія В. М. Ключникова с. д.
1898

Национальная
БИБЛИОТЕКА
Якутской-Саха ССР
г. Якутск

От Переводческой Комиссіи Православнаго Миссіонерскаго Общества печатать разрѣшается. Казань, сентября 19 дня 1897 года.

Предсѣдатель Комиссіи, профессоръ Казанской Духовной Академіи *М. Машановъ.*

МАТѲЕЙТАН

СВЯТОЙ ЕВАНГЕЛЇЯ.

I. 1. 1. Іисус Христос Давид-Авраам уолун тӧрдӱн
суруга. 2. Авраам Ісаагы тӧрӧппӱтӓ; Ісаак Іаковы тӧ-
рӧппӱтӓ; Іаков Іуданы кіні да браттарын тӧрӧппӱтӓ.
3. Іуда Фаресы, Зараны Фамарьтан тӧрӧппӱтӓ; Фарес
Есрому тӧрӧппӱтӓ; Есром Арамы тӧрӧппӱтӓ. 4. Арам
Аминадавы тӧрӧппӱтӓ; Аминадав Наассону тӧрӧппӱтӓ;
Наассон Салмону тӧрӧппӱтӓ. 5. Салмон Рахаваттан
Воозу тӧрӧппӱтӓ; Вооз Руфьтан Овиды тӧрӧппӱтӓ; Овид
Іессейі тӧрӧппӱтӓ. 6. Іессей Давид ырӓхтӓгыны тӧрӧппӱтӓ;
Давид ырахтагы Урій ойогуттан Соломону тӧрӧппӱтӓ;
7. Соломон Ровоамы тӧрӧппӱтӓ; Ровоам Авіяны тӧрӧп-
пӱтӓ; Авія Асаны тӧрӧппӱтӓ 8. Аса Іосафаты тӧрӧп-
пӱтӓ; Іосафат Іорамы тӧрӧппӱтӓ; Іорам Озіяны тӧрӧп-
пӱтӓ. 9. Озія Іоафамы тӧрӧппӱтӓ; Іоафам Ахазы тӧрӧп-
пӱтӓ; Ахаз Езекіяны тӧрӧппӱтӓ. 10 Езекія Манассіяны
тӧрӧппӱтӓ; Манассія Амону тӧрӧппӱтӓ; Амон Іосіяны
тӧрӧппӱтӓ. 11. Іосія Вавилоҥҥа кӧсӧр іннінӓ Іехоніяны
кіні да браттарын тӧрӧппӱтӓ. 12. Онтон Вавилоҥҥа кӧ-
спӱт кӓннӓ: Іеохонія Салафіилы тӧрӧппӱтӓ; Салафіил
Заровавелі тӧрӧпӱтӓ. 13. Заровавель Авіуду тӧрӧппӱтӓ;
Авіуд Еліакимы тӧрӧппӱтӓ; Еліаким Азору тӧрӧппӱтӓ.
14. Азор Садогу тӧрӧппӱтӓ; Садок Ахимы тӧрӧппӱтӓ;
Ахим Еліуду тӧрӧппӱтӓ. 15 Еліуд Елеазары тӧрӧппӱтӓ;

Елеазар Матөаны төрөппүтә; Матөан Іаковы төрөппүтә.
16 Іаков Марія әрін Іосифы төрөппүтә; кініттән (Ма-
ріяттан) Христос діән аттах Іисус төрөбүтә. *17*. Іннә
гынан барыларын төрүттәрә Авраамтан Давидка діәрі
уонордуга түөрт төрүт, Давиттан Вавилоңңа көсүөхтә-
рігәр діәрі уонордуга түөрт төрүт; Вавилоңңа көспүт-
тәріттән Христоска діәрі уонордуга түөрт төрүт.

2. *18*. Іисус Христос төрөбутә бугурдук: кіні іийәтә
Марія Іосифы кытта ілі охсусан баран, холбү олоро
іліктәрінә, арай Кіні Святой Тынтан ыарахан буолбута
білінна. *19*. Әра Іосиф үтүө (кісі) буолан, (кіні) ыарахан
буолбутун ҥоңңо білләріәгін багарымна, Кініні кістән
ытыагын багарбыта. *20*. Маны кіні санырын кытта,
чча-бу Айы Тойон Ангела түлүгәр көстөн, әппітә кініә-
хә: Давид уола Іосиф! баййаң ойоххун Маріяны ылар-
гыттан куттаныма, Кіні ісігәр үөскәбіт Святой Тынтан
бар әбәт. *21*. Кіні төрөтүөгә Уолу, ән кініәхә Іисус
діән аты біәріәң: Кіні баййатін ҥонун (кініләр) айылла-
рыттан бысыага әбәт. *22*. Бу барыта буолбута пророк
Айы Тойон атыттан әппіт тыла туолуон ісін; Кіні әппітә:
23. Бу, кыс осогосун ісігәр ылан төрөтүөгә уолу, кініәхә
Еммануил діән аты біәріәхтәрә; бу аты (сахалы) әттәххә:
бісігіні кытта Таңара бар буоллун діән. *24*. Үтуттан
туран баран, Іосиф Айы Тойон Ангела ыйбытын хоту
оңорбута, ылбыта баййатін ойогун. *25*. Іосиф кініні кытта
холбү олорботого: арай Марія хойут төрөппүтә баййатін
бастың уолун, Іосиф кініәхә Іисус діән аты біәрбітә.

II. **3.** *1*. Іисус Іудейскай Виөлеемңа төрөбүтүн кән-
нә, Ирод ыраахтагы сагына, Іерусалимңа ілін діәккіттән
кэлбіттәрә волхвтар (мудрас ҥон), кініләр ыйыпыттара:
2. Ханна барый саңа төрөбүт Іудей ыраахтагыта? ілін
діәккі Кіні сулусун көрөммүт, бісігі Кініәхә үңәрі кәл-

лібіт. *3*. Маны істäт, Ирод ырахтагы бÿтÿн Іерусалимы
кытта ыксабыта. *4*. Бары архірейдары, ңон ÿöрäхтäх-
тäрін муннан, ханна Христос тöрÿöх тустагый діäн, кі-
нілäртäн ыйыппыта. *5*. Іудейскай Виөлеемңа діäн, кінілäр
äппіттäрä кініäхä, ол тусун пророк бу курдук суруй-
бута äбäт. *6*. Äн даганы Іуда сірä, Виөлеем, бастың
Іуда гуораттарыттан тугунан да аччыгыйа суоххун:
äйігіттäн Басылык тахсан маныага мін ңоммун Израилі.
7. Оччого Ирод волхвтары кістäн ыгыран-ылан кіні-
лäртäн сурагалабыта сулус кöстÿбÿтт кäмін. *8*. Виө-
леемңа ытары туран, кінілäргä Ирод äппітä: баран чах-
чы білің нірäй ого тусун; кініні буллахкытына міäхä
біллäрäрің, оччого мін даганы баран ÿңÿöх-äтім Кініä-
хä. *9*. Кінілäр ырахтагы тылын істäт барбыттара; бу
кінілäр урут ілін діäккі кöрбÿт сулустара кінілäр інні-
лäрігäр баран іспітä, бу сулус хойут кäлäн нірäй ого
бар сірін ÿрдÿгäр тохтобута. *10*. Сулус тохтобутун кö-
рöннöр, кінілäр ÿöрдÿлäр бäрт улахан ÿöрÿнäн. *11*.
Ціäгä кірäң ійäтін Маріяны кытта нірäй огону кöрöт,
сÿгÿрÿйäн туран Кініäхä ÿңнÿттäрä; ÿптäх холбуйала-
рын асаннар кінілäр кысыл кöмÿсÿ, ладаны, смирнаны
кініäхä бäлäх агалбыттара. *12*. Ирокка тöннÿбäт ыйагы
тÿн тÿсäн Таңараттан ылан баран, кінілäр атын суолу-
нан бäйäлäрін дойдуларыгар барбыттара.

4. *13*. Кінілäр барбыттарын кäннä, бу Айы Тойон
Ангела Іосифка тÿлÿгäр кöстöн äппітä: туран нірäй
огону ійäтін кытта ыл, кінілäрі кытта тäскілä Египекка,
онно олохтон мін äйіäхä äтіäхпäр діäрі, Ирод нірäй
огону ірдäп öлöрÿöх буолар äбäт. *14*. Кіні турат нірäй
огону ійäтін кытта ылан баран, (кінілäрдін) Египекка
барбыта. *15*. Онно кіні олорбута Ирод öлÿöгäр діäрі;
бу буолбута Айы Тойон атыттан пророк äппіт тыла туо-

луоп ісін;кіпі äппітä: Египеттан мін бäйäм уолбун ыгы-
ран ылыым. *16*. Оччого Ирод волхвтар кініні албынна-
быттарын білäн, бäркä кыысыран, бары Виөлеем ісі-
гäр, бары да кіні бысыгар бар̆іккілäхтäн анныкы са-
стäх уол оголору öлöртöрöргö волхвтартан білбіт кäмін
бысыытынан ыйан ыыппыта. *17*. Оччого туолбута Іеремія про-
рок äппіт тыла; кіні äппітä. *18*. Рамага саҥа, ытыыр-соҥур
äлбäх да асы іісіллäр; Рахиль бäйäтін оголоро суохта-
рыттан кініläр тустарыгар ытыыр, сататтыллыагын да ба-
гарбат. *19*. Ирод öлбÿтÿн кäннä, Египекка бу Айы Тойон
Ангела Іосифка тÿлÿгäр көстöн, äппітä. *20*. Туран
ііäй огону іиäтін кытта ылан Израиль сірігäр бар,
бу ііäй ого душатын кöрдöччÿлäр öллÿлäр äбäт. *21*.
Кіні турат, ііäй огону іиäтін кытта ылан Израиль сірі-
гäр кäлбітä. *22*. Іосиф, Архелай агатын Ирод оннугар
Іудейга ыраахтагы буолан олорорун істäн, онно барыа-
гын куттаммыта, тÿлÿгäр ыйагы ылан баран, кіні Гали-
леяга барбыта. *23*. Сонно тіййäн кäлäн олохсуйбута
Назарет аттах гуорокка; іниа гынан Кіні Назарейынан
ааттаныага діäн пророктар äппіт тыллара туолуохтара.

III. 5. *1*. Сол кÿннаргä кäлäн, Іоанн сÿрäхтäччі
Іудейскай іччітäх сірігäр ÿöрäтäн äппітä. *2*. Айыгы-
тын білініҥ, чугасата äбäт халлаан царствата *3*. Субу
кіні тусун урут білläрäн Исаія пророк äппітä: бу іччі-
тäх сіргä ÿöгÿлäччі саҥата: бäлäмнäҥ Айы Тойон суолун.
4. Бäйäтä буоллагына Іоанн кäтäн сылдьыбыта тäбіян
кыл тÿтÿттäн тігіллібіт таҥасы, курдаммыта тірі куру-
нан; асылыга буоллагына акрідалар, тыа да медä аті-
лäр. *5*. Оччого Іерусалим, бары Іудея, бары да Іордан
тулатыгар олороччу дьон, кініäхä тахсан *6*. Бäйäläрін
айыыларын äтäн тураннар, кініттäн Іорданҥа сÿрäхтäм-
міттäрä. *7*. Äлбäх фарісейдар, саддукейдар да кініä-

хä сӯрäхтäнäрі кäлäн ісäлларін көрөн, Іоанн äппітä
кінілäргä: ехиднä (äріäн кыл) тӧрӯттäрä, кäлан ісäр
уортан тäскілргä кім äсігіні ӧйдӧттӧ? *8.* Айыгытын бі-
лінäргä сӧптӧх суолларын оӊоруӊ. *9.* Бісігі Авраам ага-
лäхпыт ді санаӊӊыт улатыман; äтäбін äсіäхä: Таӊара
кӯстäх субу да тастартан Авраамӊа оголору айыагын.
10. Сӯгä даганы мас тӧрдӯгäр сытар: бары ӯчӯгäй отону
ӯннäрбäт масы кäрдäннäр уокка быраргаллар. *11.* Мін
айыны білінäр тусугар äсігіні ӯнан сӯрäхтібін; мін кäй-
нібіттäн кäлäн ісäччі мігіннäгäр ордук кӯстäх, мін кіні
äтäрбäсін іӊіäхпін сӧбӧ суохпун. Кіні äсігіні сӯрäхтіäгä
Святой Тынынан, уотунан. *12.* Кіні ілітігäр кӯрӊäхтäх;
кіні байäтін гумнатын ырастыага, пшеницатын ӯрар сірі-
гäр (амбарга) хомуйога; быртах оту буоллагына умуллу-
бат уотунан убатыага.

6. *13.* Оччого Іисус Галилеяттан Іорданӊа Іоантан
сӯрäхтäнäрі кäлбітä. *14.* Іоанн ӊулайан äппітä кініä-
хä: мін äйігіттäн сӯрäхтäніäх тустахпын, тӧттӧрӯ кä-
лäн Äн міäхä сӯрäхтäнä кäлäгін дуо? *15.* Маныаха
Іисус äппітä кініäхä: маны білігін халлар, іті курдук
бісігі толоруох тустāхпыт бары кырдыгы; оччого
Іоанн сӧбӯлäн (сӯрäхтäбітä). *16.* Сӯрäхтäнäт Іисус
сотору ӯттан тахсыбыта; арай бу кініäхä халлāннар
асыллыннылар. Іоанн Таӊара Тына голубь курдук кініä-
хä тусäн кäлäн ісäрін кӧрбӯтä. *17.* Соччого халлāн-
нартан äтäр саӊа ісілінна: бу бäр мін сӯрäгім сӧбӯлäн
тохтӯр тапталлāх уолум.

IV. 7. *1.* Оччого Іисусу Тын, Кініні абасы холӧн
кӧрӯӧгӯн тусугар, іччітäх сіргä ілпібітä. *2.* Тӯӧрдуон тӯн-
нāх кӯнӯ тугу да асäмна курāнах кӯннäнäн, хойуккуту-
гар Іисус асыагын багарбыта. *3.* Холӧччу абасы кініä-
хä кäлäн, äппітä: Äн Таӊара Уола буоллаххына, бу тас-

тарга äт, бу тастар асыр ас буолуннар дiäн. *4*. Кiнi ма-
нылаха äппiтä: Таҥара суругар äтiллiбiтä: аҥардас асы̄р
асынан кiсi ты̄ннāх буолуо суога, хата бары Таҥара
айагыттан тахсар тылынан ты̄ннāх буолуога. *5*. Оччого
абāсы Кiнiнi Святой гуорокка ылан, Кiнiнi Таҥара
џiäтiн сарайын ÿрдÿгäр туруоран баран. *6*. Äппiтä кi-
нiäхä: Äн Таҥара Уола буоллаххына аллара ыстанан тÿс:
Таҥара суругар суруллубута äбäт: бäйäтiн Ангелларыгар
ыйбыта: кiнiлäр äйiгiн iлiлäрiгäр тутаннар, атаххынан
тастан iҥнiбäт гына iлџiäхтäрä. *7*. Iисус äппiтä кiнiäхä:
äмiä Таҥара суругар äтiллiбiтä: Айы̄ Тойон Таҥарагын
холōн кöрÿмä. Äмiä Кiнiнi абāсы бäрт ÿрдÿк хайа
ÿрдÿгäр тасāран, бары äн-дойду царстваларын кiнi-
лäр да славаларын кöрдöрöн баран. *9*. Äппiтä кiнiäхä:
мiäхä сÿгÿрÿйäн ÿҥтäххiнä, мiн маны барытын бiäрiäм
äйiäхä. *10*. Оччого Iисус äппiтä кiнiäхä: кiäр бар мiгiт-
тäн, сатана, Таҥара суругар äтiллiбiтä äбäт: Айы̄ Тойон
Таҥарагар ÿҥÿöҥ, аҥардас кiнiäхä да служи-гыныаҥ
дiäн. *11*. Оччого Кiнiнi абāсы хāлларбыта; арай бу Ан-
геллар кäлäннäр Кiнiäхä служи-гыммыттара.

8. *12*. Iисус, Iоанн хайыга ÿгуллубутун iстäн, Га-
лилеяга барбыта. *13*. Назареты хāлларан, кiнi кäлäн
байагал ыксатыннāгы Капернаум гуоракка Завулон,
Нефѳалим iккi быстарыгар олохтоммута. *14*. Бу буолбута
Исаiя пророк äппiт тыллара туолуохтарын iсiн; кiнi äп-
пiтä. *15*. Завулон, Нефѳалим сiрä, Iордан уҥуоргутугар
барар байагал суола, Таҥараны бiлбäт Галилея омуга.
16. Хараҥага ололор џон улахан сырдыгы кöрдÿлäр;
öлöр дойдуга кÿлÿк да iсiгäр олорооччуктарга сырдык
бырдата. *17*. Сōччоттон ыла Iисус ÿöрäтäн äтäр буол-
сута: айыгытын бiлiнiҥ, халлāн царствата чугасāта
äбäт.

9. *18*. Галилейскай байагал ыксатынан äсан ісäн Іисус ілімнäрі байагалга ӱтäн äрäр іккі браты (інілäх-біні) Петр діäн аттах Симону, кіні да інітін Андрейы көрбӱтä. Кінілäр балыксыттар äтілäр. *19*. Кінілäргä Іисус äппітä: Мігін батысың, Мін äсігіні кісілäрі бултӱр гына оңоруом. *20*. Сочного кінілäр ілімнäрін халдаранңар, Кіні кäннітäн барбыттара. *21*. Ітінтäн бара тӱсäт Кіні атын іккі браты (інілäх-біні) Іаков Заведеевы кіні да братын Іоанны, агаларын Заведейы кытта оңочо ісігäр ілімнäрін абырахты олорролдорун көрөн, кінілäрі ыгырбыта. *22*. Кінілäр сотору оңочолорун, агаларын да халларанңар, Кіні кäнніттäн барбыттара. *23*. Іисус бары Галилея устун сылҷан ҷону кінілäр сінагогаларыгар ӱөрäппітä, Евангелія царстватын білләрбітä, ҷоңңо бäр бары ыалҷары—сӱтäрі ӱтӱөрпӱтä. *24*. Кіні (ӱтӱөрдäр) сурага бӱтӱн Сирія устун ісіллібітä; іҷҷä агалаллара Кіні̇äхä бары ыалҷаччылары äгін-äгін ыалҷарынан ыарыппыттары, тäрымталахттары, ірбітт̈äрі, ыйайы тäрымталахтары, босхоң да буолбуттары: Кіні кінілäрі ӱтӱөртäбітä.

10. *25*. Ӱгӱс ҷон Галилеяттан, уон гуорадтан, Іерусалимтан, Іудеятан, Іордан да уңуоргутуттан Кініні батыспыттара.

V. *1*. Ҷону көрон, Кіні хайа ӱрдӱгäр ыттыбыта; онно олордогуна, Кініäхä чугасан кäлбіттäрä Кіні ӱөрäнäччілäрä. *2*. Кіні бäйäтін аңагын асаң, кінілäрі ӱөрäтäн, äппітä. *3*. Тынынан ҷадайбыттар толору ҷоллохтор: кінілäр кіäннäрä äбäт халлан царствата. *4*. Ытыр-соңӱр ҷон толору ҷоллохтор: кінілäр сäтатыллыахтара äбäт. *5*. Сымнагастар толору ҷоллохтор: кінілäр сірі өлӱлäніäхтäрä äбäт. *6*. Äспыт кісі асыан багарарын курдук, утаппыт кісі утагын ханнарыан багара-

рын курдук кірдіккä багарар џон толору џоллōхтөр: кі-
нiлäр тотуохтара äбäт. *7.* Асынӹк џон толору џол-
лōхтор: кінiлäрі асыныахтара äбäт. *8.* Сӯрäхтäрінäн
ырас џон толору џоллōхтор: кінiлäр Таҥараны кöрӯöхтä-
рä äбäт. *9.* Тупсӯну тäрійäччiлäр толору џоллōхтор:
кінiлäр Таҥара уолаттарынан āттаӣыахтара äбäт. *10.*
Кырдык тусугар баттанан турāччылар толору џоллōх-
тор: кінiлäр кiäннäрä äбäт халлāн царствата. *11.* Мін
туспар äсiгiнi холуннардахтарына, баттāтахтарына, ба-
ры да да кусаган тылынан сымыйаннан äттäхтäрiнä
äсiгi толору џоллōх буолоххут. *12.* Ӱöрӯҥ кöрӯлäҥ:
äсiäхä äӣбäх тöлöбӯр халлāннар ӯрдӯлäрiгäр бāр äбäт.
Ітi курдук баттāбыттара äсiгi iннiгiтiгäр *олорбут* про-
роктары. *13.* Äсiгi сiр тӯса буолагыт; тӯс кӯсӯн сӯ-
тäрдäгiнä, тугунан тӯстāх буолуогай? (оччого) кiнi ту-
охха џаганы тусата суох буолуога, арай кiсi тäпсäрi-
гäр, тасырџа бырагыаллыагар сöпптōх.

11 *14.* Äсiгi āн—дойду сырдыга буолагыт; хайа
ӯрдӯгäр турар гуорад (џонтон) кiстāнiäгiн тӯктäрi. *15.*
Убатыллыбыт да уоту iсiт анныгар туруорбаттар, хата
бары џiä iсiннäгiлäргä сырдāтын дiäн подсвѣшнiкка (ту-
руораллар). *16.* Сол курдук äсiгi сырдыккыт кiсiлäр
iннiлäрiгäр сырдāтын, кiнiлäр äсiгi ӯтӯö суолларгытын кö-
рöннöр халлāннагы äсiгi Агагытын хайгāтыннар. *17.* Ый-
агы бiтäр пророктар тылларын кäсäрi кäллiм дiäн сапāмаҥ;
Мiн кäсäрi кäӣбāтāгiм, хата толорōру (кäӣбiтiм). *18.* Кiр-
дiк äтäбiн äсiäхä: барыта туола iлiгiнä бiр iота, бiр кäрдiс
џаганы ыйāхтан туоруохтара суога, хата дöбöҥнӯк халлāн
сiр iккi äсыахтара. *19.* Ітiнäн буоллагына, кiм бу аччыгый
кäскiллäртäн бiрдäрiн äмä кäсiäгä, ол да курдук ӯöрäтiäгä
џону, сол аччыйынан аттаныага халлāн царстватыгар;
онтон кiм (бу кäскiллäр хоту) оҥоруога, ӯöрäтiäгä, ол ула-

ханынан аттаныага халлäн царстватыгар.

12. *20.* Ол тусугар äтäбін äсіäхä: äсігі кӧнӧгӱт ӱӧ-
рäхтäхтäр; фарісейдар кӧнӧлӧрӱттäн ордук буолбата-
гына, халлäн царстватыгар кіріäххіт суога. *21.* Олӧ-
рӱмä, кім äбіт ӧлӧрдӧгӱнä, ол суд цӱлӱгäр тутуллан біä-
ріллiäх тустах діäн былыргыларга äтіллібіт тыллары äсі-
гі істäгіт. *22.* Мін буоллахпына äтäбін äсіäхä: бäйäтін
братыгар солӱта суох кыыһырааччы äрä кісі цӱлläніäх
тустах; кім бäйäтін братыгар рака (акäры) діäн
äтіäгä, ол ӱрдӱк сутунан цӱлläніäх тустах; кім мäнік
діäн äтіäгä, ол уоттах геенннага барыах тустах. *23.* Іті-
нäн буоллагына алтарьга бäлäххін агалан туран, братыҥ
äйігіттäн хоргуппутун ӧйдӱӧҥ. *24.* Оччого алтарь інні-
гäр бäлäххін халларап, урут баран тубус браккын кыт-
та, оччого äрä кäлäн агал бäлäххін. *25.* Тубус тӱр-
гäнник мӧккӱӧннäххін кытта; бу мӧккӱӧннäгіҥ äйігін цӱл-
лäччікка біäрбäтін діäн, онтон цӱлläччі äйігін хайы ціä-
тін кäтäччікка äйігін хараҥа хайыга уктарары біäрбä-
тін діäн суолга бäр äрдäххінä кініні кытта (тубус). *26.*
Кырдык äтäбін äйіäхä: харчыгын бары іліккінä онтон
тахсыаҥ суога.

13. *27.* Кӧрсӱлäсімä діäн былыргыларга äтіллібіт
тылы істäгіт. *28.* Мін буоллахпына äтäбін äсіäхä: цах-
тары кӧрӧт, кім кӧрсӱлäсіäгін багарыага, ол сӱрäгін
ісігäр кініні кытта кӧрсӱлäсäр. *29.* Уҥа харагыҥ ірдäр
буоллагына, оҥон ылан кіäр быраx кініні; бӱтӱн äтіҥ
äйіäнä геенна уотугар (акка) бырагыллыагын кäріäтä,
бір сӱсӱӧххӱттäн маттаххына ордук тусалах буолуога
äбäт äйіäхä. *30.* Уҥа іліҥ ірдäр буоллагына, бысан
ылан кіäр быраx кініні, äтіҥ геенннага бырагыллы-
агын кäріäтä бір сӱсӱӧххӱттäн маттаххына ордук
тусалах буолуо äбäт äйіäхä. *31.* Кім бäйäтін ойо-

гун кытта арахсар, ол арахсар суругу кініäхä біäрдін
діäн былыр äтіллібітä 32. Мін буоллахпына äтäбін äсі-
äхä: кім ойого кӧрсӱлäспäтäгін ӱрдӱнäн, кініні кытта
арахсар, кініні кӧрсӱлäсäргä тіäрдäр; кім äрін кытта арах-
сыбыт ҕахтары ойох ылар, ол кӧрсӱлäсäр.

14. *33.* Кäсімä андагаргын, хата Айы Тойон іннігäр
андагайбыккын сітäрäр буол діäн, былыргыларга äтіллі-
біт тыллары äсігі істäгіт. *34.* Мін буоллахпына äтäбін
äсіäхä: букатын андагайымаҥ: халланынан дагаҥы, кіні Та-
ҥара олого буолар äбäт. *35.* (Андагайымаҥ) сірінäн дага-
ны, кіні Таҥара атагын анна буолар äбäт; (андагайымаҥ)
Іерусалимынан даганы, кіні улахан ырахтагы гуората
буолар äбäт. *36.* Хата тылгыт äсіäнä бу курдук буол-
лун: сӧп-сӧп, суох-суох, мантан ордук албынтан буолуо-
га. *37.* Бäйäҥ да баскынан андагайыма, бір да асы
ӱрӱҥ бітäр хара да гыныаххын кӱсä суоххун äбäт.
38. Харах ісін харах, тіс ісін тіс діäн äтіллібіт тылла-
ры äсігі істäгіт. *39.* Мін буоллахпына äтäбін äсіäхä:
атагастаччыкка утары оҥоруму, хата кім уҥа іäдäскін
охсуога, äргітäн біäр кініäхä бір ӧттӱн. *40.* Кім
äміт ӱҥсäн туран äйігіттäн соҥҥун ылыагын багарыага,
оннук кісіäхä біäрäн кäбіс рубахагын даганы. *41.*
Кім äміт бір кӧсӱ барыах діäн äйігін сыҥалыага, ону
кытта ікки кӧсӱ барыс.

15. *42.* Äйігіттäн кӧрдӧсӧччӱккä біäр, іäс да
äйігіттäн ылäры гыммыт кісіні батыма. *43.* Ыксагын
таптä, ӧстӧххӱн абäсы кӧр діäн, äттілібіт тыллары
істäгіт. *44.* Мін буоллахпына äтäбін äсіäхä: ӧстӧхтӧр-
гӱтӱн таптаҥ, äсігіні абасы кӧрӧччӱлäргä ӱчӱгäі оҥо-
руҥ, äсігіні да атагастаччылар, баттäчылар тустарыгар
(Таҥарага) ӱҥäр буолуҥ. *45.* Оччого äсігі халлäннäгы Ага-
гыт уолаттара буолуоххут; Кіні ыйагынан кӱн тахсар

ӱтӱöлäрiгä кусаҕаттарга да, самыры Кіні да біäрäр
кырдыктäхтарга кусаҕан да суоллахтарга. 46. Äсігі
äсігіні таптаччылары таптыр буоллаххытына, ол туох
тöлкöлöгӱй? Мытарьдар да іті курдук оӈорботтор дуо?
47. Догор äра догоргутугар ӱтӱöнӱ сапасар буоллаххы-
тына, туох ӱтӱö ордугу оӈорогут? Таӈараны білбäт
омуктар ітіні оӈорботтор дуо? 48. Ол буоллагына хай-
тах халлаӈнагы Агагыт äсіäнä толору ӱтӱöлäх, сол кур-
дук äсігі толору ӱтӱöлäх буолуӈ.

VI. 16. 1. Умнагытын ҷон ортогугар, кінілäр кöр-
дуннäр діäн біäрäргітіттäн сäрäніӈ; іннä гымматäххыты-
на халлäӈнагы Агагытыттан äсіäхä тöлöбӱр буоло соҕау.
2. Іннä гынан умнаны тӱӈäтäріӈ сагына, албыттар сіна-
гагаларга ҷон муннустар да сірдäрігäр, ҷон хайгатын діäн
гыналларын курдук тыныма; кырдык äтäбін äсіäхä: іннä
гынан кінілäр байäлäрін тöлöбӱрдäрін ылаллар. 3. Умна-
ны бугурдук äн біäрäр буол: хаӈас іліӈ білбäтін тугу уӈа
іліӈ оӈороруң. 4. Умнаӈ аййäнä кім да білбäтінäн буол-
лун, оччого кістäлäӈі кöрöччӱ Агаӈ ілä біäріäгä айäхä.
5. (Таӈырага) ӱӈтäххінä албыттар курдук буолума, кі-
нілäр сінагогаларга суоллар да арахсыларыгар тохтон
туран, ҷон кöрдӱн діäн ӱӈӱöхтäрін таптыллар. Кырдык
äтäбін äсіäхä: іннä гынан кінілäр тöлöбӱрдäрін ылаллар.
6. Äн Таӈарага ӱӈтäххінä ҷіäгäр кірäн, аӈӈын сабан ба-
ран, кістäн ӱӈäр буол байäӈ Агагар; кістäлäӈі кöрöччӱ
Агаӈ ілä біäріäгä айäхä. 7. Онтон (Таӈарага) ӱӈä ту-
раӈӈыт, Таӈараны білбäт омуктар курдук ордугу äті-
мäӈ, кінілар äлбäх тылы äттäхпітінä ісілліäхпіт діäн
саныллар. 8. Ол буоллагына кінілäр курдук буолумаӈ;
Агагыт äсіäнä туохха кысанаргытын äсігі кöрдöсö да
іліккітінä білäр äбäт. 9. Äсігі ӱӈӱӈ бу-курдук: халлаӈ-
нар ӱрдӱлäрігäр бäр Агабыт бісіäнä, атыӈ Аййäнä Свя-

тейдäннін. *10.* Царстваӊ Аӊіäнä кäллін; сір ӯрдӯгäр
кöӊӯлӯӊ Аӊіäнä халлāн ӯрдугäр курдук буоллун. *11.* Бӯ-
гӯӊӊӯ кӯннäгі асыр аспытын бісіäнін кулу бісіäхä бӯгӯн.
12. Хайтах бісігі бāйāбіт іäстäхтäрбітігäр хāлларабыт,
сол курдук халлар бісіäхä бісігі іäстäрбітін. *13.* Аӊар-
хайга кіллäріма бісігіні; хата албыатаӊ быса бісігіні,
царстваӊ кусуӊ да славаӊ Аӊіäнä буолаллар äбäт ӯйāлäр
тухары. Аминь.

17. *14.* Ӊон айытын хāлларар буоллаххытына, äсі-
гі да айыларгытын халлāннāгы Агагыт äсіäнä хāлларыа-
га. *15.* Ӊон айытын хāлларбат буолаххытына, äсігі да
айыларгытын Агагыт äсіäнä хāлларыа суога. *16.* Сол
курдук, курāнах кӯннäнäргіт сагына, албыттар курдук
санаргəмаӊ; кініläр кісіläргä курāнах кӯннäнäччіктäрінäн
кöстӯöхтäрін ісін сырайдарын кӯлӯгӯрдäллäр. Кырдык
äтäбін äсіäхä: іннä гынан кініläр бāйāлäрін тöлöбӯрдäрін
ылаллар. *17.* Курāнах кӯннäнäччігінäн ӊон іннігäр кöстӯ-
мӯогӯӊ ісін, хата кістäн курāнах кӯннäначчігінäн Агаӊ
іннігäр (кöстӯоӊ ісін); *18.* Äн курāнах кӯннäннäххінä,
баскын агыныахта сырайгын да сӯй; кістäläӊі кöрöччӯ
Агаӊ іlä аӊіäхä біäріäгä. *19.* Ӯбӯ сір ӯрдӯгäр муй-
йумаӊ, онно ӯöн, ӊäбін да сір, онно уоруйахтар да ан-
нынан хасаннар уораллар. *20.* Хата ӯбӯ муййуӊ
халлāн ӯрдӯгäр, онно ӯöн ӊäбін да сіäбäт, онно
уоруйахтар дагыны аннынан хасаннар уорбаттар.

18. *22.* Äті харах сырдатар; іннä гынан äн харагыӊ
ырāс буоллагына, бӯтӯн äтіӊ сырдык буолуога. *23.* Харагыӊ
кусаган буоллагына, бӯтӯн äтіӊ хараӊа буолуога. Бāйāӊ
іскäр бар сырдыгыӊ, хараӊа буоллагына, оччого хайтах
хараӊа буолуогай? *24.* Іккі тойоӊӊо кім даганы кыайан ӯлä-
лäбäт, бітäр бірдäрін таптыага, бірдäрін абасы кöрӯöгä,
бітäр бірдäрігäр кысанар буолуога, бірдäрігäр сӯрäгä-

џір буолуога. Таӊарага мамонага (байга) дагаӊы іккіäн-
нäрігäр кыайан үлäліäххіт суога. *25.* Олісін
äтäбін äсіäхä: душагыт тусугар тугу асыахпытый,
тугу ісіäхпітій діäн, џысаныман; äсігі äккіт да
тусугар тугу таӊнаахпытый діäн кысаныман. Душа
äттäгäр, äт таӊастагар да ордук буолбат дуо? *26.*
Көрүӊ äрä хайтах халлāн көтөрдөрө ыспатар, быспа-
тар урар да сіргä (амбарга) хомуйбатар; ол да гыннар
кінілäрі халлāннагы Агагыт Ітäр; äсігі кінілäрдäгäр
ырах ордук буолбаккыт дуо? *27.* Хайагыт äсігіттäн
кысаннар дагаӊы, кыайан бäйäтін улāтаннарыагай сатар
біір тоӊонох уӊуогун сагаӊы? *28.* Таӊас да тусугар
того кысанагыт? Көрүӊ äрä хайтах хонуга үнäр лілія
діäн цвѣтка̄лар үнäллäрін, кінілäр äрäйдäммäттäр, хап-
паттар дагаӊы. *29.* Міп äтäбін äсіäхä: Соломон бүтүн
бäйäтін славатын сагына, кінілäртäн бірдäрін äміт курдук
таӊнымбатāга. *30.* Агыйах ітäгäйäччілäр! бүгүн үнäр, сар-
сын осохҳо кäбісіллäр хонү отун Таӊара ігі курдук
таӊыннарар буоллагына, эйигін ордук таӊыннарыа суога
дуо äсігіні.

19: *31.* Ол буоллагына тугу асыахпытый, бітäр
тугу ісіäхпітій, бітäр тугу таӊнаахпытый діäн кысам-
мат äппäт да буолуӊ *32.* Маны барытын Таӊа-
раны білбäт омуктар көрдөсөллөр äбäт; ітініäхä ба-
рытыгар äсігі кысаӊаргытын халлāннагы Агагыт äсіäнä
білäр äбäт. *33.* Хāта урут кордөӊ Таӊара царства-
тын, Кіні да кырдыгын; онтон бу барыта äбі біäріллiä-
гä äсіäхä. *34.* Бу буоллагына, сарсыӊӊы күн тусугар
кысаныман, сарсыӊӊы күн бäйäтін кысалгатын тусун
бäйäтä кысаныага. Атын күн атын кысалгалāх.

VII. **20.** *1.* Џүллäмäӊ џүллäніміäххіт ісін. *2.* Хайа
џүлүнäн џүллүгут, сол џүлүнäн äсігіні џүллуөхтäрä; хайа

кäмiнäн кäмнiгiт, сол кäмiнäн äсiäхä кäмнäнiäгä. *3.* Бäй-
äн̥ хараххар дӳлӳн̥ӳ öйдööт äрäрi, хайтах кöрöгӳн до-
горун̥ харагыгар бар мутугу? *4.* Бiтäр бäйäн̥ хараххар
дӳлӳн̥ бар äрдäгiнä, хайтах äтäгiн бäйäн̥ догоргор: агал
äрä мiн äн хараххыттан мутук оготун тасāрыым дiäн.
5. Кубулгат! дӳлӳн̥ӳ бäйäн̥ хараххыттан урут тāсар, оч-
чого хайтах мутук оготун догорун̥ харагыттан
тасāрары кöрӳöн̥. *6.* Святойу ыттарга бiäрiмäн̥, свинья-
лар жёмчуккутун атахтарынан тäпсäн баран äргiллä тӳсäн
äсiгiнi тырыта тыытан кäбiспäтiннäр дiäн, äсiгi жемчук-
кутун (кӳндӳ тас) свiньялар iннiлäрiгäр быраҕыман̥.
21. *7.* Кöрдöсӳн̥ бiäрiллiäгä äсiäхä; кöрдöн̥-булуох-
хут; тон̥суйун̥-асыллыага да äсiäхä. *8.* Кöрдöсööччӳ äрä
ылар, кöрдööччӳ äрä булар, тöн̥суйааччыкка äрä асыллыага.
9. Уола хлѣбы кöрдöтöгӳнä, тасы бiäрäччi *10.* Бiтäр
балыгы кöрдöтöгӳнä могойу бiäрäччi кiсi äсiгi ыккарды-
гытыгар бар дуо? *11.* Бу буоллагына, äсiгi öсӳöмн̥ӳлäх äрäн̥-
н̥iт, бäйäгiт оголоргутугар сатāн ӳтӳöнӳ бiäрäр буоллах-
тына, он̥ноҕор ордугу халлāннагы äсiгi Агагыт, Кiннiттäн
ӳтӳöнӳ кöрдöсööччӳлäргä бiäрiäгä. *12.* Ол буоллатына тугу
атын н̥оннорго он̥орторуоххутун багарагыт, сол курдук
бäйäгiт äсiгi кiнiлäргä он̥орун̥. Сол тусун пророктар
ыйāгы кытта äтäллäр. *13.* Кыарагас āнынан кiрiн̥, кiäн̥
āн кäтiт да суол öлӳгä тiäрдäр абāт, āлбāхтäр да кiнi-
нäн кiрäллäр. *14.* Чычырбас āн кыарагас н̥аганы суол
(бармммат) олоххо тiäрдäллäр, кiнiнi агыйахтар бу-
лаллар.
22. *15.* Сымыйа пророктартан сäранiн̥, кiнiлäр äсiä-
хä iстäрiгäр сӳрдäх бöрö курдук äрäрiлäр баран тан̥а-
стāх кäлäллäр. *16.* Суолларын бысыытыттан бiлiäххiт
кiнiлäрi; терновнiктан вiнограды, бiтäр репейнiктан смо-
кваны iчiгäстiллäр дуо? *17.* Iтi курдук бары ӳчӳгäй

мас үчүгәй отону ўннәрәр; кусаган мас кусаган отону ўннәрәр. *18.* Ўчўгәй мас кусаган отоннору ўннәрбәт, кусаган мас ўчўгәй отоннору ўннәрбәт. *19.* Бары ўчўгәй отону ўнәрбәт мастары кәрдәннәр уокка кәбісәлләр. *20.* Ол буоллагына суолларын быспытынан кініләрі біліәххіт.

23. *21.* Айы Тойонум, Айы Тойнум әрә діәччі Міәхә халлāн царстватыгар кіріә суога, хата халланнагы Агам көңүлүн хоту сыліцаччы (ол кіріәгә) *22.* Сол күп әлбәхтәр әтіәхтәрә Міәхә: Айы Тойонум, Айы Тойонум, бісігі Ӓн аккынан пророктабатахпыт дуо? (ўөрәппәтәхпіт дуо хойукку олоххо бәләмнән) абасылары Ӓн аккынан батан тасарбатахпыт дуо? Џікті да суоллары Ӓн аккынан оңорботохпут дуо? (діәхтәрә). *23.* Оччого Мін кініләргә әтіәм: Мін хасан даганы әсігіні білбәтәгім: кіәр барың Мігіттән, ыйага суогу оңорōччулар.

24. *24.* Іті буоллагына, кім бу Мін тылларбын істәр, олор да хоту сылцар, оннук кісіні тас ўрдўгәр байатін џіәтін туппут көрсүө кісіәхә холуйом. *25.* Арай самыр түсән өрүстәр угуттананнар, тыаллар да ўрәннәр саба түстүләр сол џіәгә; кіні тас ўрдўгәр тутуллубут буолан охтубатага. *26.* Онтон кім бу Мін тылларбын істәр, олор да хоту сылцыбат, байатін џіәтін кумах ўрдўгәр туппут мәнік кісіәхә холобурданыага. *27.* Арай самыр түсән, өрүстәр угуттананнар, тыаллар да ўрәннәр саба түстүләр сол џіәгә; онтон кіні огутта; бу охтута сүрдāх әтә. *28* Іисус бу тыллары бүтәрбітін кәннә, Кіні ўөрәгін істән, џон сөхпүтә. *29.* Іисус ўөрәхтәхтәр фарисеідар курдук ўөрәппәтәгә, хата күстәх көңүлләх басылык курдук кініләрі ўөрәппітә.

VIII. *1.* Кіні хайаттан түсәрін кытта, ўгүс џоннор Кініні батыспыттара. *2.* Ітіннә хара өлүлāх кісі Кініәхә кә-

Национальная библиотека Якутской-Саха ССР г. Якутск
36434 В-1869

лäн ӱӈäн да туран äппiтä Кiнiäхä: Аййы Тойонум, багарар
буоллаххына кыайан мiгiн ырастыаӈ. *3*. Iисус iлiтiн
ӱнан, iлiтiнäн тäрыйан барая äппiтä: багарабын, ырас-
тан. Кiнi сонно тутусан туран хара öлӱтӱттäн ырас-
таммыта *4*. Ол кäннä Iисус äппiтä кiнiäхä: кöр, кiмiäхä
дагаины äтiмä; хата баран кöсӱн агабыкка, кiнiлäргä
туосу буолуон iсiн Моисей ыйäхха ыйбытын бысыытынан
бäлäгi агал.

25. *5*. Iисус Капернаумӈа кiрäтiн кытта, Кiнiäхä
сотник (сӱс салдат тойоно) кäлäн, Кiнiттäн кöрдöсöн.
6. Äппiтä: Аййы Тойонум! хамначытым мiäнä босхоӈ буо-
лан, сӱрдäхтiк муӈнанан џiäбäр ыалџа сытар. *7*. Iисус
äппiтä кiнiäхä: Мiн кäлäн кiнiнi ӱтӱöрдӱöм. *8*. Онуоха
сотнiк äппiтä: Аййы Тойонум! Äн мiн џiäбäр кiрiäххiн
Мiн сöбö суохпун: тылла äрä äт, оччого хамначчытым
ӱтӱöрӱöгä *9*. Мiн тойон кöӈӱлӱӈ хоту сылџар буоллар-
бын дагаины, басын бiлäр сäрiлäх буоламмын, бiрдäрiгäр,
бар, џiäтäхпiнä, барар; iккiстäрiгäр, кäл, џiäтäхпiнä, кäлäр;
байам да кулуппар, маны оӈор, џiäтäхпiнä, оӈорор. *10*.
Iисус маны iстäн сöгöн, Кiнiнi батысан iсäр џоӈӈо
äппiтä: кырдык äтäбiн äсiäхä: Израильга дагаины манның
iтäгäйäрi Мiн булбатым. *11*. Äтäбiн äсiäхä: äлбäхтäр
iлiнтäн, аргäттан кäлäннäр, Авраамы, Исаагы Iаковы да
кытта халлäн царстватыгар сытыахтара. *12*. Онтон
(халлäн) царстватын уолаттара тас хараџага батыллан
тасäрыллыахтара; онно ытыр, тiс да хабырынара
буолуога. *13*. Iисус сотникка äппiтä: бар, iтäгäйбiтiӈ хоту
буоллун äйiäхä. Сол часка кiнi хамначыта ӱтӱöрбӱтä.

26. *14*. Iисус Петур џiäтiгäр кäлäн, кiнi iйä кынна
кӱöрäскiлäн сытарын кöрбӱтä. *15*. Iисус кiнiнi iлiтiттäн
ыларын кытта, кӱöрäскi кiнiнi халларбыта. Кiнi туран
служi-гыммыта Iисуска. *16*. Онтон кiäсä буоларын кыт-

та, Кініäхä äлбäх ірбіттäрі агалбыттара; Кіні абасы
тыннарын тылынан батан тасарбыта, бары да ыал-
ҕаччылары ÿтÿöртäбітä. *17.* Бу буолбута Исаія пророк
äппіт тыллара туолуохтарын ісін; кіні äппітä: бісігі
мöлтÿрбÿтÿн Кіні бäйäтігäр ылла, ыалҕарбытын да ілтä.
18. Іисус бäйäтін тулатыгар äлбäх ҕону кöрöн, бäйä-
тін ÿöрäнäччілäрігäр уҥуоргу öттÿгäр бардыннар діäн
äппітä. *19.* Оччого бір ÿöрäхтäх кäлäн äппітä Кініäхä:
ÿöрäтäччі, ханна Äн барыаҥ, онно міп äйігін батысыам.
20 Іисус äппітä кініäхä: сасыллар хоронноХтор, халлäн
кöтöрдöрö уйаладахтар, арай кісі уола басын сыййатыах
сірä суох. *21.* Кіні ÿöрäнäччілäріттäн бірдäрä äппітä
кініäхä: Айы Тойонум, урут баран агабын кöмÿöхпÿн
кöҥÿллä міäхä. *22.* Маныаха Іисус äппітä кініäхä: Мігін
батыс, халлар öлбÿттäр бäйäлäрін öлбÿттäрін кöмтÿннäр.
27. *23.* Іисус оҥочого кірäрін кытта, ÿöрäнäччілäрä
Кініні батыспыттара. *24.* Арай бу улахан тыал байагалга
туран, оҥочолоругар долгун ысыахтäбыта; оччого Іисус
утуйа сыппыта *25.* Ÿöрäнäччілäрä кäлäннäр Кініні усу-
гуннаран баран, äппітäрä Кініäхä: Айы Тойоммут! öлöн
äрäбіт, быса бісігіні. *26.* Іисус äппіта кінілäргä: агыйах-
тык ітäгäйäччілäр! того куттанныгыт äсігі? Онтон ту-
ран, Кіні тыаллары, байагалы да буойбута, оччого ула-
хан чумпу буолбута. *27.* Оччого ҕон сöгöн äтäрä:
кімій бу оннук, Кініні тыаллар байагал да істäллäр.

28. *28.* Кіні байагал уҥуоргутугар Гергесин діäн
дойдуга тахсарын кытта, кісі уҥуохтарыттан, іккі ірбіт
сÿрдäх багаҕы ҕон тосуйа тахсан кäлбіттäрä Кініäхä;
ол суолунан кім даганы кыайан сылдыбат äтä. *29.* Арай
бу кінілäр хасытан äттілäр: Таҥара уола Іисус, туох
бісіäхä кысалгалаххыный? Того кäм кäлä ілігінä бісігіні
муҥнары манна кäллің? *30.* Кінілäртäн ырах улахан

свинья ӱӧрӓ маны̄га турара. *31.* Абāсылар Кініттӓн кӧр-
дӧсӧннӧр ӓппіттӓрӓ Кініӓхӓ: бісігіні батан тасāрдаххына,
свиньяларга кіріӓхпітін кӧӈуллӓ. *32.* Бары̄ӈ, діӓбітӓ кі-
ніләргӓ. Кініләр тахсаннар, свиньяларга кірділӓр. Арай
ӓміскӓччі бу бары свинья ӱӧрӓ, тāс хайа ӱрдӱттӓн байагал-
га тӱсӓн уга ӧлбӱттӓрӓ. *33.* Маны̄сыттар буоллахтарына
городка сӱрӓн тіийӓннӓр, барытын, абāсылāхтар да тӱ-
старын тыллāбыттара. *34.* Арай бу бӱтӱн гуорад Іисус-
ка тосуйа тахсыбыта; Кініні кӧрӧт, кініләр бы̄ста-
рыттан кіӓр бардын діӓн, Кінітӓн кӧрдӧспӱттӓрӓ.

IX. **29.** *1.* Оччого Кіні оӈочого кірӓн, бāйāтін
гуорадыгар тӧннӧн кӓлбітӓ. *2.* Онно Кініӓхӓ, тӓллӓххӓ
ӱран, босхоӈ кісіні агалбыттара. Іисус кініләр ітӓгӓй-
ӓлләрін кӧрӧн, босхоӈ кісіӓхӓ ӓппітӓ: огом, куттаныма!
айылары̄ӈ халларылар айӓхӓ. *3.* Оччого сорох
ӱӧрӓхтӓхтӓр Кіні Таӈараны холуннарар діӓн бāйāләрін
істӓрігӓр санāбыттара. *4.* Іисус кініләр саналарын білӓн
ӓппітӓ: того ӓсігі сӱрӓххітігӓр кусаганы саны̄гыт? *5.*
Айылары̄ӈ айӓхӓ халларылаллар, діӓххӓ ордук дӱ, бітӓр,
туран сырыт, діӓххӓ ордук дӱ? *6.* Ол да гыннар ӓсігі
біліӈ, сір ӱрдӱгӓр кісі уола айылары халларыагын
кӧӈӱллӓх; (оччого босхоӈ кісіӓхӓ ӓтӓр) тур, тӓллӓххін
ылан џіӓгӓр бар. *7.* Кіні туран тӓллӓгін ылан, бāйā-
тін џіӓтігӓр барбыта. *8.* Џон маны кӧрӧн сӧхпӱтӓ, кі-
сіләргӓ да ітіннік кӱсӱ біӓрбіт Таӈараны хайгабыта.

30. *9.* Іисус ӓсан ісӓн ырāхтāгы суолун хомуйар
сіргӓ олорор Матѳей аттāх кісіні кӧрӧн, Мігін ба-
тыс, діӓбітӓ кініӓхӓ. Кіні туран, Кіні кӓнніттӓн барбы-
та. *10.* Іисус кіні џіӓтігӓр ӧттӱгӓстӓн сыттагына, арай
бу ӓлбӓх мытарьдар, айылāхтар кӓлӓннӓр, Іисусу
Кіні да ӱӧрӓнӓччіләрін кытта ӧттӱгӓстӓн сыппыттара.
11. Фарісейдар маны кӧрӧннӧр, Кіні ӱӧрӓнӓччіләрігӓр

äппіттäрä:того äсігі ÿöрöтäччіккіт мытарьдары, аӣы̄лах-
тары кытта асы̄рый, ісäрій. *12.* Іисус маӈы істäн
äппітä кініläргä: öлÿöрдäр äмтäччіккä кысамматтар, хата
ыалдьачылар кысаналлар. *13.* Баран ÿöрäніӈ: жертвата-
гар асынары ордук багарабын діäн туох буоларый. Мін
кäлбäтäгім äбäт кöнö кірдіксіттäрі ыгы̄ары, хата аӣы-
лаххтар аӣы̄ларын білінїäхтäрін тусугар кäлбітім.

31. *14.* Оччого Іоанн ÿöрäнäччіläрä Кініäхä кäлäн-
нäр äппіттäрä: того бісігі фаріссейдары кытта äлбäхтік ку-
ра̄нах кÿннäнäбіт, Äн ÿöрäнäччіläріӈ буоллахтарына того
кура̄нах кÿннäммäттäр? *15.* Іисус äппітä кініläргä: урÿ
ыалдьыттара діäлäнäччі кініläрі кытта ба̄р äрдäгінä санар-
гыахтарыгар сöптöх дуо? Діäлäнäччі былдьанар кÿн-
нäрä кäллäхтäрінä, оччого кініläр кура̄нах кÿннäніäх-
тäрä. *16.* Кім даганы äргä таӈаска саӈа абырагы ÿр-
бат: саӈа абырах äргä таӈасы ты̄ра тардан ылыага, оч-
чого урукку хайгаса улā тыага. *17.* Саӈа да аргыны
äргä сімірдäргä куппаттар; атынныг оӈордоххо, сімірдäр
дäлбі барыахтара, аргы тохтон хāлыага, сімірдäр да
тусата суох хāлыахтара, хата саӈа аргыны саӈа сі-
мірдäргä кутталлар, оччого іккіäннäрä алдьаныахтара
суога.

32. *18.* Кіні маӈы кініläргä äппітін кäннä, хайа
äрä тойон кäлäн ÿӈäн турап äппітä кініäхä: мін кы̄сым
білігін öлöрÿ оштар, кäлäӈӈін кіні ÿрдÿгäр ілігін ÿр, оччо-
го кіні ты̄ныах буолуога. *19.* Іисус туран кіні кäнніттäн
ÿöрäнäччіläрін кытта барбыта. *20.* Онно уонордуга іккі
сыл кыра̄скаты баран ыалдьар дахтар, Іисус кäнніттäн
кäлäн. *21.* Кіні таӈасын-äрä тарыйа тÿстäхпінä ÿтÿö-
рÿöм ді бäйäтін ісігäр санаан, Кіні таӈасын кыты̄тын
тарыйбыта. *22.* Іисус буоллагына кініні хайысан кö-
рöн баран, äппітä: куттаныма, кы̄сым, ітäгäйäріӈ äйäнä

äйiгiн бы̄сата. Сол часка ц̡ахтар ӱтӱöрбӱтä. *23.* Iисус
сол тойон ц̡iäтiгäр кäлäн свирѣльчиктары ыты̄р-со-
ц̡ӱр да ц̡ону кöрöн. *24.* Äппiтä кiнiлäргä: тасырц̡а
тахсыц̡; кы̄с öлбöтöх, утуйан—äрä сытар; (маны iстäн)
Кiнiнi кӱлӱ гыммыттара. *25.* Ц̡он батыллан тахсыбытын
кäннä, Кiнi кiрäн кы̄сы iлiтiттäн ылбыта, арай кы̄с
тiллäн туран кäлбiтä. *26.* Бу кы̄сы тiлiннäрбiт сурага
бары ол сiр устун таргаммыта.

33. *27.* Iисус онтон баран iстäгiнä, iккi харага суох
кiсi Кiнi кäннiттäн батысан iсäннäр, ӱöгӱлäн äппiттäрä:
Давид уола Iисус! асын бiсiгiнi. *28.* Iисус ц̡iäгä кäлäн
кiрäрiн кытта, бiлiц̡i харага суохтар кäлбiттäрä Кiнiäхä.
Iисус äппiтä кiнiлäргä: маны Мiн кыйан оц̡ороборбор iтä-
гäйäгiт дуо? Кiнiлäр äппiттäрä Кiнiäхä: Аиы̆ Тойон, iтä-
гäйäбiт! *29.* Оччого Кiнi, кiнiлäр харахтарын тарыйа тӱ-
сäн баран äппiтä: äсiгi iтäгäйäргiт хоту буоллун äсiäхä.
30. Оччого кiнiлäр харахтара асылынныլар; Iисус буойан
äппiтä кiнiлäргä: сäрäниц̡ кiм да маны бiлбäтiн. *31.* Кiнi-
лäр буоллахтырына тахсаннар, Кiнi äтын бары сол сiр
устун таргаппыттара. *32.* Кiнiлäр онтон тахсан äрдäх-
тäрiнä, iрбiт тыла суох кiсiнi Кiнiäхä агылбыттара. *33.*
Iисус абасыны батан тасäрбытын кäннä, тыла суох
тылламмыта; ц̡он сöгöн äппiтä: хасан-да маннык суол
Израильга кöстӱбäтäгä. *34.* Фарисейдар буоллахтарына
äппiттäрä: Кiнi абасылары абäсы кiнäсiн кӱсӱнäн ба-
тан тасäрар. *35.* Iисус бары гуораттарга бары да ц̡он
олорор сiрдäрiгäр сылц̡ан, кiнiлäр синагогаларыгар
Евангелiя царстватын бiллäрäн, кiнiлäрi ӱöрäппiттä; ц̡оц̡-
ц̡о бар бары ыалц̡ары, бары да мöлтӱрӱ Кiнi ӱтӱöртäбiтä.

34. *36.* Ц̡ону, маны̄сыта суох бараннар кӱрдук,
ӱрäллiбiттäрiн, таргамытарын кöрöн, Кiнi асыммыта кiнi-
лäрi. *37.* Оччого Кiнi ӱöрäнäччiлäрiгäр äппiтä: бурдук

быһыта ӱгӱс, ӱлäсіттäр—äрä агыйахтар. *38.* Ол буолла-
гына, бурдук быһаччылары ӱлäга ыыттын дiäн, бурдук
быһар тойонтон көрдөсӱң.

X. *1.* Іисус уонордуга іккі бäйäтін ӱöрäнäччілäрін
ыгыран ылан, быртах тыыннар ӱрдӱлäрігар, кiнiлäрі ба-
тан таһарарга, кӱстäх көҥӱлӱ біäрбітä, бары да ыал-
ҕары, бары да мöлтӱрӱ ӱтӱöрдäргä (кӱстäх көҥӱлӱ біäрбі-
тä). *2.* Уонордуга іккі апосталлар аттара маннылтар:
бастыҥ Петурунан аттанар Симон, кiнi да інітä Андрей;
Іаков Заведеев кiнi да інітä Іоанн. *3.* Филиптäх
Варфоломей, Фомалäх мытарь Матөей, Іаков Алфе-
евы кытта Фаддейінан аттаммыт Леввей. *4.* Симон Ка-
наниты кытта Іисусу тутан атылаан біäрбіт Іуда Іскаріот.
5. Іисус, бу уонордуга іккі ӱöрäнäччітін ҕону ӱöрäтäргä
ыытары туран, бу курдук äтäн, кiнiлäргä кäскіл біäрбітä:
омук суолугар барымаҥ, Самаряннар гуорадтарыгар кі-
рiмäҥ; *6.* Хата Израиль ҕiäтін сӱппӱт бараннарыгар
барыҥ. *7.* Ханна кäлäгіт, онно ӱöрäтäн äтіҥ: халлан
царствата чугаһата. *8.* Ыалҕыбыттары ӱтӱöртäҥ, хара
öлӱлäхтäрі ыраастаҥ, öлбӱттäрі тiлiннäріҥ, абаһылары
батан таһартаҥ. Босхо ылбыккытын босхо біäріҥ.

35. *9.* Кыһыл, ӱрӱҥ көмӱстäрі бäйäгітін кытта
ылымаҥ, алтаны бäйäгіт курдаргытыгар ылымаҥ. *10.*
Суолга хаһаҕы даҕаны, хос да таҥаһы, атахха да кäтä-
рі, тайаҕы да ылымаҥ, äрäйдäнäр маҥнайлäх буолуоҕар
сöптöх. *11.* Хайа гуоракка бітäр бöлöх, ыаллар оло-
рор сiрдäрігäр кäлiäххiт, маҥнай біліҥ кім онно ӱчӱ-
гäй кiсi барый; онтон тахсыаххытыгар дiäрі кiнiäхä
олоруҥ. *12.* Ҕiäгä кірäт, äйä бу ҕiäгä дiäн, ҕоро-
болосуҥ кiнiнi кытта. *13.* Ол ҕiä сöптöх буоллагына
äсiгi äйäгіт кäлiäгä кiнiäхä; сöбö суох буоллагына äсiгi
äйäгіт äсiäхä төннӱöгä. *14.* Кім äсiгiнi ҕiäтігäр кiллä-

ріä суога, äсігі да тылларгытын істіä суога, сол џіäттäн,
бітäр сол гуорадтан тахсан ісäя, атаххытыгар сысты-
быт буору тäбіäн кäбісің. *15.* Кырдык äтäбін äсіäхä:
џўл кўнўгäр іті гуорадтäгар Содомнах Гомора сірігäр
ордук буолуога.

36. *16.* Бу Мін, баранныры бöрöлöр ортолоругар
ытар курдук, äсігіні ытабын; іті буоллагына (äсігі)
могой курдук мудрас, голубь курдук öсўöмџўтä суох
буолуң. *17.* Џонтон сäрäнің, кінілäр äсігіні судтарга
тутан біäрäр буолуохтара äбäт; бäйäлäрін да сінагога-
ларыгар äсігіні сыйнар буолуохтара. *18.* Äсігіні Мін
туспар басылыктар, ырäхтäгылар Таңараны да білбäт
омуктар іннілäрігäр туосу гынäры äсігіні басылыктарга,
ырäхтäгыларга ілџä барыахтара. *19.* Äсігіні тутан біäр-
дäхтäрінä, кысаныман, хайтах бітäр тугу äтіäхпітій діäн,
сол часка тугу äтäргітін біäріллиäгä äбäт äсіäхä. *20.* Äсігі
бäйäгітіттäн äтіäххіт суога, хата Агагыт Тына äсігі
іскітігäр äтäр буолуога. *21.* Брат братын, ага да оготун
öлöрöргö тутан біäріäгä, оголор тöрöбўттäрігäр утары-
ласыахтара, öлöрўöхтäрä да кінилäрі. *22.* Мін атым ісін
äсігіні барылара абäсы кöрöўхтäрä; усугар џіäрі тулуй-
бут бысаныага.

37. *23.* Бір гуорадтан баттахтарына, тäскілäң
атын гуоракка. Кырдык äтäбін äсіäхä: сітä Израиль
гуорадтарын äргійä ілліккітінä, кісі уола кäліäгä. *24.*
Уöрäнäччі ўöрäтäччітіннäгäр кулут да тойонуннагар
ордуга суох. *25.* Уöрäнäччі ўöрäтäччітін курдук буол-
лагына, кулут тойонун курдук буоллагына сöп. Џі-
äлäх тойону вельзевулунан äттäбіт буоллахтарына,
оннугор ордуктук џіäлäхтäрін вельзевулунан äттыахтара
суога дуо? *26.* Оннук буоллагына, кінилäртäн кутта-
ныман: сабыллыбыт асыллыбатага діäн суох, кістäлäң

даганы біллібӓтӓгӓ џіӓн суох. *27.* Тугу Мін харацага
ӓтӓбін ӓсіӓхӓ, ӓтің сырдыкка; туох кулгӓххытыгар ӓсіӓ-
хӓ ӓтіллӓр, ону џіӓ ӱрдӱттӓн ӓтің. *28.* Душаны кыайан
ӧлӧрбӧт ӓрӓрі, ӓті-ӓрӓ ӧлӧрӧччӱктӓртӓн куттаныманң,
хата душалах ӓті іккіӓннӓрін геенна ісігӓр кыйан муң-
нӓччыктан куттаның. *29.* Іккі чычах бір ассарійга *)
сыаналамматтар дуо? Бірдӓрӓ да кінілӓртӓн Агагыт
кӧңӱлӓ суох сіргӓ тӱспӓт. *30.* Ӓсігі баскытыннагы ас-
кыт буоллагына барыта ахсаннах. *31.* Ол буоллагына
куттаныманң: ӓсігі ӓлбӓх чычахтардагар ордуккут.

38. *32.* Ол буоллагына, кісіні ӓрӓ, кім Мы-
гін ітӓгӓйӓн Мін туспун кісілӓр іннілӓрігӓр кӓпсіӓгӓ,
ол да тусун Мін халлӓннарга бар Агам іннігӓр кӓпсіӓм.
33. Онтон кім кісілӓр іннілӓрігӓр Мыгыттӓн кіӓр хайы-
сыага, оннук кісіттӓн Мін да халлӓннарга бар Агам
іннігӓр кіӓр хайысыам. *34.* Мін ӓйӓні сіргӓ агалары
кӓллім ді-санӓмаң. Мін ӓйӓні агала кӓлбӓтӓгім, хата
батасы агала кӓлбітім. *35.* Мін кісіні бӓйӓтін агатыт-
тан арарары кӓлбітім, кысы да бӓйӓтін іӓтіттӓн, кіні-
ті да бӓйӓтін хотунуттан арарары кӓлбітім. *36.* Кісі да
бӧстӧхтӧрӧ бӓйӓтін џіӓлӓхтӓрӓ буолаллар.

39. *37.* Кім агатын, бітар іӓтін Мыгіннӓгӓр ордук
таптыр, оннук Міӓхӓ сӧбӧ суох; кім уолун, бітӓр кысын
Мыгіннӓгӓр ордук таптыр, оннук да Міӓхӓ сӧбӧ суох. *38.*
Ол гӓннӓ, кім бӓйӓтін кресын ылан, Мыгін батыспат, он-
нук Міӓхӓ сӧбӧ суох. *39.* Бӓйӓтін душатын харыстӓччы
душатын сӱтӓріӓгӓ, Мін туспар бӓйӓтін душатын сӱтӓр-
біт, душатын булуога. *40.* Ӓсігіні џіӓтігӓр кіллӓрӓччі,

---

*) Бытархай харчы.

Мігін кілläрäр, Мігін кілläрäччі, Мігін ыыпыты кілläрäр. *41.* Пророгу пророк атыгар кілläрäччі, пророк ылар тöлöбÿрÿн, ылыага; кöнö кырдыксыты, кöнö кырдыксыт атыгар кілläрäччі, кöнö кырдыксыт ылар тöлöбÿрÿн ылыага. *42.* Кім бу аччычыйдартан бірдäрін äмä кытыйалах тымны-äрä ÿну ÿöрäнäччі атыгар ісäртäгінä, кырдык äтäбін äсіäха: оннук бäйäтін тöлöбÿрÿттäн матыа суога.

XI. *1.* Іисус уонордуга іккі бäйäтін ÿöрäнäччілäрігäр кäскілі біäрäн баран, ҥону ÿöрäтäрі, ÿöрäгі біллäрäрі кінілäр гуорадтарыгар барбыта.

40. *2.* Іоанн хараҥа хайыга сытан, Христос оҥорор суоллары істäн, іккі кісіні бäйäтін ÿöрäнäччілäріттäн ытан. *3.* Äппітä Кініäхä: кäлäн ісäччі Äн буолагын дÿ, бітäр атыны кöсÿтÿöхпÿт дÿ? *4.* Онуоха Іисус äппітä кінілäргä: тугу істäргітін, тугу кöрöргÿтÿн Іоаҥҥа бараҥҥыт тыллаҥ. *5.* Харага суохтар харахтаналлар, доголоҥнор атахтаналлар, хара öлÿлäхтäр ырастаналлар, ҥÿлäйдäр істäллäр, öлбÿттäр тіллäллäр, умнасыттарга да ÿтÿö тыл біллäріллäр. *6.* Ол толору ҥоллох, кім Мін туспар іäдäйіä суога. *7.* Кінілäр барбыттарын кäннä, Іисус Іоанн тусун ҥоҥҥо äтäр буолбута: тугу äсігі кöрöн сылҥыбыккытый іччітäх сіргä? тыалтан хамныр ыарганы дуо? *8.* Тугу äсігі кöрö сылҥыбыккытый? сымнагас (ыарахан сыаналах) таҥасы таҥныбыт кісіні дуо? сымнагас (ыарахан сыаналах) таҥастары таҥнäччыллар ырахтагылар ҥіäлäрігäр баллар. *9.* Тугу äсігі кöрö сылҥыбыккытый? пророгу дуо? кырдык äтäбін äсіäхä: пророктагар ордугу (кöрö сылҥыбыккыт). *10.* Субу, ол кісі буолар, кім туса Таҥара суругар (бу курдук) äтіллібітä: бу Мін äн сырайыҥ іннігäр ангелбын ытабын, кіні äн іннігäр суолгун бäлäмніäгä. *11.* Кырдык äтäбін äсіäхä:

џахтар тӧрӧппутуттäн Іоанн Суpäхтäччітäгäр улахан тура ілік, ол да гыннар, халлäн царстватын аччыгыйа кініта-гäр улахан. *12.* Іоанн суpäхтäччі кӱннäріттäн біліҥҥä діäрі халлäн царствата äрäйінäн ылыллар, äрäйдäнäччі-лäр да ону ӧрӱсӱйäн ылаллар. *13.* Іоанн інніна бары пророктар ыйäгы кытта (бу тусун.) пророктабыттара (урут біллäрбіттäрä). *14.* Біліäххітін багарар буоллаххы-тына, кіні кäліäх буолбут Илія буолар äбäт. *15.* Істäр кулгахтäх іситтін.

41. *16.* Кіміäхä холуйӧмуй бу уџуору? Кіні тасырџа олорон бäйäлäрін доготторун ыгыран (бу курдук) äтäр оголорго холобурдах. *17.* Бісігі äсіäхä свірäлга ӧйӧ-буппутугар, äсігі ӱҥкӱлäбäтäххіт, бісігі äсіäхä ытыр ырыалары ыллабыппытыгар äсігі кӱрӱлäччі ытабатаххыт діäн. *18.* Асабат, іспäт да Іоанн кäлäр, (оччого) кіні ісігäр абасы бäр діллäр. *19.* Асыр, ісäр да кісі-уола кäлäр, (оччого) бу асаччы, ісäччі да кісі, мытарьдар, айыылахтар да догордоро діллäр. Ол да гыннар бäрт мӱдрас бäйäтін оголоруиан бысанна.

42. *20.* Оччого кіні бäйäтін кӱсӱн ордуктук кӧр-дӧрбӱт гуорадтарын, кінілäр айыыларын білімматäхтäрін ісін (бу курдук діäн) хомуруйар буолбута. *21.* Аџџархай айіäхä Харазин, аџџархай айіäхä Вифсаида, äсіäхä кӧс-тӱбӱт кӱс Тирдäх Сидоҥҥа кӧстӱбӱтä буоллар, кінілäр іліріркäй таҥасы кäтäннäр, кӱлӱ бастарыгар кутаннар, былыргы ӱйäгä айыыларын біліміäх äтілäр. *22.* Оннӧгор ордук äтäбін äсіäхä: џӱл кӱҥҥä Тирдäх Сидоҥҥа äсігіннä-гäр ордук чäпчäкі буолуога. *23.* Äн халланнарга діäрі ӱрдäбіт Капернаум, адка діäрі аллара тӱсӱӧҥ; айіäхä кӧрдӧрӱллӱбӱт кӱс Содомҥа кӧрдӧрӱллӱбӱта буоллар, кіні да бу кӱҥҥä діäрі бäр буолуох äтä. *24.* Оннӧгор ордук äтäбін äсіäхä: џӱл кӱҥҥä Содом сірігäр äсігіннäгäр

ордук чäпчäкі буолуога. 25. Сол сагына Іисус кäнсір
тылын усатан äппітä: Ага! халлäннäх сір Айы Тойоно,
маны мӱдрас кöрсӱö да цонтон кістäн, нірäй оголорго
ону аспытың ісін, хайагыбын Äйігін. 26. Ага! оннук
äбäт Äн ӱтӱö кöңӱлӱң.

43. 27. Барытын Мін Агам біäрбітä Міäхä: кім
да Агаттан ураты Уолу білбäт, Аганы да Уолтан ураты,
кім да білбäт; арай ол біліäгä, кіміäхä Уол асан біäріä-
гін багарыага. 28. Кäлің Міäхä бары äрäйдäхтäр, кы-
сылгалахтар, Мін äсігіні сын̆натыам. 29. Ылың Мін
äрäйдäнäр äрäйбін, кысанар кысалгабын; öсӱомцӱтä
суох буоларга, сымнагас буоларга Мігіттäн ӱöрäнің,
Мін öсӱöмцӱтä суох, сӱрäхцінäн да сымнагас буолабын
äбäт, оччого бäйäгіт душаларгытыгар сын̆налаңы бу-
олуоххут. 30. Сӱгäсäрім Міäнä ӱтӱö кöтöгӱм да Міäнä
чäпчäкі.

XII. 44. 1. Сол сагына Іисус бурдук ысыллыбыт
хонӱларынан суббота кӱн äсан істäгінä, Кіні ӱöрä-
нäччілäрä аччык öлöннöр коластары бысыта тытан сіä-
біттäрä. 2. Фаріссейдар маны кöрöннöр, äппіттäрä Кініä-
хä: кöр, Äн ӱöрäнäччілäрің субботага оңоруоххa сöбö
суогу оңороллор. 3. Маныаха Кіні äппітä кінілäргä:
Давид кініні кытта бар цоннӱн аччык öллöхтöрӱнä
тугу гыммытын äсігі äхпатäххыт дуо? 4. Хайтах кіні
Таңара цiäтігäр кірäн, кініäхä кініні да кытта бäр цоң-
цо сіäхтäрігäр сöбö суох, соготох агабыттар сіäхтäрі-
гäр сöптöх Святой хлѣбтары сіäбітін (äхпатäххыт дуо)?
5. Бітäр, агабыттар Таңара цiäтігäр субботаларга суб-
ботаны кäсäллäрін, ол да гыннар буруйа суох буолал-
ларын äсігі, Таңара ыйагыгар, äхпатäххыт дуо? 6. Äтäбін
äсiäхä: Манна Таңара цiäтіннäгäр ордук улахан бар.
7. Онтон äсігі, жертватäгар асынары ордук багарабын

діäн тылы, білäргіт буоллар, буруйа суохтары буруй-
дуоххут суога äтä. *8.* Кісі уола субботага даганы Той-
он буолар äбäт.

45. *9.* Онтон баран кінілäр сінагогаларыгар кір-
бітä. *10.* Онно хаппыт куӈ іллäх кісі бара; туох äміт
буруйу Кініäхä буларылар, субботаларга äмтіäххä сöп-
тöх дуо діäн, Іисустан ыйыппыттара? *11.* Кіні äппітä
кінілäргä: кім äсігіттäн бір äрä баранпах äрäрі суббота
кӯн іӈӈä тӯстäгінä, ылан тасāрыа суогай? *12.* Кісі
бараннагар ырāх ордук буолбат дуо? Оннук буоллагына
субботага ӱтӱöнӱ оӈоруоххa сöптöх. *13.* Оччого äппітä
сол кісіäхä: іллгін ӱн; кісі іллтін ӱммута, арай іллтä аӈар
іллтін курдук öлӱöр буолбута.

46. *14.* Фарісейдар тахсаннар, хайтах-äмä Кініні
öлöрӱöхтäрін сӱбäлäспіттäрä. Іисус маны білäн, ол сір-
тäн кіäр барбыта. *15.* Кініні äлбäх цон батыспыта,
Кіні да барыларын ӱтӱöрпӱтä. *16.* Кіні тусун біллäр-
бäтіннäр діäн, Кіні буойбута кінілäрі. *17.* Бу буолбута
Исаія пророк äппіт тыллара туолуохтарын ісін; кіні äп-
пітä. *18.* Бу мін талы̄ уол огом, кініäхä мін душам сöбӱ-
лäн тохтӱр, тапталлагым міäнä; кініäхä тыммын ӱруом;
омуктарга да кіні цӱлу біллäріäгä. *19.* Туора тылы äтіä,
саӈарыа суога, суол да арахсытыгар кіні саӈатын кім
да істіä суога. *20.* Судка кірдігі тасāртарыагар діäрі,
бäттібіт таӈагы тосутуо суога, буруолӱр да лену уму-
руоруо суога. *21.* Кіні да атыгар бары цон äрäнäр буо-
луога. *22.* Оччого сіäтäн агалбыттара Кініäхä ірбіт, ха-
рага, тыла да суох кісіні; Кіні ӱтӱöрпӱтä кініні, арай
харага, тыла да суох кісі, äтäр, кöрöр да буолбута.
23. Давид уола Христос бу буоларай діäн, цон сöгöн
äтäрä. *24.* Фарісейдар маны істäннäр äппіттäрä: Кіні
бäйäтін кӱсӱнäн абасылары кыайан батан тасāрбат,

арай Вельзевул діäн абăсылар кінäстäрін кўсўнäн (ба-
тан тасăрар). *25.* Іисус кінілäр саналарын білäн äппітä:
хайа да царства іккі аҥы буоллагына, ічч̣ітäхтäніäгä,
гуород äрä, бітäр џіä äрä іккі аҥы буоллагына, кыайан
туруо суога. *26.* Сатана сатананы батан тасăрар буол-
лагына, кіні іккі аҥы арахсар; ол буоллагына, хайтах
кіні царствата сатăн туруогай? *27.* Мін Вельзевул
кўсўнäн абăсылары батан тасăрар буоллахпына, äсігі
уолаттаргыт кім кўсўнäн батан тасăралларый? Ол буол-
лагына кінілäр äсігіні џўллўр тойотторунан буолуохтара.
28. Онтон Мін Таҥара Тыынынан абăсылары батан тасă-
рар буоллахпына, Таҥара царствата äсігіні сіппіт буол-
лага. *29.* Бітäр кім äмä кўстäх кісі џіäтітäр кірäн, маҥ-
най кініні байа ілігінä, хайтах кіні ўбўн былџыагай?
арай (байан баран), кіні џіäтін талыага.

47. *30.* Кім Мігін кытта буолбат, ол Мін утары
буолар; Кім Мігін кытта хомуйбат, ол ысар. *31.* Ол
тусугар äтäбін äсіäхä: бары айыы, хосў да кісілäргä
халларыллыахтара; Таҥара Тыыын утары хосў буолла-
гына, ол кісілäргä халларыллыа суога. *32.* Кім Кісі Уолун
утары тылы äтіäгä, онуоха халларыллыага; кім Святой
Тыын утары тыл äтіäгä, онуоха бу да ўйäгä хойукку да
ўйäгä халларыллыа суога. *33.* Бітäр, ўчўгäй мас буол-
лагына, отоно да ўчўгäй буоларын сöбўлäн білініҥ; бітäр
кусаган мас буоллагына, отоно да кініäнä кусаган буо-
ларын сöбўлäн білініҥ: мас отонуттан ўчўгäйä-кусагана
біллäр äбäт. *35.* Ўтўö кісі байäтін ўтўö сўрäгіттäн ўтўö-
нў тасăрар; албын кісі буоллагына албын сўрäгіттäн
албыны тасăрар. *36.* Äтäбін äсіäхä: бары тусата суох
äппіт тылларын ісін кісілäр џўл кўнўгäр аппіäт біäріäх-
тäрä. *37.* Байäҥ да äтäр тылларгыттан быһаныаҥ, бай-
äҥ да äтäр тылларгыттан буруйданыаҥ äбäт.

48. *38.* Оччого сорох үөрәхтәхтәр, фарісейдар
маныаха әппіттәрә: Үөрәтәччі! џікті бәліәні әйігіттән
көрүөхпүтүн багарабыт. *39.* Кіні маныаха әппітә кіні-
ләргә: албын күрсүләсәр да аймах џікті бәліәні көрдүр;
Іона пророк џікті бәліәтіттән ураты, џікті бәліә бәріл-
ліә суога кініәхә. *40.* Хайтах Іона үс түннәх күнү кіт
балык ісігәр сыппытын курдук, солкурдук кісі да уола
үс түннәх күнү сір сүрәгін ісігәр сытыага. *41.* Ниневія
џонноро бу аймагы кытта џүлгә тураннар кініні џүл-
лүөхтәрә: кініләр Іона әппітіттән айыларын білдімміт-
тәрә әбәт; ол да гыннар манна Іонатагар ордук бар.
42. Согурүңңу хотун ырахтагы бу аймагы кытта џүлгә
туран џүллүөгә да кініні; кіні сір усугуттан Соломон
мүдрасын істәрі кәлбітә әбәт; манна Соломоннагар
ордук бар. *43.* Быртах тын кісіттән тахсан баран,
үта суох сірдәрінән барар; кіні сыннаlаңы көрдөтөр
даганы, булбат. *44.* Оччого кіні, тахсыбыт џіәбәр төн-
нүөм, діір; төннөн кәлән кіні іччітәхтәмміт, ілбіллібіт,
кіәргәтіллібіт џіәні булар. *45* Оччого кіні баран, бәйә-
тіннәгәр сүр өстөх сәттә атын тыннары бәйәтін кытта
ылан, кініләрі кытта кірән онно олорор; сол кісіәхә
хойуккута маңнайгытагар кусаган буолуога. Солкур-
дук бу да албын аймахха буолуога.

49. *46.* Кіні џону кытта кәпсәтә турдагына, Кіні
іийәтә браттара да џіә тасыгар тураннар, Кініні кытта
кәпсәтіәхтәрін багарбыттара. *47.* Кім-әрә әппітә Кініә-
хә: бу Ән іийәң, браттарың да тасырџа тураннар әйігін
кытта кәпсәтіәхтәрін багараллар. *48.* Кіні маныаха
әппітә: кімій ол Мін іийәм, кімій ол Мін браттарым?
49. Бәйәтін үөрәнәччіләрін діәккі ілтінән ыйан баран,
әппітә: бу Мін іийәм, бу Мін браттарым. *50.* Кім хал-

лаңнагы Агам көңүлүн хоту сылдар, сол Мін братым,
іһӓм да буолаллар ӓбӓт.

XIII. *1.* Сол күн Іисус дҗіӓттӓн тахсан байагал
аттыгар олорбута. *2.* Ӓлбӓх џоннор муһнустубуттарыт-
тан Кіні олочого кірӓн олорбута, џон буоллагына быры-
та байагал кытытыгар турбута. *3.* Ӓлбӓх үгӓ тылларын-
нан үөрӓппітӓ кінілӓрі бу курдук діӓн:

50. *4.* Бу бурдук ысаччы бурдук ыса тагыста.
Ысыыт туорахтарыттан сорхото суол кытытыгар түс-
тӓ; көтөрдөр көтөн кӓлӓннӓр кінілӓрі сіӓн кӓбістілӓр.
5. Ысыыт туорахтарыттан сорхото тастах агыйах буор-
дах сіргӓ түстӓ; чарас буордах сір буолан онно кіні-
лӓр сотору үнӓн тагыстылар. *6.* Күн уота көрөрүн
кытта кінілӓр өлбүттӓрӓ, сіліс тӓрӓ суогуттан кінілӓр ха-
тан халбыттара. *7.* Ысыыт туорахтарыттан сорхото тер-
нія діӓн быртах от ортотугар түстӓ; тернія үнӓн бүөлӓн
саба баттан кӓбістӓ кінілӓрі. *8.* Ысыыт туорахтарыттан
сорхото, үчүгӓй буорга түсӓн, үчүгӓй асы біӓрдӓ: сорох
туорах сүс, сорох туорах алта-уон, сорох туорах отут
туорагы біӓрдӓ. *9.* Істӓр кулгахтах істін.

51. *10.* Үөрӓнӓччілӓрӓ кӓлӓннӓр ӓппіттӓрӓ Кініӓ-
хӓ: того үгӓ тылларынан ӓтӓгін кінілӓргӓ. *11.* Кіні онуо-
ха ӓппітӓ кінілӓргӓ: халлӓннагы царства кістӓлӓңнӓрӓ
ӓсіӓхӓ, ӓсігі білӓргітігӓр біӓріллібітӓ, кінілӓргӓ буолла-
гына біӓріллібӓтӓгӓ. *12.* Кіміӓхӓ бар, онуоха біӓрілліӓгӓ
ӓбӓт, оччого кініӓхӓ ӓлбіӓга; кіміӓхӓ суох, онтон туох
бара ол да ылыллыага. *13.* Ол тусугар Мін үгӓ тылла-
рынан кінілӓргӓ ӓтӓбін, кінілӓр көрөн туран-көрбөттөр;
істӓн туран-істібӓттӓр өйдүөбӓттӓр даганы. *14.* Исаія
пророктан ӓппітӓ туолан ӓрӓр; кіні ӓппітӓ: кулгаххыты-
нан істтӓргіт даганы, өйдөн істӓххіт суога, хараххы-
тынан көрдөргүт даганы, өйдөн көрүөххүт суога.

15. Бу кісiлäр сÿрäхтäрä кытаттылар, кулгахтарынан да ыарахаанныык iстäллäр; харахтарынан кöрÿмäрi, кулгахтарынан iстiмäрi, сÿрäхтäрiнäн öйдÿöмäрi, бiсiгiнi ÿтÿöрт дiäн Мiäхä хаӥысымары харахтарын сiмпiттäр. 16. Äсiгi харахтаргыт кöрöр буоланнар, äсiгi кулгахтаргыт iстäр буоланнар, кiнiлäр толору ҫоллохтор. 17. Кырдык äтäбiн äсiäхä: äлбäх пророктар кöнö да кiрдiксiттäр äсiгi кöрöргÿтÿн кöрÿöхтäрiн багардаллар даганы, кöрбöтöхтöрö, äсiгi iстäргiтiн iстiäхтäрiн багардаллар даганы, iстiбäтäхтäрä. 18. Äсiгi буоллаххытына бурдук ысаччы ÿгäтiн тусун iстiӊ. 19. Кiм, царства тылын iстäн, öйдÿöбäт, оннукка албын кäлäн сÿрäгäр ысыллыбыты уоран ылар: бу суол кытытыгар ысыллыбыт тöлкöтö буолар. 20. Тäстäх сiрдäргä ысыллыбыт тöлкöтö буоллагына маннык буолар: кiм тылы iстäт сотору ону ÿöрä-ÿöрä ылар. 21. Ол да гыннар кiнi сiлiсä, турÿга суох буолан, аӊархай бiтäр тыл тусуттан баттабыл турдагына, сотору кусаган суол дiäккi хаӥысар. 22. Тернiяга ысыллыбыт тöлкöтö буоллагына маннык буолар: кiм тылы iстäр, ол да гыннар бу ÿйä тÿбÿгä, бäй да кÿс санäта баттāн кäбiсäллäр тылы, онтон кiнi астаммат. 23. Ÿчÿгäй сiргä ысыллыбыт тöлкöтö буоллагына маннык буолар: кiм тылы iстäн öйдÿр, оннук астанаӊ, соргото сÿс, соргото алта-уон, соргото отут туорäгы агалар.

52. 24. Iисус атын ÿгäнi äтäн бiäрбiтä кiнiлäргä: халлāн царствата бäйäтiн хонÿтугар ÿчÿгäй бурдугу ыспыт кiсiäхä холобурдах. 25. Хамначыттар утуйа сыттахтарына, öстöгö кäлäн, пшеница ыккардыгар плевеллары (быртах оту) ысан баран, баран хäлбыта. 26. Бурдук ÿнäн тахсан, коластан äрдäгiнä, плевеллар да кöстÿбÿттäрä. 27. Кулуттар кäлäннäр ҫiäлäх тойонноругар äппiттäрä: тойоммут! бäйäӊ хонÿгар ÿчÿгäй сiäмäнi

ыспатāгыҥ дуо? Бу хантан кӓлбіт плевелларый? *28.* Кіні
ӓппітӓ кінілӓргӓ: ӧстӧх кісі маны оҥордо. Кулуттара
маныаха ӓппіттӓрӓ кініӓхӓ: тахсан кінілӓрі ӱргӓн кӓбі-
сіӓхпітін багарагын дуо? *29.* Маныаха кіні ӓппітӓ кіні-
лӓргӓ: суох; бу плевеллары ӱргӱӧтӓххітінӓ, кінілӓрі кытта
пшеницаны да ӱргӱӧххӱт. *30.* Халларыҥ, хайалара да
ӱннӱннӓр бурдугу бысарга діӓрі; бурдугу бысар сагына
Мін бысаччыларга ӓтіӓм: маҥнай плевеллары тӱтӓхтāн
убатылларга хомуйуҥ, пшеницаны буоллагына ӱрар
сірбӓр хомуйуҥ.
53. *31.* Іисус атын ӱгӓні ӓтӓн біӓрбітӓ кінілӓргӓ: хал-
лāн царствата горчічнай сіӓмӓні кісі ылан бӓйӓтін хонӱ-
тугар ыспытыгар холобурдāх. *32.* Кіні бары сіӓмӓтāгӓр
аччыгый да буоллар, ӱннӓгінӓ, бары ӱнӓр отторд̄огор
улахан буолар маска да тылы буолар: іннӓ гынан халлāн
кӧтӧрдӧрӧ кӧтӧн кӓлӓннӓр кіні лабāтыгар сасаллар. *33.*
Іисус атын ӱгӓні ӓппітӓ кінілӓргӓ: халлāн царствата,
ҹахтар асытыны ылан, ӱс міӓрӓй бурдукка, барыта
асыйыагар діӓрі, ӱрбутугар холубурдах. *34.* Маны бары-
тын Іисус ӱгӓ тылларынан ҹоҥҥо ӓппітӓ, ӱгӓтӓ суох
тугу да ӓппӓтāгӓ кінілӓргӓ. *35.* Бу буолбута пророк
ӓппіт тыллара туолуохтарын ісін, кіні ӓппітӓ: ӱгӓ тыл-
ларынан аӥахпын асан ӓтіӓм. *36.* Оччого Іисус ҹонно-
ру халларан ҹіӓгӓ кірбітӓ; ӱӧрӓнӓччілӓрӓ кӓлӓннӓр Кініӓ-
хӓ ӓппіттӓрӓ: хонӱ плевеллар ӱгӓтін тустарын тӧлкӧ-
лӧн кулу біс̈іӓхӓ.

54. *37.* Кіні маныаха ӓппітӓ кінілӓргӓ: ӱчӱгӓй
сіӓмӓ—царства уолаттара; плеваллар-албын уолаттара. *39.*
Кінілӓрі ыспыт ӧстӧх-абāсы буолар; бурдугу бысар-ӱйӓ усу-
га; бурдук бысāччыктар—Ангеллар. *40.* Хайтах плевел-
лары муӥнаннар уотунан убаталлар, солкурдук бу ӱйӓ усу-
гар буолуога. *41.* Кісі уола ытыага бӓйӓтін Ангелларын,

кiнiлäр бары кусаган суолга тардардары ыйäга да су-
огу оӈорбчулары кiнi царстватыттан мунньуохтара.
42. Кiнiлäрi бырагыахтара уоттах осоххо: онно ытыр,
тiс хабыранара буолуога. 43. Оччого кöнö кiрдiкеiттäр,
байäлäрiн Агаларын царстватыгар кÿн курдук сырдыах-
тара. Iстäр кулгахтах iсiттiн.

55. 44. Äмiä халлäн царствата хонуга кiстäммiт
кiстäлäӈ ÿпкä холубурдах; кiнiнi кiсi булан, онно кiстäн
кäбiспiтä; булбут ÿöрÿтÿгäр кiнi баран туох бäрын ба-
рытын атыллан, сол хонуну атыласан ылар. 45. Äмiä,
халлäн царствата ÿчÿгäй жемчугу кöрдÿр атыыыкка хо-
лобурдах. 46. Кiнi бiр ыарахан сыаналах жемчугу булан
баран, туох бäрын барытын атыллäн, ону атыласан ылла.
47. Äмiä, халлäн царствата байагалга кäбiсiллäн бары
балык аттахтан барыттытан хомуйбут муӈхага холбур-
дах. 48. Муӈха туолбутун кäннä, кiнiнi байагал кытыты-
гар тасäраннар, олорон äрäннäр, ÿчÿгäй балыгы, iсiттäр-
гä хомуйдулар; кусаганнарын буоллагына тасырџа кiäр
быраxпыттара. 49. Солкурдук ÿйä да усугар буолуога:
Ангеллар тахсаннар, албын кiсiлäрi кöнö кiрдiктäхтäртäн
арäрыахтара. 50. Бырагыахтара кiнiлäрi уоттах осох-
хо: онно ытыр тiс да хабыранара буолуога. 51. Äсiгi
бу ÿöрäгi барытын öйдöтÿгÿт дуо? дiäн ыйыппыта кiнi-
лäртäн Iисус. Öйдöтÿбÿт, Айы Тойон, дiäбiттäрä кiнiäхä.
52. Маныаха кiнi кiнiлäргä äппiтä: бу буоллагына бары
халлäннäгы царства ÿöрäӈiн толору ылбыт ÿöрäхтäх
кiсi саӈа äргä ÿбÿ байäтiн кiстäлäӈ сiрiттäн тасараччы
џäлäх тойонџо холбурдах.

56. 53. Iисус, бу ÿгä тыллары бÿтäрäн баран, он-
тон (атын сiргä) барбыта. 54. Байäтiн төрöбÿт дойду-
тугар кäлäн џону сiнагогаларга ÿöрäппiтä. Кiнiлäр буол-
лахтарына сöгöннöр äппiттäрä: хантан Кiнiäхä кäлбiт

ітінніқ мудрасый, кӱстäрій? *55.* Кіні мас-ӱсун уола буолбат
дуо? Марія діäн äттäх џахтар Кіні ійäтä буолбат дуо?
Іаков, Іосій, Симон, Іуда даганы кіні браттара буол-
баттар дуо? *56.* Бары Кіні сестралара бісігі ыккарды-
бытыгар олорботтор дуо? Ол буоллагына, хантан бу
барыта кініäхä кäллä. *57.* Кіні тусун тугу саныахтарын
муӈурдаммыттара. Іисус маныаха äппітä кінілäргä: про-
рок мапыта суох буолбат, арай пророк бäйäтін сірігäр,
бäйäтін џіäтігäр мäныламмат. *58.* Кінілäр ітäгäйбäтäх-
тäрін тусугар онно кіні џікті суоллары оӈорботого.

XIV. **57.** *1.* Сол сагына еврей омук тӱöрт гыммыт-
тан бірдäрін басылыга Ирод Іисус сурагын істäн. *2.* Бäй-
äтін кулуттарыгар äппітä: бу Іоанн сӱрäхтäччі; кіні öлöн
баран тілиннä, бу тусугар џікті суоллар кініттäн оӈосуллан
äрäллäр. *3.* Ирод Иродіада діäн бäйäтін братын Филипп
ойогун ісін, Іоанны тутан хараӈа хäйыга олорпута
äбäт. *4.* Кініні ойох гыныаххар сöбö суох дірä Иродка
Іоанн. *5.* Ирод кініні öлöрӱöгӱн багарбыта, ол да гыннар
џон кініні пророк курдук ытыктыырыттан куттанара.
6. Ирод тöрöбӱт кӱнӱгäр Иродіада кыса муйнах орто-
тутугар ӱӈкӱлäн, Ирод санатын таппыта. *7.* Ирод анда-
гайан туран кіні кöрдöспӱтӱн-äрä барытын біäріäх буол-
бута. *8.* Маныаха Иродіада кыса, бäйäтін ійäтін кігä-
сінівäн, äппітä: агал міäхä манна блюдага Іоанн сӱрäх-
тäччі басын. *9.* Ырахтäгы санäргäбыта, ол да гыннар анда-
гарын бысытынан, кініні кытта кöрӱлäбіттäр тустарыгар
Іоанн басын біäрдäрбітä кініäхä. *10.* Іоанн басын быс-
тарары хараӈа хäйыга кісіні ыппыта. *11.* Кіні басын
блюдага агаланнар кыска біäрбіттäрä, ол кыс бäйäтін
ійäтігäр іџäн біäрбітä. *12.* Іоанн ӱöрäнäччілäрä кä-
лäннäр, кініні ылан кöмöн баран, Іисуска тыллäбыттара.
13. Іисус маны істäн сонтон оӈочого олорон, іччітäх

сірга туспа барбыта. Цон маны істӓн, гуорадтартан кіні
кӓнніттӓн саты барбыта.

58. *14*. Іисус, тахсан ӱгӱс цопу көрөн, кініларі
асынан, ыалцыбыттары ӱөтӱртӓбітӓ. *15*. Кіӓсӓлік, кіні
ӱөрӓнӓччілӓрӓ кӓлӓннӓр,ӓппіттӓрӓ кініӓхӓ: манна іччітӓх сір,
онуоха ӓбі кіӓсӓ буолла, цону ыт, ыалларга бараннар асы-
лыктарын атыластыннар. *16*. Маныаха Іисус ӓппітӓ
кінілӓргӓ: барыахтарыгар кысалга суох: ӓсігі асылыкта
біӓрің кінілӓргӓ. *17*. Маныаха кінілӓр ӓппіттӓрӓ Кініӓхӓ:
манна бісіӓхӓ біӓс хлѣбтан іккі да балыктан ураты
туох да суох. *18*. Маныаха Іисус ӓппітӓ: олору манна
агалың міӓхӓ. *19*. Цон от ӱрдӱгӓр өттӱгӓстӓн сыттыннар
діӓн баран, Іисус біӓс хлѣбы кытта іккі балыгы ылан,
халлӓн діӓккі көрөн туран, благослови гынан баран, хлѣб-
тары тосутан ӱөрӓпӓччілӓрігӓр біӓрбітӓ, ӱөрөнӓччілӓрӓ
цоңңо біӓрбіттӓрӓ. *20*. Барылара да сіӓннӓр топпуттара;
халбыт тобохторун уонордуга іккі куорабы толору хомуй-
буттара. *21*. Цахталлартан, оголортон ураты асăбыт
цон біӓс тысаччага діӓрі ӓтӓ.

59. *22*. Сотору Іисус бӓйӓтін ӱөрӓнӓччілӓрін кысай-
быта, цону ытыагар діӓрі кінілӓр оңочого кіріӓннӓр
кіні іннінӓ уңуор тагыстыннар діӓн. *23*. Цону ытан
баран, соготогун Таңарага ӱңӓрі Кіні хайа ӱрдӱгӓр
тахсыбыта. Кіӓсӓлік Кіні онно соготогун хӓлбыта.
24. Ол ыккардыгар, оңочо байагал ортотугар ӱн-ута-
ры тыал ӱрӓр долгунугар тӱбӓспітӓ. *25*. Тӱн төр-
дӱс кӓтӓбілігӓр Іисус байагал устун кінілӓр діӓккі
хăман барбыта. *26*. Ӱөрӓнӓччілӓрӓ Кіні байагал устун
хăманісӓрін көрөннөр, іӓдӓйӓннӓр, бу кӱлӱк, дӓсніттӓрӓ,
кінілӓр куттананнар хасытăбыттара. *27*. Іисус сонно
сотору кінілӓргӓ ӓпітӓ: толлумаң, Мін буолабын, кут-
танымаң. *28*. Маныаха Петр ӓппітӓ кініӓхӓ; Айы Тойон!

бу Ӓн буоллаххына, ӱ устун ӓҥiӓхӓ кӓлiӓхпiн кöҥӱллӓ.
29. Кiнi, кал, дiӓбiтӓ. Петр оҥочоттон тахсан, ӱ ус-
тун Iисус дiӓккi барбыта. *30.* Петр, кӱстӓх тылалы
кöрöн куттанан, уга тӱсӓрi гынан, хасыытабыта: Айы
Тойон! быса мiгiн. *31.* Iисус сонно сотору iлiтiн ӱнан
öйöн ылан баран, ӓппiтӓ кiнiӓхӓ: агыйах iтӓгӓйӓччi, того
ӓн iтӓгӓйбӓтiҥ? *32.* Кiнiлӓр оҥочого кiрӓллӓрiн кытта,
тыал тохтобута. *33.* Оҥочого бар кiсiлӓр кӓлӓннӓр
Кiнiӓхӓ ӱҥӓн баран, ӓппiттӓрӓ: кырдык Ӓн Таҥара
уолагын. *34.* Уҥуор тахсаннар Генисаретскай сiрiгӓр
кӓлбiттӓрӓ.

60. *35.* Сол да сiр кiсiлӓрӓ Кiнi кӓлбiтiн бiлӓт
бары ол дойду устун тыллата ыыппыттара, бары ыалды-
быттары агалбыттара Кiнiӓхӓ. *36.* Муҥ сатар кiнi таҥа-
сын кытыытын дагаттардын дiӓн Кiнiттӓн кöрдöспӱттӓрӓ;
Кiнi таҥасын дагайбыт ӓрӓ кiсi, барыта ӱтӱöрбӱтӓ.

XV. *1.* Оччого Iерусалим ӱöрӓхтӓхтӓрӓ, фарисейдар,
Iисуска кӓлӓннӓр ӓппiттӓрӓ. *2.* Того Ӓн ӱöрӓнӓччiлӓрiҥ
кырҕагастар кӓрiӓстӓрiн кӓсӓллӓр? бӓйӓлӓрiн iлiлӓрiн
сӱйбакка хлѣбы сiллӓр? *3.* Кiнi маныаха ӓппiтӓ кiнiлӓргӓ:
того ӓсiгi даганы бӓйӓгiт кӓрiӓскiтiн улахан гынан
Таҥара кӓскiлiн кӓсӓгiт? *4.* Агагын iйӓгiн ытыкта: кiм
агатын, бiтӓр iйӓтiн кусаган тылынан ӓтӓр, оннук öл-
лӱн дiӓн Таҥара кӓскiл бiӓрбiтӓ ӓбӓт. *5.* Ӓсiгi буоллах-
хытына ӓтӓгiт: кiм агатыгар бiтӓр iйӓтiгӓр ӓтӓр: тугу
мiгiттӓн ылан тусаныах тустагыҥ ӓтӓ, ону мiн Таҥа-
рага бiӓрӓбiн; *6.* Оннук кiсi агатын бiтӓр iйӓтiн ытык-
тыа суога. Iннӓ гынан ӓсiгi кӓрiӓскiтiн улахан гынан,
Таҥара кӓскiлiн кӓсӓгiт. *7.* Кубулгаттар! ӓсiгi туску-
тун Исаiя кiрдiк пророктабыта, кiнi ӓтӓр. *8.* Бу кiсiлӓр
бӓйӓлӓрiн уостарынан чугасыыллар Мiӓхӓ, уостарынан
ытыктыыллар Мiгiн; сӱрӓхтӓрӓ буоллахтарына Мiгiттӓн

ырāх тураллар. *9.* Кісілäр кäскілäрігäр, ӱöрäхтäрігäр
кінілäр цону ӱöрäтäннäр, кöтӱн ытыктыллар Мігін.
10. Цону ыгыран ылан, äппітä: істің, öйдöң. *11.* Айах-
ха кірäччі быртахтāбат кісіні; хата айахтан тахсаччы,
ол быртахтыр кісіні.

61. *12.* Оччого кіні ӱöрäнäччілäрä кäлäннäр äппіт-
тäрä Кініäхä: білäгін дуо, фарисейдар бу тылы істäн-
нäр кусаганы санатылар. *13.* Кіні маныаха äппітä:
халлāннāгы Мін Агам äрä олорпотох ото-маса барыта
сілістäрдін тӱöрӱллӱöгä. *14.* Халларың кінілäрі: кіні-
лäр харага суохтар харага суохтары сірдäччілäр кур-
дуктар, харага суох харага суогу сірдäтäгінä іккіäн
іңңä тӱсӱöхтäрä. *15.* Петр маныаха äппітä Кініäхä: бу
ӱгä тöлкöтӱн äтäн кулу бісіäхä. *16.* Муң сатар äсігі бу
тöлкöтӱн öйдööбöтӱгӱт дуо діäн äппітä кінілäргä Іисус.
17. Аныаха діäрі бары айахха кірäччі ологоско кірäн
баран, тасырца тахсарын білбäккіт дуо? *18.* Айахтан
тахсаччы, сӱрäхтäн тахсар буолан, быртахтыр кісіні.
19. Сӱрäхтäн тахсаллар äбāт: öлöрöр, кöрсӱлäсäр,
уоруйах, сымыйанан кäрäсіттір, хосулур да тыллар.
20. Субу балар быртахтыллар кісіні; сӱмматах ілілäрі-
нäн асыр кісіні быртахтāбат.

62. *21.* Сонтон тахсан баран, Іисус Тир, Си-
дон да дойдуларга барбыта. *22.* Онно Хананейа
цахтара сол сірдäртäн тахсан, хасытāн äппітä Кініäхä:
Айы Тойон, Давид уола! асын мігін; кысым міäнä сӱр-
дäхтік ірäн ылңар. *23.* Кіні маныаха тугу цаганы
äппäтäгä кініäхä. Ӱöрäнäччілäрä кäлäннäр, кöрдöсöн äп-
піттäрä кініäхä: ыт кініні, бісігі кäннібітіттäн бäркä
хасытар äбāт. *24.* Маныаха Кіні äппітä: Мігін Израиль-
äрä ціäтін сӱппӱт бараннарыгар ыыыттара. *25.* Цах-
тар Кініäхä кäлäн ӱңäн туран äппітä: Айы Тойонум, кö-

мöлöс міäхä. *26.* Кіні маныаха äппітä: оголортон хлѣбы
былџäн ылан ыттарга бырагыахха сöбö суох. *27.* Џах-
тар маныаха äппітä: Кірдік, Айы Тойон! ол да гыннар
ыттар байäлäрін тойотторун остолуттан бытарыйан
тÿспÿт бытархайы хомуйан сіллäр. *28.* Маныаха Іисус
äппітä кініäхä: ччä џахтар! ітäгäйäріӈ айiäнä улахан,
багарбытыӈ хоту буоллун айäхä. Кыса да кініäнä сол
часка ÿтÿöрбÿтä.

63. *29.* Онтон баран Іисус Галилейскай байагал-
га кäлбітä, хайа да ÿрдÿгäр тахсан, онно олорбута. *30.* Ÿгÿс
џон Іисуска кäлäн доголоӈнору, харага суохтары, тыла
суохтары, муӈнахтары, äлбäх атын ыарылахтары агалан-
нар, Кіні атагыгар ÿрбÿттара; Кіні ÿтÿöртäбітä кінілäрі.
31. Тыла суохтар äтäллäрін, муӈнахтар ÿтÿöрбÿттäрін,
доголоӈнор хамалларын, харага суохтар кöрöллöрÿн џон
кöрöн, сöхпÿтä, Израиль да Таӈаратын славі гыммыта.

64. *32.* Іисус байäтін ÿöрäнäччілäрін ыгыран ылан
äппітä: бу асылыга суох ÿс кÿн туххары Мігін кытта
сылџар џону асынабын; кінілäрі аччык ытыахпын багар-
баппын, аны ара мöлтÿöн халыахтара. *33.* Ÿöрäнäччілäрä
äппіттäрä Кініäхä: бачча џон тотор хлѣба хантан
бісіäхä іччітäх сіргä кäліäгäй? *34.* Хас хлѣб барый
äсіäхä діäн, ыйыппыта кінілäртäн Іисус; сäттä хлѣбы
кытта агыйах кыра балык бар діäбіттäрä. *35.* Џон сіргä
öттÿгäстäн сыттын діäбітä Іисус. *36.* Сäттä хлѣбы
кытта балыгы ылан, хайагалы Таӈарага біäрäн баран,
тосуталäн байäтін ÿöрäнäччілäрігäр біäрбітä, ÿöрäнäччі-
лäрä џоӈџо (біäрбіттäрä). *37.* Барылара асаннар топпут-
тара, халбыт тобогу сäттä куорапка хомуйбуттара. *38.*
Џахталлартан, оголортон ураты асабыт кісі тÿöрт
тысачча äтä. *39.* Џону ытан баран, Іисус оӈочого
олорон, Магдалинскай сірдäргä кäлбітä.

XVI. **65.** *1.* Фарисейдар саддукейдар да Кініахä
кäлäннäр, Кінüні холон кöрöннöр, халлантан џікті бä-
ліäні кöрдöрдӱн діäн, Кініттäн кöрдöспӱттäрä. *2.* Ма-
ныаха Кіні äппітä кінілäргä: кіäсä äсігі äтäгіт: халлäн
кытарбыт, куран буолуога; *3.* Сассыарда äтäгіт: халлäн
кыспыт бӱгӱн ардах буолуога. Кубулгаттар! äсігі хал-
лäн сырайын сатан білäгіт, арай кäмі білäр бäліäні
кыайан білбäккіт дуо? *4.* Албын кöрсӱлäсäр да уџуора
џікті бäліäні кöрдӱр; Іоанн пророк бäліäтіттäн ураты
џікті бäліä кініäхä біäрілліä суога. Кінілäрі халларан
(кіäр) барбыта. *5.* Кіні ӱöрäнäччілäрä хлѣбтары умнан
ылбакка уџуоргу öттӱгäр тахсыбыттара.

66. *6.* Іисус äппітä кінілäргä: кöрӱџ, фарисей да
асытарыттан сäрäніџ. *7.* Кінілäр бäйäлäрін істäрігäр
санäбыттара, бу бісігі хлѣбтары ылбатäхпыт туса
буоллага діäн *8.* Іисус маны білäн äппітä кінілäргä:
агыйахтых ітäгäйäччілäр, того хлѣбтары ылбатыбыт
діäн бäйäгіт іскітігäр санагыт? *9.* Біäс хлѣбынан,
біäс тысачча кісі топпутун, ол ордугун тöсö куорап-
ка хомуйбуккутун аныаха діäрі äсігі білбäккіт, öйдӱö-
бäккіт дуо? *10.* Сäттä хлѣбынан тӱöрт тысачча топпу-
тун ӱрдӱпан, тöсö куорапка хомуйдугут äтä? *11.* Хлѣбтар
тустарын öйдöџ діäн, äппäтäгім äсіäхä, хата фарисей сад-
дукей да асытарыттан сäрäтäн (äппітім); хайтах ону
öйдöн äсігі ылбаккыт? *12.* Бурдугу асытартан сäрäтäн
äппäтäгім, хата фарисей саддукей да ӱöрäтäріттäн сä-
рäтäн äппітім; оччого кінілäр ону öйдöџ ылбыттара.

67. *13.* Іисус, Филипп Кесаріятын дойдуларыгар кä-
лäн баран бäйäтін ӱöрäнäччілäріттäн ыйыппыта: Мі-
гін кісі уолун кісілäр кім буолуога діäн саналлар? *14.*
Кінілäр äппіттäрä: сорохтор Іоанн сӱрäхтäччі дилäр,
сорохтор Илія пророк, атыттар Іеримія бітäр хайа—

äмä пророк буоллага дiллäр. *15.* Iисус äппiтä кiнiлäргä:
äсiгi Мiгiн кiм буоллага дiгiт. *16.* Маныаха Симон
Петр äппiтä: Äн Христос тыннāх Таҥара уола буолагын.
17. Оччого Iисус äппiтä кiнiäхä: толору цоллōххун äн
Iона уола, Симон! маны äҥiäхä äттāх ханың бiллäрбä-
тāхтäрä, хата халланнар ўрдўлäрiгäр бāр Агам Мiäнä
маны бiллäрбiтä äҥiäхä. *18.* Мiн äтäбiн äҥiäхä: äн Петр
(тāс) буолагын, субу тас ўрдугäр Мiн церкваӧын ту-
туом, оччого āд да āннара хотой кыайыахтара суога кiнiнi.
19. Халлāн царстватын ключтäрiн бiäрiäм äҥiäха; тугу
сiр ўрдўгäр байыаң, ол халланнар ўрдўлäрiгäр байыл-
лыага, тугу сiр ўрдўгäр сўöрўöң, ол халланнар ўрдў-
лäрiгäр сўöрўллўöгä.

68. *20.* Оччого Iисус бäйäтiн ўöрäнäччiлäрiн буой-
бута, кiмiäхä-да Кiнi Христос буолар дiäн äппäтiннäр
дiäн. *21.* Сочоттон ыла Iисус бäйäтiн ўöрäнäччiлäрiгäр
кäпсiр буолбута, хайтах Кiнi Iерусалимңа баран, басы-
лыктартан, архiерейдартан, ўöрäхтāхтäртäн ўгўс äрäйi-
мүңу кöрўöх тустāгын, хайтах Кiнiнi öлöрўöх тустарын;
ўсўс да кўнўгäр тiллiäх тустāгын. *22.* Петр Iисусу ыгы-
ран ылан, утары саңаран äппiтä Кiнiäхä: бäйäгiн ха-
ран, Айы Тойонум! бу äҥiäхä буолбатын. *23.* Кiнi Петр
дiäккi хайысан баран, äппiтä кiнiäхä: кiäр бар Мi-
гiттäн, сатана, äн Мiгiн кусагаңна тардагын; кiсi ту-
сун (саныр) буолаңңын, Таңара тусун санāбаккын.

69. *24.* Оччого Iисус бäйäтiн ўöрäнäччiлäрiгäр
äппiтä: кiм Мiгiн батысыан багарар, ол бäйäтiттäн,
арагыстын, бäйäтiн да кресын ылан Мiгiн батыстын. *25.*
Кiм бäйäтiн душатын быыыагын багарар, ол душатын сў-
тäрiäгä, кiм Мiн туспар бäйäтiн душатын сўтäрiäгä, ол
душатын булуога. *26.* Кiнi бўтўн да āн дойдуну бу-
лан баран, бäйäтiн душатын хороттогуна, онтон кiнiäхä

туох туса буолуогай? бітäр кісі бäйäтін душатын оннугар
туох тöлöбÿрÿ біäріäгäй. 27. Кісі уола бäйäтін Агатын
славатын ортотугар, бäйäтін Ангелларын кытта кäлiäх
тустäх; оччого кісіäхä äрä, оӈорбутун бысытынан,
тöлöбÿр біäріäгä. 28. Кірдік äтäбін äсіäхä: манна турäч-
чылартан сорохторо кісі уола бäйäтін царстватыгар
кäлäн ісäрін кöрö іліктäрінä, öлÿöхтäрä суога.

XVII. 70. 1. (Мантан) алта кÿн аспытын кäннä,
Іисус Петру Іаковы, кіні да інітін Іоанны ылан, ÿрдÿк
хайа ÿрдÿгäр кінiлäрі тасарбыта. 2. Онно Кіні кінiлäр
іннiлäрігäр ӈÿсÿнÿн уларыппыта, сырайа Кініäнä кÿн
кÿрдук сырдабыта; Кіні таӈастара, сырдык (хар) кур-
дук, ÿрÿӈ буолбуттара 3. Ол ыккардыгар кініні кытта
кäпсäтä—кäпсäтä Моисейдäх Илiя кöсÿннÿлäр. 4. Соч-
чого Петр Іисуска äппітä: Айы Тойон! манна бісіäхä
ÿчÿгäй, багарар буоллаххына, бісігі туруоруохпут манна
ÿс отÿну,—Äйiäхä бір, Моисейга бір, Илiяга бір отÿну.
5. Кіні маны äтä турдагына, сырдык былыт саппыта
кінiлäрі; арай былыттан äтäр саӈа (ісiлiннä): бу бар
Мін сÿрäгім сöбÿлäн тохтÿр тапталлäх уолум: Кініні
істäр буолуӈ. 6. Ÿöрäнäччiлäрä маны істäннäр, бäркä
куттананнар умса тÿспÿттäрä. 7. Іисус кінiлäргä кäлäн,
кінiлäрі тарыйан баран, куттанымаӈ, діäбітä. 8. Арай
харахтарын асан кöрбÿттäрä соготох Іисус äрä бара. 9.
Хайаттан кінiлäр тÿсäн істäхтäрінä, Кісі уола öлбÿт-
тäртäн тiллiä ілігінä кіміäхä да кöрбÿккÿтÿн бiлäрiмäӈ
діäн, Іисус кінiлäрі буойбута.

71. 10. Онтон ÿöрäнäччiлäрä ыйыппыттара: бу
Илiя урут кäлiäх тустäх діäн тугу ÿöрäхтäхтäр äтäл-
лäрій? 11. Маныаха Іисус äппітä кінiлäргä: кірдік
Илiя урут кäлäн барытын бäлäмнiäх тустäх. 12. Мін äтäбін
äсіäхä: Илiя кäлбітін бiлбäтiлäр, хата багарбыттарын

хоту оҕордулар, солкурдук кісі да уола муҥнаныага кі-
нілäртäн. *13*. Оччого ӱöрäнäччілäрä, бу Іоанн сӱрäхтäч-
чі тусун кінілäргä äппітін öйдöтӱлäр.

72. *14*. Кінілäр ҫоҥҫо кäлбіттäрін кäннä, біp кісі
Кініäхä кäлäн атагар да ӱҥäн туран äппітä: *15*. Айыы
Тойон! мін уолбун асын; кіні ый саҥатыгар ірäн ыалҫар,
сӱрдäхтік да муҥнанар, ӱгӱстӱк уокка, ӱгӱстӱк уга да
тӱсäр. *16*. Мін кініні Äн ӱöрäнäччілäргäр агалбытым да
кінілäр ӱтӱöрпäтілäр кініні. *17*. Іисус маныаха äппітä:
ітäгäйбäт, кусаган да майгылāх аймах! ханыаха діäрі
äсігіні кытта буолуомуй? хасаҥҥа діäрі äсігіні тулуйомуй?
манна кініні Міäхä агалыҥ. *18*. Іисус буойбута кініні:
абāсы кініттäн тахсыбыта; уол-ого сол часка ӱтӱöрбӱтä.
19. Сочого, Іисус соготогун хāлбытын кäннä, ӱöрäнäч-
чілäрä кäлäннäр äппіттäрä Кініäхä: того бісігі кініттäн
абāсыны кыайан тасāрбатыбыт? *20*. Маныаха Іисус äп-
пітä кінілäргä: äсігі ітäгäйбäккіт тусуттан (кыайан та-
сāрбатыгыт). Кірдік äтäбін äсіäхä: äсігі горчица сіäмäтін
сага ітäгäйäрдāх буолаҥҥыт, бу хайага, мантан онно кöсöн
бāр, діäн äттäххітінä, кіні барыага: туох-даганы кыай-
ыллыбатāга діäн äсіäхä суох буолуога. *21*. Бу уҥуор со-
готох малитваҥан ол кäннä курāнах кӱннäнäрінäн ба-
тыллан тасāрыллар. *22*. Кінілäр Галилеяга бāр äрдāх-
тäрінä, Іисус äппітä кінілäргä: кісі уола кісілäр
ілілäрігäр тутуллан біäрілліäгä. *23*. Öлöрӱöхтäрä Кініні;
ӱсӱс да кӱҥҥä тілліäгä. Мантан кінілäр бäркä санарга-
быттара.

73. *24*. Кінілäр Капернаумҥа кäлбіттäрін кäннä,
ырāхтāгы суолун хомуйаччылар Петурга кäлäннäр äп-
піттäрä: äсігі ӱöрäтäччіккіт дидрахманы біäріä суога дуо?
25. Маныаха Петр äппітä: біäріäгä. Кіні ҫіäгä кірäрін кыт-
та Іисус тосуйа äппітä кініäхä: хайтах äн саныгын, Симон?

Сір ырахтäгылара тöлўрў; бітäр öлбўгäні кімтäн ылал-
ларый? бäйäлäрін уолаттарыттан дў, бітäр атыннартан
дў? 26. Атыннартан, діäбітä Кініäхä Петр. Ол буол-
лагына уолаттара (ырāхтäгы суолуттан) боохолор,
діäбітä кініäхä Іисус. 27. Ол да гыннар кінілäрі іäдä-
тіміäх, байагалга бараҥҥын кўöгўтä ук, бастāн тў-
бäспіт балыгы ылан айагын атыт, онно статиры булуоҥ:
ону ылан іккіäміт ісін кінілäргä біäр.

XVIII. 74. 1. Сол часка ўöрäнäччілäрä Іисуска
кäлäннäр äппіттäрä: халлāн царстватыгар кім улахан
буолуогай? 2. Іисус огону ыгыран ылан кінілäр ортоло-
рўгар туруоран баран. 3. Äппітä: кірдік äтäбін äсіäхä:
оголор курдук буолбатāххытына, халлāн царстватыгар
кірiäххiт суога. 4. Ол буоллагына, кім бу ого курдук
аччыага, сол халлāн царстватыгар улахан буолуога.
5. Кім маннык огону Мін туспар ҥiäтігäр кіллäріäгä,
ол Мігін кіллäріäгä. 6. Кім äміт бу Мігін ітäгäйäччі
оччугуй (оголортон) бірдäрін äміт кусаган суолга тар-
дар буоллагына, оннук кісіäхä ордук буолуох äтä бур-
дук мäлійäр тāсы мöйнўгар бäйäн баран дірің байагал
ортотугар кäбістäллäр. 7. Кусаган суоллартан āн дой-
дуга аiҥархай, кусаган суоллар кäліäх тустāхтар äбäт:
ол да гыннар кусаган суолу оҥорор кісіäхä аiҥархай.
8. Кусаган суолга iліҥ, бітäр атагыҥ äйäнä тардар
буоллагына, кініні быса охсон бäйäгіттäн кіäр бырах;
іккі ілілін, бітäр іккі атахтāн умуллубат уокка быра-
гыллыаҥ кäрiäтä, доголоҥ, бітäр iлтä суох äрäрі барам-
мат олохго кірдäххінä, äйiäхä ордук буолуога. 9. Хара-
гыҥ кусаганҥна тардар буоллагына, кініні оҥон ылан
бäйäгіттäн кіäр бырах; іккі харахтāн уоттāх геэннага
быраhыллыаҥ кäрiäтä, аҥар харахтах äрäрі (бараммат)
олохго кірдäххінä, äйiäхä ордук буолуога.

75. *10.* Сäрäнің, бу аччыгыйдартан бірдäрін датыны сірімäң; äтäбін äбäт äсіäхä: кініläр Ангеллара халлäннäгы Мін Агам сырайын мäліңі кöрöллöр. *11.* Кісі уола сүппүтү булан быcары кäлбітä äбäт. *12.* Хайтах äсігі саныгыт? сүс бараннах кісі бір барана муннагына, тогус-уон тогус бараныы хайаларга хäлларан баран, муммут бір бараны кöрдү барыа суога дуо? *13.* Кірдік äтäбін äсіäхä: кіні муммут бараны булан баран, тогус-уон тогус мумматах бараннардагар кініäхä ордук үöрүöгä. *14.* Сол курдук, халланнäгы Агагыт, бір—äмä бу аччыгыйдартан сүтäрігäр кöңүлүн біäрбäт. *15.* Айыны братың äн утары оңордогуна, кініäхä бараңыйн соготохтү äсігі іккі äрä бäргытына, кініні öйдöт; äйігін ісіттäгінä, äн бракқын буллуң. *16.* Äйігін істібäтäгінä бäйäгін кытта бір бітäр іккі кісіні ыл; іккі бітäр үс кäрäсіт тылын іннігäр бары тыл бöгöргүöгä. *17.* Кініläрі істібäтäгінä церквага тыллä, церкваны істібäтäгінä, Таңараны білбäт омук кäріäтä, бітäр мытарь кäріäтä äйіäхä буоллун.

76. *18.* Кірдік äтäбін äбäт äсіäхä: тугу äсігі сір үрдүгäр бäйыаххыт, сол халлäн үрдугäр бäйыллыага; тугу сір үрдүгäр сүöрүöххүт, сол халлäн үрдүгäр сүöрүллүöгä. *19.* Кірдік äміä äтäбін äсіäхä: äсігіттäн іккігіт тугу äміä кöрдöсöрү сір үрдүгäр сүбäлäстäхтäрінä, барыта халланнагы Мін Агабыттан біäріäлліäгä кініläргä *20.* Ханна іккі бітäр үс кісі Мін аппынан мунңустуохтара, онно Мін кініläр ортолоругар бäрбын. *21.* Оччого Петр кäлäн äппітä Кініäхä: Айы Тойон! айыны братым мін утары оңордогуна, хас тöгүл кініäхä мін халларыамый? Сäттä тöгүл кініäхä хäлларыам дуо? *22.* Ісус äппітä кініäхä: сäттä тöгүл діäбäппін äйіäхä, хата сäттä-уон сäттä тöгүл дібін.

77. *23.* Ол буоллагынна, халлāн царствата, бāйāтін кулуттарын кытта іāсін āхсыагын багарбыт ырāхтāгыга холобурдāх. *24.* Кіні іāсін āхса турдагына, кініāхā бір уон тысачча талант іāстāх (кісіні) агалбыттара. *25.* Кіні іāсін тöлӯöгāр туга да суогун ісін Тойоно кіні ойогун, оголорун, туох да бāрын барытын атыларга ӯрбута. *26.* Сол кулут сірга хаптас—гына тӯсāн баран кініāхā ӯӊа—ӯӊа āппітā: Тойонум! кöсӯтā тӯс міāхā, барытын āйіāхā тöлӯöм. *27.* Тойон ол кулуту асынан, прости—гынан іāсін да хāлларбыта (кініāхā) *28.* Ол кулут тахсāт бāйāтін доготторуттан бір сӯс пěнязь іāстāх догорун булан, кініні хабыргатыттан ылан āппітā: іāсікін міāхā тöлö; кіні догоро атагыгар тӯсāн—туран кініттāн āртасыта: кöсӯтā тӯс міāхā, барытын āйіāхā тöлӯöм. *30.* Ол кулут буоллагына кіні āртасытын істібāккā, кініні іліāн іāсін тöлӯöгāр діāрі хāйыга олорпута. *31.* Кіні доготторо бу маны кöрöннöр, кініні бāркā асымыттара; кінілāр кāлāннāр Тойонноругар маны барытын кāпсāн біāрбіттāрā *32.* Оччого Тойоно кініні, ыгыран ылан āппітā кініāхā: албын кулут! āртаспыккар бары ол іāскін хāлларбытым āйіāхā. *33.* Мін āйігін асыммытым курдук, āйіāхā бāйāӊ догоргун асыныаххар сöптöх буолбат āтā дуо? *34.* Тойоно кысыран муӊначчылартга бары бāйāтін іāсін тöлӯöгӯгāр діāрі муӊнурга біāрбітā кініні. *35.* Бāйāгіт браккытыгар āйыларын сӯрāххітіттāн хāлларбатаххытына, сол курдук халлāннāгы Агам āсіāхā оӊоруога.

XIX. *1.* Іисус бу тыллары āтāн бӯтāрāн баран Галилеяттан тахсан, Іордан уӊуоргутугар бар Іудейскай дойдутугар кāлбітā *2.* Іисусу батыспыта ӯгӯс цон; онно кінілāрі Кіні ӯтӯöртāбітā.

78. *3.* Фариссейдар кāлāннāр кініні холöн кö-

рöннöр кініäхä äппіттäрä: буруйдах äрä діäн хан-
нык да оччугуй буруй буолбутун ісін кісі ойогун
кытта арахсыагар сöппöх дуо? 4. Кіні маныаха äппітä
кінілäргä: Бастāн цахтардах äр кісіні айбыт кіні-
лäрі айбытын Таҥара суругар äсігі ахпатāххыт дуо?
5. Ол кäннä äппітä: бу тусугар кісі бāйāтін агатын, ійä-
тін халларан, бāйāтін ойогор сыстыага, іккіäн да бір
äт буолуохтара. 6. Кінілäр іккі äт буоллбаттар, хата
бір äт буолаллар; тугу Таҥара холбöбутун, ону кісі
арāрбатын. 7. Маныаха кініттäн ыйыппыттара: онтон
Моисей хайтах арахсар суругу біäрäн ойоххутун да
кытта арахсыҥ діäн ыйбытай? 8. Кіні äппітä кінілäргä:
Моисей äсігі сураххіт кытāнагын бысытыттан ойоххy-
тун кытта арахсыҥ діäн кöҥүл біäрбітä äсіäхä;
маҥнай ітікурдук буолбатах äтä. 9. Мін äтäбін
äсіäхä: кім, ойого кöрсүлäспäтäгін ӱрдӱнäн, ойогун
кытта арахсан, атын ойогу ылар, оннук кісі кöрсүлäсäр;
ол кäннä äрін кытта арахсыбыт цахтары ойох ылāч-
чы кöрсүлäсäр. 10. Ӱöрäнäччілäрä äппіттäрä кініäхä: іті
курдук кісі ойох тусугар буруйданар буоллагына, ол кä-
ріäтä ойох ылбатахха ордук. 11. Кіні äппітä кінілäргä:
кісі барытын маны кыайан тулуйбо суога, арай кіміäхä
біäріллібіт, оннук тулуйуога. 12. Сорох аттакылар
ійäлäрін осогосуттан іті курдук тöрööбӱттäр; сорох атта-
кылар кісілäртäн оннук буолбуттар; сорох аттакылар
халлāн царстватын тусугар бāйāлäрін аттакы гыммыт-
тар. Кыайан тулуйāччы тулуйдун. 13. Оччого кініäхä
оголору агалбыттара Кіні ілтін оголор ӱрдӱлäрігäр
ӱран, Таҥарага (кінілäр тустарыгар) ӱҥтӱн діäн; кіні-
лäрі ӱöрäнäччілäрä кініäхä тіріäрбäтāхтäрä. 14. Іисус
äппітä кінілäргä: оголору кіллäріҥ, Міäхä кäліäхтäрін
хайымаҥ, ітінніктäргä халлāн царствата бāр äбāт.

15. Іллäрін кінілäр ӱрдӱлäрігäр ӱрбута; онтон атын
сіргä барбыта.

79. *16.* Арай бу кім äрä Кініäхä кäлäн äппітä:
ӱöрäтäччі! барамнат ологу ылыахпын туох ӱтӱöнӱ
мін оӊоруомуй? *17.* Кіні äппітä кініäхä: того Мігін ӱтӱö
діäн аттыгын. Соготох Таӊараттан ураты кім да ӱтӱö
буолбатах. Варамат олохха кіріäххіп багарар буоллах-
хына, Таӊара кäскіллäрін толор. *18.* Ханнык кäскіллäрі
діäн ыйыппыта Кініттäн (ол кісі). Іисус äппітä: öлöрӱмä,
кöрсӱлäсімä, уорума, сымыйапнан кäрäсіттäмä. *19.* Ага-
гын іййагін ытыкта, ыкçагын бäйäӊ бäйäгін таптырыӊ
курдук таптā. *20.* Āдäр кісі äппітä Кініäхä: маны бары-
тын мін ого äрдäхпіттäн толорбутум; мантан ордук ту-
гу сітäрä іліикпіній? *21.* Іисус äппітä кініäхä: барытын
толоруоххун багарар буоллаххына, џiäгäр баран ӱпкӱн
атылāп умнасыттарга біäр, оччого халлāн ӱрдӱгäр ӱптäх
буолуоӊ; онтон кäлäн бытыс Мігін. *22.* Āдäр кісі бу
тылы істäт äлбäх ӱптäх буолан санāрган кіäр бар-
быта. *23.* Іисус бäйäтін ӱöрäнäччілäрігäр äппітä:
кірдік äтäбін äсіäхä: бай кісі халлан царствотыгар
кірäрä äрäйдäх. *24.* Āмiä äтäбін äсіäхä: бай кісі Таӊара
царстватыгар кіріäн кäріäтä, холкутук іннä кулгагынан
тäбіäп кыл кірäн тахсыага. *25.* Ӱöрäпäччілäрä маны істäн-
нäр бäркä сöгöнпöр äппіттäрä: ол буоллагына кім кыайан
быcаныагай? *26.* Іисус кінілäр діäккі кöрöн баран äп-
пітä: кісілäр маны кыайбаттар, Таӊара барытын кыайар.
27. Маныаха Петр äппітä Кініäхä: чä, бу бісігі бары-
тын халларамныт, Āн кäннігіттäн батыстыбыт; бу ісін
туох біäріллiäгäй бісіäхä? *28.* Іисус äппітä кінілäргä:
кірдік äтäбін äсіäхä: кісі уола іккіс кäлітігäр бäйä-
тін славатын престолун ӱрдӱгäр олордогуна, äсігі Мігін
батыспыттар уонордуга іккі Израиль агатын ӱсун џӱллäрі

4

уонордуга іккі престолларга олоруохтут. 29. Кісі ӓрӓ
кім Мін атым іннігӓр џіӓтін, бітӓр браттарын, бітӓр
сестраларын, бітӓр агатын, бітӓр іийӓтін, бітӓр ойогун
бітӓр оголорун, бітӓр сірдӓрін халларыгар, ол сӱс оччону бараммат да ологу ылыага. 30. Бастыкылартан
ӓлбӓхтӓр кӓнніӫі буолуохтара, кӓнніӫілӓртӓн ӓлбӓхтӓр
бастыкы буолуохтара.

XX. 80. 1. Халлӓн царствата сассыарда ӓрдӓ бӓйӓтін виноградникпар ӱлӓсіттӓрі наймылы тахсыбыт џіӓлӓх
тойонно холобурдах. 2. Ӱлӓсіттӓргӓ бірді динарійы кӱннӓ
біӓріӓх буолан кӓпсӓтӓн баран кініларі бӓйӓтін виноградникпар ыыпыта. 3. Ӱсӱс час сагына тахсан, басарга тугу да
гыммакка турар атын џоннору көрөн. 4. Кініларгӓ даганы
ӓппітӓ: ӓсігі виноградникпар барыҥ, сөптөх хамнаскытын біӓріӓм ӓсіӓхӓ; кініӓр барбыттара. 5. Ӓміӓ алтыс
час сагына тахсан, тохсус да час сагына тахсан, солкурдук оҥорбута. 6. Уонордуга бір час сагыны тахсан,
тугу да гыммакка турар атын џону булан ӓппітӓ кініӓргӓ: того ӓсігі манна бӱтӱн кӱнӱ солӱта суох турагыт?
7. Кім-да бісігіні наймылӓбат діӓбіттӓрӓ кініӓр.
Кіні ӓппітӓ кініӓргӓ: ӓсігі да мін виноградникпар барыҥ,
сөптөх хамнаскытын ылыаххыт. 8. Кіӓсӓ буоларын
кытта виноградник тойоно ӓппітӓ бӓйӓтін көрөччӱтӱгӓр: ӱлӓсіттӓрі ыгыран хойуккулартан ыла бастыҥнарыгар
діӓрі хамнастарын біӓр. 9. Уонордуга бір да час сагына кӓлӓн наймыласпыт џоннор бірді динарійы ылбыттара. 10. Бастан кӓлбіттӓр ордугу ылыахпыт діӓн санӓбыттара, ол да гыннар кініӓр бірді динарійы ылбыттара.
11. Кініӓр хамнастарын ылан баран, тойонноругар
кыйыраннар 12. Ӓппіттӓрӓ: бу хойут кӓлбіт џон бір часы
ӱлӓлӓбіттӓрӓ, бісігіні кӱн ӓрӓін, куйаасын да тулуйбут
џону кініӓргӓ таҥнатіҥ. 13. Кіні маныаха кініӓртӓн

бірдäрігäр äппітä: догор! äӈігін атагастäбаппын; бірді
динарійы ылыах буолаӈӈын мігін кытта кäпсäппäтäгіӈ
дуо? 14. Бäйäӈ гіäнін ылаӈӈын бара тур; мін бӯ хойут
кäлбікка äӈіäхä біäрбітім курдук біäріäхпін багарабын.
15. Бітäр мін бäйäм ӯппӯн тугу багарарым хоту оӈорор-
бор кöӈӱлӱм суох дуо? мін ӱтӱöбӱн кöрöн харагыӈ кӱнӱ-
лӱр дуо? 16. Солкурдук хойуккулар бастыӈ буоллуохтара,
бастыӈнар да хойут (буолуохтара); ыгырыллыбыттар
äлбäхтäр, хата талыллыбыттар агыйахтар äбäт.

81. 17. Іерусалимӈа ыттан ісäн, Іисус уонордуга
іккі ӱöрäнäччілäрін туспа ыгыран ылан, äппітä кінілäргä:
18. Чä, бу бісігі Іерусалимӈа ыттан ісäбіт, кісі уола
архирейдарга ӱöрäхтäхтäргä да тутуллан біäріллiäгä,
öлöргö да кінікі ӱрах ӱруохтара. 19. Омуктарга кулӱ
гынарга, сыйнарга креска да тараччы тардарга Кіні
тутан біäріäхтäрä: Кіні ӱсӱс кӱнӱгäр тіллiäгä. 20. Оччого
Заведей уоллаттарын іӈäтä бäйäтін уоллаттарын кытта
Кініäхä кäлäн ӱӈäн туран Кініттäн тугу-äрä кöрдöспӱ-
тä. 21. Тугу багарагын дiäбітä кініäхä Іисус? Кіні
äппітä Кініäхä: Äн царствагар бу мін іккі уолум бірдä-
рä Äн уӈа öттӱгäр, бірдäрä Äн хаӈас öттӱгäр
олордуннар дiäн äт. 22. Іисус маныаха äппітä;
äсігі тугу кöрдöсöргӱтӱн білбäккіт, Мін ісäрі гы-
нар кыттыйабыттан кыайан ісiäххіт дуо? бітäр Мін
сӱрäхтäнäрбінäн кыайан сӱрäхтäнiäххіт дуо? Кыайыахпыт
дiäбіттäрä кінілäр. 23. Іисус äппітä кінілäргä: Мін
кытыйабыттан ісiäххіт, Мін да сӱрäхтäнäрбінäн сӱрäх-
тäнiäххіт; Мін уӈа, хаӈас öттӱбäр олороргутун біäріäх-
пін кöӈӱлä суохпун, арай Мін Агам бäлäмнäбіттäрігäр
біäріллiäгä. 24. Атын уон ӱöрäнäччілäрä маны істäннäр,
іккі бракка хоргуппуттара. 25. Іисус кінілäрі ыгыран
ылан äппітä: хайтах ӈоннор кіпäстäрä кінілäр ӱрдӱлä-

4*

рігäр тойон буолалларын, улахаттара да кінілäр ӱрдӱ-
лäрігäр басылык буолалларын білäгіт äсігі. *26.* Äсігі
ыккардыгытыгар ол курдук буолбатын: хата кім äсігі
ыккардыгытыгар ордук улахан буолуогун багарар,
(оннук) хамначыт буоллун äсіäхä. *27.* Äсігіттäн
кім бастыҥ буологун багарар, ол кулут буоллун äсіäхä.
28. Кісі уола бäйäтігäр служи-гыннарары кäлбäтäгä,
хата бäйäтä служи-гынары, äлбäхтäр да быысаналларын
тусугар бäйäтін душатын біäрäрі кäлбітä.

82. *29.* Іерихонтан Кіні тахсан істäгінä, äлбäх ҥон
Кініні батыспыттара. *30.* Арай бу ікки харага суох (кісі)
суол кытытыгар олороннор, Іисус асан ісäрін істäннäр,
хаһытан äппіттäрä: Давид уола, Айы Тойон, абыра бісі-
гіні! *31.* Ҥон кінілäр саҥарбатыннар діäн кінілäрі бойбута,
кінілäр буоллахтарына ордук улаханнык ӱöгӱлäн äппіттäрä:
Давид уола, Айы Тойон, абыра бісігіні! *32.* Іисус тохтон
кінілäрі ыгыран ылан баран äппітä: тугу äсіäхä оҥоруох-
пун багарагыт? *33.* Кінілäр äппіттäрä Кініäхä: Айы Тойон!
харахтарбыт бісіäннäрä асыллынныннар. *34.* Іисус кіні-
лäрі асынан, кінілäр харахтарын іллтінäн дагайбыта;
сотору кінілäр харахтарынан кöрöр буоланнар Кіні
кäннітäн барбыттара.

XXI. **83.** *1.* Іерусалимҥа чугасан ісäннäр, Виѳ-
фагіяга Елеонскай хайага кäлбіттäрін кäннä, Іисус ікки
ӱöрäнäччітін ыыпыта, *2.* Соруйан: äсігі утары бäр бö-
лöх ыалга баран, онно бäйыллан турар оголöх тыһы оһелу
булуоххут; кініні сӱöрäҥҥіт сіäтäн агалыҥ Міäхä. *3.* Кім-
äміт ыйыттагына, Айы Тойон надыйар діäҥ, оччого кіні
сотору ытыага кінілäрі. *4.* Бу барыта буолбута пророк äппіт
тыллара туолуохтарын ісін, кіні äппітä. *5.* Сіон кыһыгар
äтіҥ: бу сымнагас ырäхтäгыҥ мінниллäр тыһы оһёлтан тö-
рöбӱт äдäр öһёл ӱрдӱгäр олорон кäлäн ісäр äйиäхä.

6. Ӱӧрӓнӓччілӓрӓ бараннар, Іисус ӓппітін хоту оҥорбуттара. 7. Оголӧх тысы осӧлу сіӓтӓн агалбыттара; кінілӓрі бӓйӓлӓрін таҥастарынан саппыттарын кӓннӓ, Іисус ӓдӓр осӧлу мімміта. 8. Бӓрт ӱгӱс ҥон бӓйӓлӓрін таҥастарын суол устун тӓлгӓппіттӓрӓ, сорохторо мас лабаларын бысаннар суол устун тӓлгӓппіттӓрӓ. 9. Кіні іннігӓр кӓннігӓр ісӓр ҥон хасыытабыттара: Давид уолугар осаппа (бысаны)! Кӓлӓн ісӓччі Айыы Тойон алгыстах! Ӱсӓгілӓргӓ осанна (бысаны)! 10. Кіні Іерусалимҥа кірбітін кӓннӓ, бӱтӱн гуорад хамнан ӓтӓрӓ: бу кімій? 11. Ҥон ӓтӓрӓ: бу Галилейскай Назареттан Іисус пророк.

84. 12. Іисус Таҥара ҥіӓтігӓр кірӓн, Таҥара ҥіӓтін ісігӓр атыылаччылары, атыыласаччылары батан тасарбыта, харчы уларытаччылар остолларын тӱҥнӓрі аспыта. 13. Ол кӓннӓ ӓппітӓ кінілӓргӓ: Таҥара суругар суруллубут: Мін ҥіӓм молитва ҥіӓтінӓн аттаныага, ӓсігі буоллаххытына кініні тӱӧкӱттӓр сасар сірдӓрӓ гынныгыт. 14. Таҥара ҥіӓтін ісігӓр Кініӓхӓ ҥоголоҥнор, харага да суохтар кӓлбіттӓрӓ; кінілӓрі Кіні ӱтӱӧртӓбітӓ. 15. Архирейдар, ӱӧрӓхтӓхтӓр, Кіні оҥорбут ҥікті суолларын уол да оголор Таҥара ҥіӓтін ісігӓр, Давид уолугар осанна (бысаны), діӓбіттӓрін кӧрӧннӧр, Кініӓхӓ кысыраннар. 16. Ӓппіттӓрӓ Кініӓхӓ: тугу балар ӓтӓлларін істӓгін ҥуо? Маныаха Іисус ӓппітӓ кінілӓргӓ: істӓбін; ніраӥ оголор ӓмій да ӓмӓр оголор айахтарынан хайагалы оҥордуҥ діӓні ӓсігі хасан да ахпатаххыт ҥуо? 17. Кінілӓрі халларан гуораттан тахсан Кіні Виоанійага барбыта; онно Кіні хоммута. 18. Сассыарда гуорадка тӧннӧн ісӓн, Кіні аччык буолбута. 19. Суол аттыгар бір смоковницаны кӧрӧн кініӓхӓ кӓлбітӓ; тугу-да сӓбірдӓхтӓн ураты булумна ӓппітӓ: хасан-да ӱйӓ туххары ӓйігіттӓн отон ӱммӓтін. Смоковница сонно хатан халбыта.

20. Үөрәпәччіләрә маны көрөннөр, сөгөн әппіттәрә: хайтах бу смоковница сотору хатан хаалла? 21. Іисус маныаха әппітә кініләргә: кірдік әтәбін әсіәхә: ітәгәйәр, уорбалаабат да буоллаххытына смоковницаны кытта буолбуту оңоруохтәгар, бу да хайага, сыгарый, байагалга түс, діәтәххітінә, әппіккіт хоту буолуота. 22. Ол кәннә, тугу ітәгәйән туран молитвага көрдөстөххүтүнә, ону барытын ылыаххыт.

85. 23 Таңара џіәтігәр кірән үөрәтә турдагына, архирөйдар џон да кырџагастара кәләннәр әппіттәрә Кініәхә: ханнык күстәх көңүлүнән маны оңорогун? Кім әйіәхә ітінник күстәх көңүлү біәрбітәй? 24. Іисус маныаха әппітә кініләргә: Мін да бір тылы әсігіттән ыйытыам: ону Міәхә әттәххітінә, хайа күстәх көңүлүнән маны оңорорбун Мін әтіәм әсіәхә. 25. Іоанн сүрәхтірә хантан әтәй: халлантан дү, бітәр џонтон дү? Кініләр бәйәләрін ыккардыларыгар кәпсәппіттәрә: халлантан діәтәхпітінә, того кініәхә ітәгәйбәтігіт діәгә, 26. Кісіләртән діәхпітін џонтон куттанабыт: барылара Іоанны пророк курдук ытыктыллар әбәт. 27. Іннә гынан кініләр Іисуска, білбәппіт, діәбіттәрә; оччого Кіні әппітә кініләргә: Мін да хайа күстәх көңүлүнән маны оңоробун әсіәхә әтіәм суога.

86. 28. Хайтах әсігі саныгыт? Бір кісі іккі уоллаах әтә; кіні бастың уолугар кәлән әппітә: уолум! бар, бүгүн үләлә мін виноградникпар. 29. Кіні маныаха, бағарбаппын діән баран, хойут кәмсінән барбыта. 30. Іккісігәр кәлән кіні сол курдук әппітә. Кіні маныаха, тойонум, барабын діән баран, барбатага. 31. Бу іккіттән хайалара агатын көңүлүн толордо? Бастың уол, діәбіттәрә Кініәхә. Іисус әппітә кініләргә: кірдік әтәбін әсіәхә: мытарьдар, сырыык да џахталлар әсігінңәтәр урут Таңара

царстватыгар баран ісäллäр. *32.* Іоанн сÿрäхтäччі кöнö
кірдік да суолунан äсіäхä кäлбітін ісін äсігі кініäхä
ітäгäйбäтäххіт; мытарьдар сырыык да цахталлар буоллах-
тарына кініäхä ітäгäйбіттäрä; äсігі маны да кöрдöргÿт
кініäхä ітäгäйiäххіт ісін хойут кäмсіммäтäххіт.

87. *33.* Атын уґäні істің: біp ціäлäх тойон бара; кіні
виноградниґы олорпута, кініні бÿтäйдäн, ыгар сäбі оңо-
рон, ціä тутан, кініні ÿлäсіттäргä туттаран баран, атын
сіргä барбыта. *34.* Отону хомуйар сагына кіні отону
хомуттара ол ÿлäсіттäргä бäйäтін кулуттарын ыыпыта.
35. Ол ÿлäсіттäр кіні кулуттарын ыланнар, сорголорун
сыспыттара, сорголорун öлöрбÿттäрä, сорголорун тасы-
нан тамнäн öлöрбÿттäрä. *36.* Кіні äміä уруккутäгар
äлбäх атын кулуттары ыыпыта; кінiлäргä урукку курдук
оңорбуттара. *37.* Хойут уолбуттан сäтыахтара даганы
дiäн бäйäтін уолун кінiлäргä ыыпыта, *38.* Ол ÿлäсіттäр
буоллахтарына кіші уолун кöрöн бараннар, доргор до-
гордоругар äппіттäрä: бу агатын ÿбÿн ылыах уол, ба-
ран öлöрÿöх кініні, оччого кіні аналлах ÿбÿн ылыахпыт.
39. Кініні хабан ылан, винограднiктан тасаран баран-
нар, кініні öлöрбÿттäрä. *40.* Ол буоллагына, виноградник
тойоно кäллäгінä тугу гыныагай сол ÿлäсіттäргä? *41.*
Маныаха кінiлäр äппіттäрä Кініäхä: кусаган майгылäх-
тары кусаган öлöрÿнäн буруйдуота, виноградниґы хо-
муйар кäміґäр отоннору біäрäр атын ÿлäсіттäргä біäріä-
гä. *42.* Іисус äппітä кінiлäргä: Таңара суругар хасан
—да ахпатäххыт дуо: ціä тутаччылар сірбіт тäстара
муннук тäс буолбута? Бу Айыы Тойонтон буолбута, маны
кöрöн бісігі сöгöбÿт.

88. *43.* Ол ісін äтäбін äсіäхä: Таңара царствата
äсігіттäн былданан отону агалар омукка біäрiллiäгä.
44. Кім бу таска тÿсÿöгä, ол уäтÿ тÿсÿöгä; кім ÿрдÿгäр тäс

түсүөгӓ, ону кіні дӓлбі баттыага. 45. Архиерейдар, фарисейдар кінi үгӓ тылларын істӓннӓр, кiнi кiнiлӓр туустарын ӓтӓрін өйдөбүттӓрӓ. 46. Кiнiнi тутан ылыахтарын багардаллар'даганы Кінiнi ҷон пророк курдук ытыктырын iсiн кiнiлӓр ҷонтон куттаммыттара.

XXII. 89. 1. Іисус үгӓ тылларынан кiнiлӓргӓ ӓтӓ туран ӓппiтӓ. 2. Халлан царствата байатін уолун ҷiӓлӓн урӯ оҥорбут ырахтагыга холобурдах. 3. Кiнi кулуттарын урӯга ыгырыллыбыт ыаҥыттары ыгыртата ыыпыта; олор кӓлiӓхтӓрiн багарбатахтара. 4. Кiнi ӓмiӓ атын кулуттары соруйан ыыпыта: ыгырыллыбыттарга ӓтiҥ: бу мiн урӯ асын бӓлӓмнӓтiм, күнаннар, туох да уотуллубута барыта өлөрүлүннӓ, барыта бӓлӓм, урӯга кӓлiҥ. 5. Кiнiлӓр маны улахаҥна үрбакка сорохторо хонууларыгар, сорохторо атыыларыгар баран хӓлбыттара. 6. Сорохторо буоллахтарына кiнi кулуттарын тутан ылан атагастан бараннар кiнiлӓрi өлөртөн кӓбiспiттӓрӓ. 7. Ол ырахтагы маны iстӓн кыысырбыта, байатiн сӓрiтiн ыытан сол өлөрбүт ҷоннору өлөртөрбүтӓ, гуораттарын да убатан кӓбiспiтӓ. 8. Оччого кiнi байатiн кулуттарыгар ӓппiтӓ: урӯ аса бӓлӓмнӓнӓн турар, ыгырыллыбыттар урӯга сөбө суохтар. 9. Ол буоллагына суоллар түмүктӓрiгӓр бараҥҥыт, кiмi булагыт, барыларын урӯга ыгыртаҥ. 10. Сол кулуттар суоллар түмүктӓрiгӓр тахсаннар кiмi булбуттарын барыларын, кусагаттары үтүөлӓрi, барыларын хомуйбуттара; iннӓ ғынан урӯга толору ҷiӓ кiсi буолбута. 11. Ырахтагы өттүгӓстӓччiлӓрi көрө кiрӓн баран, онно урӯга кӓтӓр таҥаса суох бiр кiсiнi көрөн. 12. Ӓппiтӓ кiнiӓхӓ: догорум! урӯга кӓтӓр таҥаса суох ӓрӓрiгiн хайтах ӓн манна кiрдiҥ? Маныаха кiнi тугу да саҥарбатага. 13. Оччого ырахтагы хамначчыттарыгар ӓппiтӓ: атагын iлтiн байаҥҥыт, кiнiнi ылан тас хара-

ңага быраҕыҥ, онно ытыр тіс да хабырынара буолуога.
14. Ыҥырыллыбыттар äлбäхтäр, хата талыллыбыттар
агыйахтар äбäт.

90. 15. Оччого фарисейдар бараннар Кінiнi хайтах
äмiт тылга iгiннäрäрi сўбäлäспiттäрä. 16. Кінiлäр
иродiаннары кытта бäйäлäрiн ўöрäнäччiлäрiн Кінiäхä
ытаннар äппiттäрä: ўöрäтäччi! Äн кiрдiксiккiн, Таңара
суолугар кiрдiк ўöрäтäргiн, кiм да дiäбäккä, кiм да буолбутун
iсiн кiрдiгi äтäргiн барытын бiлäбiт. 17. Ол
буоллагына äт бiсiäхä: хайтах Äн саныгыҥ? Кесарьга
öлбўгäнi тöлўöххä сöптöх дў, сööбö суох дў? 18. Iисус
кiнiлäр албыннарын бiлäн äппiтä: того Мiгiн холон кöрöгўт,
албыттар? 19. Öлбўгäнi тöлўр харчытын Мiäхä кöрдöрўҥ.
Кiнiлäр динарiйы Кiнiäхä агалан бiäрбiттäрä
20. Бу кiм мöрсўöнäй, кiм суругай дiäн кiнiлäртäн ыйыппыта.
21. Кiнiлäр äппiттäрä: Кесарь гiäнä. Оччого Кiнi
äппiтä кiнiлäргä: ол буоллагына Кесарь гiäнiн Кесарьга
бiäрäр буолуҥ, Таңара гiäнiн Таңарага бiäрäр буолуҥ.
22. Кiнiлäр маны iстäнäр сöхпўттäрä, Кiнiнi да хäллараннар
кiäр барбыттара.

91. 23. Сол кўн кiсi тiллiбäт дiäччi саддукейдар
Кiнiäхä кäläннäр Кiнiттäн ыйыппыттара. 24. Ўöрäтäччi!
Моисей äппiтä: кiм огото суох öлўöгä, ол бäйäтiн братын
уңуорун сўтäрiмäрi братын ойогун ойох ылллын.
25. Бiсiäхä сäттä iнi-бi бара; бастыҥ браттара ойох
ылан баран öлöн хäлбыта; огото суох буолан, кiнi
бäйäтiн ойогун бäйäтiн iнiтiгäр хäлларбыта. 26. Сол
курдук iккiс, ўсўс браттара сäттiс браттарыгар дiäрi
оңорбуттара 27. Барыларын кäннiттäн ойохторо
öлбўтä. 28. Ол буоллагына тiллäр сагына сäттä браттартан
кiнi хайаларын ойого буолуогай? Кiнiлäр барылара
кiнiнi ойох гынан олорбуттара äбäт. 29. Iисус

маныаха äппiтä кiнiлäргä: Таӈара суругун Таӈара да кӱсӱн бiлбäккiтiттäн мунахтыгыт. *30.* Тiллäн баран ойох да ылбаттар, äргä да тахсыбаттар; хата халлан ӱрдӱгäр Таӈара ангелларын курдук олороллор. *31.* Öлбӱттäр тiллäлläрiн тусун Таӈара äппiтiн ахнатаххыт дуо? *32.* Таӈара äппiтä: Мiн Авраам Таӈаратабын, Исаак Таӈаратабын, Iаков да Таӈаратабын. Таӈара öлбӱттäр Таӈаралара буолбат, хата тыннахтар Таӈаралара буолар. *33.* Ҷон Кiнi ӱöрäгiн iстäн сöхпӱтä.

92. *34.* Фарисейдар бу Кiнi саддукейдары саӈата суох ыппытын iстäннäр кiнiлäрi кытта бiргä муйнустубуттара. *35.* Кiнiлäртäн бiр куолусут, Кiнiнi холӧн кӧрӧн, Кiнiттäн ыйыппыта. *36.* Ӱöрäтäччi! ыйäхха хайа кäскiл бары кäскiллäрдäгäр улаханый? *37.* Iисус äппiтä кiнiäхä: бӱтӱн сӱрäххiнäн, бӱтӱн душагынан, бары санагынан Айы Тойон Таӈарагын тапта. *38.* Бу бäр бастыӈ улахан кäскiл. *39.* Ол кäннä iккiс кiнiäхä тäӈнäх кäскiл: бäйäӈ бäйäгiн таптырыӈ курдук бäйäӈ чугастагыгын тапта. *40.* Бу iккi кäскiлiнäн бӱтӱн ыйäх бары да пророктар тутуллаллар. *41.* Фарисейдар муйнустубуттарын кäннä Iисус кiнiлäртäн ыйыппыта. *42.* Тугу äсiгi Христос тусун саныгыт? Кiнi кiм уолай? Кiнi Давид уола дiäбiттäрä Кiнiäхä. *43.* Оччого Кiнi äтäр кiнiлäргä: бу буоллагына Давид хайтах тын äппiтiнäн Кiнiнi Айы Тойонунан аттыр, бу курдук äтäн. *44.* Айы Тойон мiн Айы Тойоммор äппiтä: öстöхтöргӱн атагыӈ анныгар ӱруохпар дiäрi Мiн уӈа öттӱбäр олор? *45.* Iннä тынан Давид Кiнiнi Айы Тойон дiäн аттыр буоллагына, хайтах Кiнi кiнiäхä уол буолуогай? *46.* Маныаха кiм да кыайан тылы Кiнiäхä äппäтäгä; сол кӱнтäн ыла кiм да Кiнiттäн толлон ыйыппатага.

XXIII. **93.** *1.* Оччого Іисус ҕоңҕо бäйäтін да ÿöрä-
нäччілäрігäр äтäр буолбута. *2.* Моисей ологугар фарисей-
дар ÿöрäхтäхтäр да олордулар. *3.* Тугу äсіäхä сітäріҥ діäн
äтіäхтäрä, ону сітäріҥ, оҥоруҥ даганы; кінілäр тылларын-
нан äттäллäр дагаңы оҥорботтор, ол ісін кінілäр
оҥороллорун хоту оҥоруманҥ. *4.* Ыарахан, кісі кыа-
йан сÿкпäт сÿгäсäрдäрін байаннар кісілäр санны-
ларыгар ураллар, бäйäлäрä буоллахтарына кінілäрі
сöмÿйäлäрінäн да сыгарытыахтарын багарбаттар.
5. Бары бäйäлäрін суолларын кісілäр кöрдÿннäр діäн
оҥороллор; бäйäлäрін банылларын кäтірäтäллäр, бäйäлä-
рін да таҥастарын кытыларын улäтыннараллар. *6.* Бас-
тäн курумнарга öттÿгäстіäхтäрін, бастäн да синогога-
ларга олоруохторун багараллар. *7.* Ҕон да муйнустар
сірдäрігäр кінілäрга ÿҥäллäрігäр, ÿöрäтäччі, ÿöрäтäччі!
діäн кінілäрі ыгыраллларыгар багараллар. *8.* Äсігі буол-
лаххытына ÿöрäтäччілäрінäн äттаныманҥ: äсігі ÿöрäтäччігіт
соготох Христос бäр, äсігі барыгыт браттар буолагыт!
9. Сір ÿрдÿгäр кімі да ага діäн äттаманҥ, äсігі соготох бір
халлäннар ÿрдÿлäрігäр бäр Агалаххыт. *10.* Ÿöрäтäччілä-
рінäн да äттаныманҥ: äсігі ÿöрäтäччігіт соготох Христос
бäр. *11.* Äсігіттäн улаханҥыт служи гынар буоллун
äсіäхä. *12.* Бäйäтін ÿрдäтäччі намтыага, бäйäтін намта-
тäччы ÿрдÿöгä.

94. *13.* Ÿöрäхтäхтäр, фарисейдар, албыттар, халлäн
царстватын кісілäргä хатыргыт ісін аҥархай äсіäхä;
бäйäгіт да кірбäккіт, кірäччілäрі да хайагыт äбäт. *14.*
Ÿöрäхтäхтäр, фарисейдар, албыттар, овдуовалар ҕіäлäрін
сіäн кäбісäргіт ісін, албыннан öр Таҥарага ÿҥäргіт ісін
аҥархай äсіäхä, бу ісін ордук буруйунан буруйданыаххыт.
15. Ÿöрäхтäхтäр, фарисейдар, албыттар, ÿну ÿ діäбäккä,
тыаыны тыа діäбäккä сылҕагыт бір äмä кісіні Таҥара

діӓккі хайысыннарӓры; кім ӓміт Таҥара діӓккі хайыста-
гына, кініні бӓйӓгітіннӓгӓр іккі оччо кусаган геенна
уола гынагыт. 16. Харага суох сірџіттӓр, алџархай ӓсіӓ-
хӓ; ӓсігі ӓтӓгіт: Таҥара џіӓтінӓн андагайӓччы буруйа суох,
хата Таҥара џіӓтін кысыл кӧмӱсӱнӓн андагайӓччы, ол
буруйдāх. 17. Мӓніктӓр, харага суохтар! туох ордук
улаханый, кысыл кӧмӱс дӱ, бітӓр кысыл кӧмӱсӱ святи
гынāччы Таҥара џіӓтӓ дӱ? 18. Бітӓр ӓсігі ӓтӓгіт: алтары-
нан андагайāччы буруйа суох, хата кіні ӱрдӱгӓр бāр бӓлӓ-
гінӓн андагайāччы, ол буруйдāх. 19. Мӓніктӓр, харага
суохтар! туох ордук улаханый: бӓлāх дӱ, бітӓр бӓлӓгі
святи гынāччы алтарь дӱ? 20. Іннā гынан алтарынан
андагайāччы кінінӓн кіні да ӱрдӱгӓр бāрынан андагайар.
21. Таҥара џіӓтінӓн андагайāччы кінінӓн кіні да ісігӓр
олорōччунан андагайар. 22. Халлāнынан андагайāччы
Таҥара престолунан кіні да ӱрдӱгӓр олорōччугунан
андагайар.

95. 23. Ӱӧрӓхтāхтӓр, фарисейдар, албыттар! ӓсігі
мятаттан, анистан Таҥарага уон гыммыттан біріӊ біӓрӓ-
біӓрӓгіт, ыйāхха улаханынан āгыллар џӱлӱ, ітӓгӓйӓрі
бырахпыккыт ісін алџархай ӓсіӓхӓ, маны оҥороух тустāх
ӓтігіт; 24. Кумāры сітӓлӓн тӓбіӓн кыллы ыйыраччы
харага суох сірдӓччілӓр! 25. Ӱӧрӓхтāхтӓр, фарисейдар,
албыттар! ӓсігі кытыйалар, тарелкалар да тастарын
ырастатаргыт дагāны, кінілӓр істӓрӓ уоруйагынан
кірдігӓ да суогунан туолбуттарын ісін алџархай ӓсіӓхӓ.
26. Харага суох фарисей! урут кытыйаҥ тарелкаҥ да
ісін ырāстā, оччого кінілӓр да тастара ырас буолуога.
27. Ӱӧрӓхтāхтӓр, фарисейдар, албыттар! ӓсігі краскалāх
гробтар тастарыттан ӱчӱгай буолан кӧсӱннӓллӓр дагāны
істӓрӓ ӧлбӱттӓр уҥуохтарынан бары да быртагынан туо-
лан туралларыгар тылы буоларгыт ісін алџархай ӓсіӓ-

хä. *28.* Сол курдук äсігі дагыны тас көрӱӊӱтӱнäн
ӊоӊӊо көнө кірдіксіт ӊонунан көстөгӱт, бäйäгіт буол-
лагына албынынан ыйäга да суох суолупан туолан
турагыт.

96. *29.* Ӱöрäхтäхтäр, фарисейдар, албыттар! äсігі
пророктар гробтарын оӊороргут ісін, көнө кірдіктäхтäр
уӊуохтарын, мастарын кіäргäтäргіт ісін аӊархай äсіäхä.
30. Бісігі агаларбыт сагына олорбуппут буоллар про-
роктар ханнарын тогорго кыттысыахпыт суога äтä дігіт
ісін аӊархай äсіäхä. *31.* Іннä гынан äсігі пророк-
тары өлөртөбӱт ӊон ыччаттара буоларгытыгар бäйäгіт
бäйäгітігäр кäрäсіт буолагыт. *32.* Äсігі даганы бäй-
äгіт агаларгыт бысыгын толоруӊ. *33.* Могойдор! эхидна
төрӱттäрä! хайтах äсігі геешага бӱруйданартан куотуох-
хутуй? *34.* Бу тусугар Мін äсіäхä пророктары,
бäрт мудрас ӊону ӱöрäхтäхтäрі да кітабын, кіпілäртäн
сорохторун өлөрӱöххӱт, креска да тараччы тардыаххыт,
кіпілäртäн сорохторун äсігі синагогаларгытыгар сынныах-
хыт, гуораттан да гуоракка батар буолуоххут. *35.* Кө-
нө кірдіксіт Авель ханыттан äсігі Таӊара ӊіäтін ікки ал-
тарь ыккардыгар өлөрбӱт Варахія уолун Захарія ханы-
гар діäрі бары сір ӱрдӱгäр тогуллубут көнө кірдіксіттäр
ханнара äсігі ӱрдӱгӱтäр кäлліп. *36.* Кірдік äтäбін äсіä-
хä: бу барыта бу аймахха кäліäгä. *37.* Пророктары
дäлбі сыспыт, аннäхä кітыллыбыттары тасынан тамнан
өлөрбӱт, Іерусалим, Іерусалим, хас төгул Мін, көтөр бäй-
äтін оголорун кынаттарын анныгар хомуйарын курдук, äн
оголоргун хомуйары гыммытым да, äсігі багарбатаххыт.
38. Ччä бу äсігі ӊіäгіт äсіäхä іччітäх хаалларыллар.
39. Äтäбін äбäт äсіäхä: мантан антах Айыы Тойон аты-
нан кäлäн ісäччі алгыстах діäххітігäр діäрі Мігін кө-
рӱöххӱт суога.

XXIV. 97. *1.* Іерусалимтан тахсан баран, Іисус Таҥара џіәтіттән баран істәгінә, ӱөрәнәччіләрә Кініәхә Таҥара џіәтін әркіннәрін көрдөрөрӱ Кініәхә чугасāн кәлбіттәрә. *2.* Іисус әппітә кініләргә: маны барытын көрӧгӱт дуо? Кірдік әтәбін әсіәхә: бу барыта тāс ӱрдӱгәр тāс хāлбат гына алџаныага.

98. *3.* Онтон Кіні Елеонскай хайа ӱрдӱгәр олордогуна, ӱөрәнәччіләрә кәләннәр соготогун Кініттән ыйыппыттара: әт бісіәхә, бу барыта хасан буолуогай? Ӓн кәләріҥ ӱйә да баранарын бәліәтә тугуй? *4.* Іисус маныаха әппітә кініләргә: кім әміт әсігіні албыннарай, сәрәніҥ. *5.* Ӓлбәхтәр Мін āппынан кәләнәр, мін Христоспун діән ӓлбәхтәрі албынныахтара әбәт. *6.* Солкурдук сәріләр тусгарын, сәріләсәр да сурахтарын істіәххіт. Сәрәніҥ, кутганымаҥ, бу барыта буолуох кәріҥнәх әбәт; ол да гыннар іті баранар усуга буолбат. *7.* Омук омукка, царства царстваға утарыласыага әбәт; сут, џаҥ, сір да тітірірә онон манан буолуохтара. *8.* Бу барыта ыарыı баса. *9.* Оччого әсігіні муҥнурга біәріәхтәрә, өлөрӱөхтәрә даганы әсігіні; бары да омуктар Мін āтым ісін әсігіні абāсы көрөр буолуохтара. *10.* Оччого ӓлбәхтәр кусаган діәккі хайысыахтара; догор догордорун тутан біәрәр буолуохтара, догор догордорун абāсы көрӱөхтәрә. *11.* Ӓлбāх сымыйа пророктар тураннар ӓлбәхтәрі даганы албынныахтара. *12.* Ыйаға да суох суоллар ӓлбāбіттәріттән ӓлбәхтәр таптыр сӱрәхтәрә хатыахтара.

99. *13.* Усугар діәрі тулуйбут быһыныага. *14.* Субу царства Евангеліета бӱтӱн āн дойду устун тоусу буолуогун тусугар, кіні бары омуктарга білләрілліәгә; оччого баранар усуга кәліәгә. *15.* Бу буоллагына, Данил пророк әппітінән, Святой сіргә бāр быртахтаммыт іччітāх сірі көрдөххӱтӱнә (ағāччы ойдӧтӱн). *16.* Оччого Иудеяга

бäр ԃон, хайаларга сӯрдӯн. *17.* Ԃiä сарайын ӯрдӯгар
турäччы тӯсäн ԃiäтiн iсiгäр бары ылбатын. *18.* Хонуга
да бäр кiсi бäйäтiн таӈасын ылары ԃiäтiгäр тöннӯбäтiн.
19. Осогостōх ԃахталларга, äмiйдäрiн да äмтäрäччi ԃах-
талларга сол кӯннäргä аԃархай. *20.* Äсiгi куотаргыт
кысын, бiтäр суբботага буолбатын ԃiäн Таӈарага ӯӈӯӈ.
21. Оччого улахан сана̄ буолуога, оннук улахан сана̄
äн дуйду айылыбытыттан аныаха ԃiäрi суога, хойукку да
кӯннäргä суох буолуога. *22.* Ол кӯннäр бараммата̄хтара
буоллар, хайа да тынар тыннāх бӣсыныа суога äтä;
кöнö кiрдiксiттäр iннiлäрiгäр сол кӯннäр бараныахтара.
23. Оччого, бу манна, бiтäр онно Христос бäр ԃiäн
кiм äмiт äттäгiнä, iтäгäiмäӈ. *24.* Сымыйа Христостар
сымыйа да пророктар тураннар, талыллыбыт дагаӈы
кöнö кiрдiксiттäрi, кыайыллар буоллагына, албыннарыллар
улахан ԃiктi бäлiäлäрi, ԃiктi да суоллары кöрдöрӯӧхтä-
рä äбäт. *25.* Чä, бу урут бу тусун äттiм äсiäхä.
26. Бу буоллагына, бу кiнi iччiтāх сiрга бäр ԃiäн
äттäхтäрiнä, тахсымаӈ; бу кiнi хос кiстäлäӈ ԃiäлäргä
бäр ԃiäн äттäхтäрiнä, iтäгäiмäӈ.

100. *27.* Iлiнтäн аргāга ԃiäрi чагылган чагылый-
арын курдук, сол курдук кiсi уолун кäлäрä буолуога.
28. Ханна сiäн бäр буолуога, онно тойон кыллар мӯнӯс-
туохтара. *29.* Äмiскäччi, ол кӯнӯäр саналара äсыттарын
кäннä, кӯн öлӯöгä, ый бäйäтiн сырдыгын бiäрiä суога, сулу-
стар халлāнтан тӯсӯöхтäрä, халлāн да кӯстäрä хамныах-
тара. *30.* Оччого кiсi уолун ԃiктi бäлiäтä халлāн ӯрдӯгäр
кöстӯöга; сочого сiр ӯрдӯгäр бäр бары ԃон уԃуордара
ытасыахтара, кiсi да уола халлāн былыттарын ӯрдӯлä-
рiгäр улахан кӯсӯ славаны да кытта кäлäн iсäрiн кö-
рӯöхтäрä. *31.* Бäйäтiн ангелларын улахан саӈалāх тур-
баны кытта ыытыага; кiнiлäр тӯöрт тыал öттӯттäн, хал-

лāннар баранар усуктарыттан талыллыбыт кӧнӧ кірдік-
сіттäрі хомуйохтара. *32.* Ол смоковницага холобурдāх:
кіні лабāлара сымнāтахтарына, сäбірдäхтäрä тагыстах-
тарына, онон сайын чугасāбытын білäгіт. *33.* Солкур-
дук äсігі даганы маны барытын кӧрдӧххӯтӯнä біліӈ:
баранар усук чугас, āн аттыгар бāр.

101. *34.* Кірдік äтäбін äсіäхä: бу уцуор аса ілігі-
нä, бу барыта буолуога. *35.* Халлāннāх сір āсыахтара,
Мін тылларым āсыахтара суога.

102. *36.* Ол кӯннāх часы кім да білбäт, бāй діäтäр
халлāннар да ангеллара білбäттäр, арай сототох Мін
Агам білäр. *37.* Ной сагына хайтах äтä, сол курдук
кісі да уола кäлäрігäр буолуога. *38.* Хайтах потоп
іннігäр Ной ковчегка кіріäгäр діäрі асāбыттара, іспіт-
тäрä, ойох албыттара, äргä тахсыбаттара. *39.* Хайтах
потоп кäлāн барыларын ӧлӧртӯӧгäр діäрі санāбатāхта-
ра: солкурдук буолуога кісі да уола кäлäрä. *40.* Оччого
іккі кісі хонӯга бāр буолуохтара; бірдäрä ылыллыага,
бірдäрä хāлларыллыага. *41.* Іккі бурдугу мäлійäр цах-
таллартан бірдäрä ылыллыага, бірдäрä хāлларыл-
лыага.

103. *42.* Ол буоллагына сäргäх буолуӈ, хайа часка
Айы Тойоӈӈут кäлäрін білбäкіт äбäт. *43.* Онтон білäгіт,
ціäлāх тойон хайа часка уоруйах кäлäрін білäрä буол-
лар утуйбакка, бāйäтін ціäтін аннынан хасан алцатарга
біäріä суога äтä. *44.* Іннä гынан, äсігі бäлäм буолуӈ: кäлíä
діäн санāбатāх часкытыгар кісі уола кäліäгä äбäт.
45. Хамначыттар асылыктарын кäмігäр біäрäр буоллун
діäн тойоно хамначыттарыгар басылык гыммыт кулут-
тарыттан хайалара ордук ітäгäллäгій, ордук мӯдрасый?
46. Тойоно äппітін хоту оӈоро сылцаччы кулуту кäлāн
тойоно буллагына, оннук кулут толору цоллōх. *47.* Кір-

дiк ӓтӓбiн ӓсiӓхӓ: кiнiӓхӓ бўтўн бӓйӓтiн ўбўн тутта-
рыага. *48.* Ол кулут кусаган саналӑх буолан, тойонум
сотору кӓлiӓ суога дi санӓн. *49.* Бӓйӓтiн доготторўн
сыйӑан барыага, iсӓччiлӓрi кытта асӓн, iсӓн барыага.
50. Арай оччого ол кулут тойоно кiнi кӧсўппӓтӓх кў-
нўгӓр, санӑбатӑх часыгар кӓлӓн, кiнiнi, *51.* Iккi аҥы
хайа охсон баран, албыттары кытта бiр сiргӓ быраҕыа-
га; онно, ытыр тiстӓр да хабырыналлара буолуога.

XXV. 104. *1.* Оччого халлӓн царствата уон
кыс бӓйӓлӓрiн свѣтiлнӓлӓрiн ыланнар кўтўӧттӓн сыл-
ҕар кiсiӓхӓ тосуйа тахсыбыттарыгар тылы боулуога.
2. Кiнiлӓртӓн бiӓстӓрӓ ӧйдӧх, бiӓстарӓ акӓры ӓтӓ.
3. Акӓры кыргыттар свѣтiлнӓлӓрiн ыллаллар дагыны,
арыны бӓйӓлӓрiн кытта ылбатӑхтара. *4.* Ӧйдӧх кыргыттар
буоллахтарына свѣтiлнӓлӓрiн кытта iсiттӓргӓ арыны
ылбыттара. *5.* Кўтўӧттӓн сылҕар кiсi хойутӑбытыт-
тан, барылара утуктӑннар утуйан хӑлбыттара. *6.* Арай
тўн ортотугар ўӧгў iсiлiннӓ: кўтўӧт iсӓр, кiнiнi тосуйа
тахсыҥ. *7.* Оччого бары ол кыргыттар усуктаннар свѣтiл-
нӓлӓрiн кӧннӧрбўттӓрӓ. *8.* Акӓры кыргыттар ӧйдӧх
кыргыттарга ӓппiттӓрӓ: ӓсiгi арыгыттытан бӓрсiҥ бiсiӓ-
хӓ, бiсiгi свѣтiлнӓлӓрбiт умулларыгыннылар. *9.* Маныа-
ха ӧйдӧх кыргыттар ӓппiттӓрӓ: ӓсiӓхӓ бӓрiстӓхпiтiнӓ
бiсiӓхӓ да ӓсiӓхӓ тiйiӓ суога, хата ол карiӓтӓ ары аты-
лаччыларга бараҥҥыт атыласан ылыҥ. *10.* Кiнiлӓр
атыласа барбыттарын кӓннӓ, кўтўӧт кӓлбiтӓ; бӓлӓмнӓм-
мiт кыргыттар уру аса бӓлӓмнӓнӓн турар сiрiгӓр кiнiнi
кытта кiрӓллӓрiн кытта, аннар хатанан хӑлбыттара.
11. Хойут халбыт кыргыттар кӓлӓннӓр, ӓтӓллӓр: Айы
Тойон, Айы Тойон, асан кулу бiсiӓхӓ. *12.* Кiнi
маныаха ӓппiтӓ кiнiлӓргӓ: кiрдiк ӓтӓбiн ӓсiӓхӓ: бiл-
бӓппiн ӓсiгiнi. *13.* Ол буоллагына, утуйумаҥ, хайа кўҥ-

ӈä, хайа часка кісі уола кäлäрін білбäккіт äбäт.
105. 14. Ырах айаӈна бараары туран кулуттарын
ыгыран ылан, кініläргä ўбўн туттарбыт кісіäхä тылы
Таӈара онорyога. 15. Кўстäрä кыайарынан, бірдäрігäр
біäс, бірдäрігäр іккі, бірдäрігäр бір таланты біäрäн
баран, кіні сотору баран хаалбыта. 16. Біäс таланты
ылбыт кулут кініläрі äргітäн атын біäс таланты бул-
бута. 17. Іккі да таланты ылбыт кулут сол курдук
атын іккі таланты булбута. 18. Бір таланты ылбыт
кулут баран бäйäтін тойонун кöмўсўн боурга кöмöн
кістäн кäбіспітä. 19. Öр буолан баран сол кулуттар
тойонноро тöннöн кäлäн кініläртäн ахсаны кöрдўр.
20. Біäс таланты ылбыт кулут кäлäн атын да біäс
таланты агалан баран äтäр: тойонум! біäс таланты äн
біäрбітіӈ міäхä: бу атын біäс таланты кініläрі äргітäн
буллум. 21. Кіні тойоно äтäр кініäхä: ўчўгäй, ўтўö
ітäгäллäх кулутум! агыйахха äн ітäгäллäх äтіӈ, äлбäх
ўрдўгäр туруорyом äйігін: тойонуӈ ўöрўтўгäр кір. 22. Іккі
да таланты ылбыт кулут кäлäн äтäр: тойонум! іккі
таланты äн біäрбітіӈ міäхä, бу атын іккі таланты кіні-
läрі äргітäн буллум. 23. Кіні тойоно äтäр кініäхä:
ўчўгäй, ўтўö ітäгäллäх кулутум! агыйахха äн ітäгäллäх
äтіӈ, äлбäх ўрдўгäр туруорyом äйігін: тойонуӈ ўöрўтўгäр
кір. 24. Бір таланты ылбыт кулут кäлäн äтäр: той-
онум! мін біläбін, äн кытäнах кісі буолагын, бурдук
ыспатāх сіргіттäн бурдук бысагын, тохпотох сіргіттäн
хомуйагын. 25. Äйігіттäн куттанан, баран таланткын
боурга кістäн кäбіспітім, ччä бу бäйäӈ гіäнін бäйäӈ
харай. 26. Маныаха кіні тойоно äппітä кініäхä: албын
сўрäгä да суох кулут! мін бурдук ыспатах сірбіттäн
бурдук бысарбын, тохпотох сірбітäн хомуйарбын
біläр буоллаххына. 27. Äн мін ўрўӈ кöмўспўн аты-

сыттарга äргітä біäріäх тустāх äтіҥ, оччого мін
кäлäн барысы кытта байäм ӱппӱн ылыам äтä. *28*. Ол
буоллагына кініттäн таланты ылаҥҥыт уон талантāх кулук-
ка біäріҥ. *29*. Бардахха біäріліäгä, äл̇бäтілліäгä даганы,
суохтāхтан туох бāра, ол да ылыллыага. *30*. Тусата суох
кулуту тас хараҥага быраҕын; онно ытӣр тістäр да хабы-
рыналлара буолуога. Маны äтäн баран, істäр кулгāхтāх
іситтін, діäбітä.

106. *31*. Кісі уола, сырдык славалāх, бары
святой ангеллары кытта кäллäгінä, оччого Кіні байäтін
славатын престолугар олоруога. *32*. Бары омуктар
Кіні ій̇ігäр мун̇н̇устуохтара; маныысыт козеллартан
бараннары арāрарын курдук, кініläрі іккі аҥы арартыа-
га. *33*. Бараннары байäтін уҥа öттӱгäр, козеллары
байäтін хаҥас öттӱгäр туруоруога. *34*. Оччого ырāхтāгы
байäтін уҥа öттӱгäр баларга äтіäгä: кäлiҥ, Мін Агам
алгаммыттара! äн дойду айыллыбытыттан äсіäхä бäлäмнäм-
міт царстваны кäлäн ылыҥ. *35*. Мін асан сырыттахпына
асаппыккыт; утатан сырыттахпына, утахпын ханнар-
быккыт; айаннāн сырыттахпына, ц̧іäгітігäр кілläрбіккіт.
36. Сыгын̇н̇ах сырыттахпына, таҥыннарбыккыт; ыл̇ц̧ан
сыттахпына, тāрыйбыккыт; хараҥа хāйыга сыттахпына,
Міäхä кäл̇біккіт. *37*. Оччого көнö кірдіктäхтäр äтіäхтäрä
Кініäхä: Айыы Тойон! хасан бісігі Ӓн аса сыл̇ц̧аргын
кöрöн, асаппыппытый? біттäр утата сыл̇ц̧аргын кöрöн,
утаххын ханнарбыппытый? *38*. Хасан бісігі Ӓн
айаннāн сыл̇ц̧аргын кöрöн, ц̧іäбітігäр кілläрбіппітій? біттäр
сыгын̇н̇ах сыл̇ц̧аргын кöрöн, таҥыннарбыппытый? *39*. Ха-
сан бісігі Ӓн ыал̇ц̧ан сытаргын, біттäр хараҥа хāйыга
сытаргын кöрöн, кäл̇біппітій Ӓн̇іäхä? *40*. Маныаха
ырāхтāгы äтіäгä кініläргä: кірдік äтäбін äсіäхä: тугу
бу Мін аччыгый браттарбыттан бірдäрігäр оҥорбук-

кут, ону Міäхä оҕорбуккут. *41.* Оччого хаҥас да өттүгäр балларга äтіäгä: кыраммыттар! абаһыга кіні да анґеллары гар бäлäмнäммiт умуллубат уокка барыҥ *42.* Мін асан сырыттахпына, асаппатаххыт; утатан сырыттахпына, утахпын хаппарбатаххыт. *43.* Айаннан сырыттахпына, ціäгітігäр кіллäрбäтäххіт; сыгыннах сырыттахпына, таҥыннарбатаххыт; ыарыта, хараҥа да хайыга сыттахпына, тарыйбатаххыт. *44.* Оччого олор да äтіäхтäрä Кініäхä: Айы Тойон! хасан бісігі Äн бітäр аса, бітäр утатан, бітäр айаннан, бітäр сыгыннах сылдаргын көрөн, бітäр ыалдан, бітäр хараҥа хайыга сытаргын көрөн, Äйіäхä служи гымматахпытый? *45.* Оччого Кіні äтіäгä кінілäргä: кірдік äтäбін äсіäхä: äсігі тугу бу аччыгыйдартан бірдäрігäр оҕорботоххут, ону Міäхä оҕорботоххут. *46.* Бу балар бараммат муҥҥа барыахтара, көнө кірдіктäхтäр буоллахтарына бараммат олоххо барыахтара.

XXVI. **107**. *1.* Іисус бары бу тыллары äтäн бүтäрäн баран, бäйäтін үөрäнäччілäрігäр äппітä: *2.* Äсігі білäгіт, іккі күн буолан баран пасха буолуога, кісі да уола креска тараччы тардылларга тутуллан біäрілліäгä. *3.* Оччого архирейдар үөрäхтäхтäр цон да кырдагастара Каіафа діäн архирей тіäргäнін ісігäр муннустаннар. *4.* Іисусу албынынан тутан ылан өлөрөргө үрбуттара. *5.* Цон іäдäйіäгä, Таҥара күн Кініні тутуохха сатамат дäспіттäрä.

108. *6.* Іисус Виөаніяга хара өлүлäх Симон ціäтігäр барына. *7.* Бір цахтар Кіні өттүгäстäн сыттагына, Кініäхä кäлäн ыарахан сыаналах мираны тас іс іттäн Кіні басыгар куппута. *8.* Үөрäнäччілäрä маны көрөннөр äппіттäрä: туохха манньык хоромцунуй? *9.* Бу мираны äлбäх сыанага атылäн умнасыттарга түҥäттäххä ордук

буолуога ӓтӓ дiӓн хомуруйа саҥарсыбыттара. 10. Iисус
маны бiлӓн, ӓппiтӓ кiнiлӓргӓ: туохха џахтары iӓдӓтӓгiт?
кiнi Мiн туспар ӱчӱгӓй суолу оҥордо. 11. Умнасыттар
султу бӓйӓгiтiн кытта бāллар ӓбӓт, Мiн сунту ӓсiгiнi
кытта бар буоллбатāхпын. 12, Бу мираны Мiн ӓппӓр
кутан Мiгiн кöмöргö бӓлӓмнӓтӓ. 13. Кiрдiк ӓтӓбiн
ӓсiӓхӓ: бу Евангелiе хайа да сiргӓ, бӱтӱн ан-дойду ус-
тун бiллӓрiллӓр ӓрӓ буоллагына, бу џахтар оҥорбута
кiнi ята ӓтырарыгар бiллӓрiллiӓгӓ. 14. Оччого уонордуга
iкнi ӱöрӓнӓччiлӓртӓн бiрдӓрӓ Iуда Искорiотскай дiӓн
архиерейдарга баран. 15. Ӓппiтӓ: мiн Кiнiнi тутан бiӓрiӓх-
пiн тугу мiӓхӓ бiӓрiӓххiтiй? Кiнiлӓр отут серебрен-
нiгы кiнiӓхӓ бiӓрбiттӓрӓ. 16. Соччоттон ыла кiнi Кiнi-
нi тутан бiӓрӓрi табыллах кӱнӱ кöрдööбӱтӓ. 17. Еврей-
дар пасхаларын бастыҥ кӱнӱгӓр ӱöрӓнӓччiлӓрӓ кӓлӓн-
нӓр Iисуска ӓппiттӓрӓ: ханна Ӓйiӓхӓ пасханы бӓлӓмнiӓхпi-
тiн багарагын? 18. Кiнi ӓппiтӓ: туоракка оннук кiсiӓхӓ
бараҥҥыт, Ӱöрӓтӓччi ӓтӓр, дiӓн ӓтiҥ кiнiӓхӓ: Мiн кӓ-
мiм чугас, Бӓйӓм ӱöрӓнӓччiлӓрбiн кытта ӓйiӓхӓ пасха-
ны оҥоруом 19. Ӱöрӓнӓччiлӓрӓ Iисус ыйбытын хоту
оҥорбуттара, пасханы да бӓлӓмнӓбiттӓрӓ. 20. Кiӓ-
сӓлiк буоларын кытта, Кiнi уонордуга iкнi ӱöрӓнӓч-
чiлӓрiн кытта öттӱгӓстӓн сыппыта. 21. Кiнiлӓр
асан ӓрдӓхтӓрiнӓ Кiнi ӓппiтӓ: кiрдiк ӓтӓбiн ӓсiӓ-
хӓ: ӓсiгiттӓн бiргiт Мiгiн тутан аты̄лан бiӓрiӓгӓ.
22. Кiнiлӓр бӓркӓ санāргāннар, тус-туспа бiрдi бӓйӓ-
лӓрӓ Кiнiттӓн ыйыппыттара: Айы Тойон! мiн буолӓйа-
бын? 23. Мiгiн кытта блюдага iлiтiн уган ылбыт,
ол Мiгiн тутан аты̄лан бiӓрiӓгӓ, дiӓбiтӓ маныаха Кiнi
24. Ол да буоллар кiсi уола Таҥара суругар барын
хоту iсӓр; iннӓ да гыннар кiсi уолун тутан аты̄лан
бiӓрӓр кiсiӓхӓ алџархай, кiнi тöрööбöтöгö буоллар

ордук буоллуох ӓтӓ кініӓхӓ. *25.* Онтон тутан атыллан біӓрӓрі гыначчы Іуда ӓппітӓ: Ӱöрӓтӓччі, мін буолайабын? Ӓн ӓтӓгін, діӓбітӓ кініӓхӓ Іисус. *26.* Кінілӓр асы олордохторуна, Іисус хлѣбы ылан благослови гынан баран, ӱöрӓнӓччілӓрігӓр тосуталан тӱӈӓтӓ-тӱӈӓтӓ ӓппітӓ: ылыӈ, асаӈ, бу бар ӓтім Міӓнӓ. *27.* Кытыйаны ылан, Таӈараны хайгӓн баран, кытыйаны кінілӓргӓ біӓрӓ туран ӓппітӓ: барыгыт ісіӈ кініттӓн. *28.* Бу бар ӓбӓт ӓлбӓхтӓр айылара халларыллыахтарын ісін тогуллар Мін саӈа кӓріӓс хӓным. *29.* Ӓтӓбін ӓсіӓхӓ: мантан антах Мін Агам царстватыгар ӓсігіні кытта саӈа аргыны ісӓр кӱммӓр діӓрі, бу лаба отонуттан ісіӓм суога. *30.* Ыллан бараннар, кінілӓр Елеонскай хайага тахсан барбыттара. *31.* Оччого Іисус ӓппітӓ кінілӓргӓ: бу тӱн ӓсігі барыгыт Мігіттӓн кіӓр хайысыаххыт; Таӈара суругар сурулубута ӓбӓт: маныысыты дӓлбі охсон тӱсӓріӓм, оччого ӱöр бараннара таргасыахтара. *32.* Онтон Мін тіллӓн бараммын Галилеяга тосуйöм ӓсігіні. *33.* Маныаха Петр ӓппітӓ Кініӓхӓ: барылара да Ӓйігіттӓн кіӓр хайысыттарын ісін, Мін ӓрӓ хӓсан даганы Ӓйігіттӓн кіӓр хайысыам суога. *34.* Іисус ӓппітӓ кініӓхӓ: кірдік ӓтӓбін ӓйіӓхӓ: бу тӱн петух ыллыі ілігінӓ, ӓн ӱс-тöгӱл Мігін білбӓппін діӓн Мігіттӓн аркастаныаӈ. *35.* Петр ӓппітӓ Кініӓхӓ: Ӓйігін кытта öлӱöм да буоллар Ӓйігін білбӓппін діӓн Ӓйігіттӓн аркӓстаныам суога. Солкурдук бары да ӱöрӓнӓччілӓрӓ ӓппіттӓрӓ Кініӓхӓ. *36.* Оччого Іисус кінілӓрі кытта Геосиманія діӓн аттах деревняга кӓлӓн баран, ӱöрӓнӓччілӓрігӓр ӓппітӓ: онно баран Таӈарага ӱӈӱöхпӓр діӓрі манна олоро тӱсӱӈ. *37.* Петры кытта Заведей іккі уолун Бӓйӓтін кытта ылан баран Кіні санаргӓн муӈутуйан барбыта. *38.* Онтон ӓппітӓ кінілӓргӓ: душам Міӓнӓ öлӱöр діӓрі санаргыыр;

Мiгiн кытта утуйбакка сäргäхтiк манна олору тӱсӱҥ.
39. Агыйахтык кiнiлäртäн барбахтӹ тӱсäн баран, сӱгӱ-
рӱйäн туран Агатыгар ӱҥäн äппiтä: Агам! сатанар буол-
лагына, бу кытыйа Мiгiн таспынан астын; ол да гын-
нар, Мiн багарарым хоту буолбатын, хата Äн багарарыҥ
хоту буоллун. *40.* Ӱöрäнäччiлäрä утуйа сыталларын,
кäлäн булан баран, Кiнi Петурга äтäр: бiр да часы Мiгiн
кытта ӱгутун кыайан сäргäх олоро тӱспäтiгiт дуо? *41.* Ал-
ҕархайга кiрiäххiт суогун iсiн утуйуман, Таҥарага ӱҥӱҥ.
Тын сäргäх, äт мöлтöх. *42.* Äмiä iккiсiн баран Агаты-
гар ӱҥäн äппiтä: бу кытыйаны Мiн iсiмiäхпiн сатаммат
буоллагына, Äн кöҥулӱҥ буоллун. *43.* Харахтара ыарäн
кiнiлäр утуйа сыталларын Кiнi кäлäн булбута. *44.* Кi-
нiлäрi халларан Кiнi äмiä баран ӱсӱсӱн сол тыллары
äтäн Таҥарага ӱҥпӱтä. *45.* Оччого ӱöрäнäччiлäрiгäр кä-
лäн äтäр: äсiгi кäм даганы утуйа, сыннана сыттагыт, ол
ыккардыгар час чугасата, Кiсi уола айылахтар iлпäрiгäр
тутуллан бiäрiллäр. *46.* Туруҥ, барыагыҥ; бу Мiгiн тутан
атылäн бiäрäччi чугасата. *47.* Маны Кiнi äтä турдагына,
арай бу уопордуга iккi ӱöрäнäччiтiттäн бiрдäрiн Iуданы
кытта архирейдартан, ҕон да кырҕагастарыттан
батастах, мастах ҕабыта суох äлбäх ҕон кäлбiтä.
48. Кiнiнi тутан бiäрäччi, кiнiлäргä бäлiä бiäрäн äп-
пiтä: кiмi мiн угуруом, сол буолар, Кiнiнi тутуҥ.
49. Сотору да чугасан кäлäн, Iисуска, доробо, ӱöрäтäччi,
дiäн баран, угурабыта Кiнiнi. *50.* Iисус äппiтä кiнiäхä:
догор, того äн манна кäллiҥ? Оччого чугасан кäлäннäр
Iисус ӱрдӱгäр iлпäрiн ӱраннар, Кiнiнi тутуттара.
51. Арай Iисусу кытта бар ҕоннортон бiрдäрä батасын
хаба-тардан ылан, архирей кулутун кулгагын тӱра охсу-
бута. *52.* Оччого Iисус äппiтä кiнiäхä: батаскын кын-
ҥар ук, бары батасы ылбыттар батастан öлӱöхтäрä.

53. Бітäр Мін Агабын кöрдöстöхпÿнä, Кіні уонордуга
ікі легіоннāгар буолуох ӓлбäх ангеллары ытарыгар ітä-
гäйбäккін дуо? *54* Бу барыта буолуох тустāх дiäн Таӊара
суругар сурулубута хайтах туолуогай? *55.* Сол часка
Іисус ҕоӊӊо äппiтä: Мігін тутары, тÿöкÿнÿ тута тахсар
курдук болоттōх, мастāх тагастыгыт; кÿн айы äсігіні
кытта Таӊара ҕіäтігäр олорон ÿöрäтäрім сагына äсігі
ылбатāххыт Мігін *56.* Пророктар суруктара туолуох-
тарын ісін бу барыта буолбута. Оччого бары ÿöрäнäч-
чілäрä Кініні хāлларан нар куоппуттара.

109. *57.* Іисусу туппут ҕоннор Кініні, Каiафа
дiäн архирейга ÿöрäхтäхтäр кырҕагастар муйнустан
олордохторуна, онно iлпiттäрä. *58.* Петр Кініні ырāхтан
архирей тiäрҕäнігäр дiäрі батысҕыта; тугунан бу бÿтäр
äбiт дiäн кöрöрÿ, кіні тiäргäн ісігäр кiрäн хамначчыт-
тары кытта олорбута. *59.* Архирейдар, кырҕагастар,
бÿтÿн синедрiон дiäн аттāх суд сірä Іисусу öлöрöрÿлäр
сымыйа кäрäсіті Кіні утары кöрдÿ сатабыттара да,
60. Ол да гыннар булбатāхтара; ӓлбäх сымыйа кäрiсiт-
тäр кäлбiттäрä да, ол да гыннар öлöрöргö сöптöх бу-
руйу булбатāхтара. Хойут ікі сымыйа кäрäсiт кäлäннäр
61. Äппiттäрä: Кіні Таӊара ҕiäтін алҕатан баран ÿс
кÿн ісігäр кыайан туруруох äтім дірä. *62.* Архирей
туран äппiтä Кiнiäхä: того Äн маныаха тугу да äппäккін?
тугу бу кінілäр Äн утары кäрäсiттiллäр? *63.* Іисус
саӊарбатāга. Архирей äппiтä Кiнiäхä: Тыынах Таӊара
атынан Äйігіттäн ыйытабын: Таӊара уола, Христос Äн
буолагын дуо, äт бiсiäхä? *64.* Іисус äппiтä кiнiäхä:
äн äтäгін; ол ÿрдÿнäн äтäбін äсiäхä: мантан антах
Таӊара кÿсÿн уӊа öттÿгäр олорōччу Кісі уола халлāннар
былыттарын ÿрдÿгäр олорон, кäлäн ісäрін кöрÿöх-
хÿт. *65.* Оччого архирей таӊасын хайыта тыттан

баран äппiтä: Кiнi Таӊараны хосулур; бу кäннä туох буолуох бiсiäхä кäрäсiттäрiй! бу Кiнi Таӊараны хосулӯрун бiлiгiн äсiгi iсiттiгiт. *66.* Хайтах äсiгi санӹгыт? Маныаха кiпiлäр äппiттäрä: öлöрöргö сöп буруйдах! *67.* Оччого Кiнi сырайыгар сiллäбiттäрä, кулгахтарын устун охсубуттара, сорохторо буоллахтарына сыӊахтарын устун охсооххо, *68.* Äппiттäрä: Христос, кiм Äӥiгiн огуста, тäй äрä. *69.* Петр тасырџа олордогуна, бiр ӯлäсiт џахтар кäлäн äппiтä кiнiäхä: äн даганы Галилейскай Iисусу кытта барыӊ! *70.* Туҕу äтäргiн бiлбäппiн дiäн баран кiнi барыларын iннiгäр Кiнiттäн аркастаммыта. *71.* Тiäргäн аныттан тахсан iстäгiнä кiнiнi атын хамначыт џахтар кöрöн баран џоӊџо äппiтä: Iисус Назарейы кытта кiнi бара. *72.* Äмiä андагайа-андагайа бу кiсiнi бiлбäппiн дiäн, кiнi Кiнiттäн аркастаммыта. *73.* Чöтӯм согус буолан баран, онно турачча џоннор кäлäннäр Петрга äппiттäрä: äн чахчы кiнiлäр аймахтарыттан буолагын, кäпсäтäр да бысыӊ кiнiлäр кäпсäтäлларiгäр тылы. *74.* Оччого кiнi сiрiнäн халлäнынан андагайа-андагайа, бу кiсiнi бiлбäппiн дiäбiтä; арай äмäскäччi петух ыллабыта. *75.* Оччого Петр, петух ыллӹ iлiгiнä, ӯс тöгӯл Мiгiн бiлбäппiн дiäн Мiгiттäн аркастаныаӊ дiäн Iисус äппiт тылларын öйдöн, тасырџа тахсан баран кiнi кӯрӯлäччi ытäбыта.

XXVII. **110.** *1.* Сассыарда äрдä бары архирейдар џон да кырџагастара Iисусу öлöрöрӯ сӯбäлäспiттäрä. *2.* Кiнiнi байан бараннар Понтiйскай Пилат дiäн область тойонугар iлџäн бiäрбiттäрä.

111. *3.* Оччого Iисусу тутан бiäрбiт Iуда, Кiнiнi öлöрöргö џӯллäбiттäрiн кöрöн кäмсiнäн, буруйа сусох ханы тутан атӹлäн бiäран аӥыны оӊордум дi-дi, отут серебренниги архирейдарга, кырџагастарга

төнөөрбүтә. *4.* Кініләр әппіттәрә: ол бісіәхә туох
буолуой, бәйәӊ көр. *5.* Серебриниктары Таӊара
ӊіәтін ісігәр быраган баран, кіні тахсан моӊмоц өлбүтә.
6. Архирейдар серебрениктары ылан бараннар әппіт-
тәрә: бу харчы хāн сыаната буолар, ол ісін кініләрі
Таӊара ӊіәтін казнатыгар ӱруохха сөбө суох. *7.* Субә-
ләсәннәр ол харчыны айан кісіләрін көмөргө күөс
охсөччу хонӱтун атыыласан ылбыттара. *8.* Сітінтән
ыла бу күӊӊә діәрі ол хонӱ хāн хонӱтунан ат-
танар. *9.* Оччого Іеремія пророк әппіт тыллара
туолбуттара, кіні әппітә: Израиль уолаттара сыаналā-
быт, сыаналаммыт сыанатын, отут серебреннигы ыл-
лылар. *10.* Айы Тойон міәхә әппітінән, олору күөс
охсөччу хонӱтун ісін біәрділәр. *11.* Іисус область тойо-
нун іннігәр турбута. Іудейскай ырāхтагыта Āн буолагын
дуо діән, Кініттән Пилат ыйыппыта; Іисус әппітә кініәхә:
ән әтәгін. *12.* Архирейдар, кырӊагастар ол бу буруй-
дāххын діән әттәхтәрінә, Кіні тугу-даганы саӊарбатāга.
13. Оччого Пилат әтәр Кініәхә: төсө кісі Āн утары
кәрәсіттіләрін істібәккін дуо? *14.* Бір да тылыгар Іисус
айагын атан саӊарбатāга; мантан Пилат бәркә
сөхпӱтә. *15.* Область тойоно ӊон багатын хоту сыллата
Пасха күн бір хайыылāгы көӊӱл ытар әтә. *16.* Оччого
(кініләргә) Варавва діән āттāх атырбыт хāйыылāх ба-
ра. *17.* Кініләр мунньустубуттарын кәннә Пилат ыйып-
пыта: бу іккіттән хайаларын: Вараввāны дӱ, бітәр Хрис-
тос діән āттāх Іисусу ытыахпын багарагыт? *18.* Іисус-
ка өстөнөн, Кініні кініәхә тутан біәрбіттәрін Пилат
білбіта әбәт. *19.* Пилат ӊӱл сірігәр олордогуна, ойого
кініәхә іӊіттәбітә: тугу да гыныма бу көнө кірдіксік-
кә, кіні тусугар мін тӱн тусāн әлбәхтік муӊӊаммытым
әбәт. *20.* Архирейдар, кырӊагастар ӊону кікпіттәрә,

Варавваны босхолурга, Іисусу өлөрөргө Пилаттан көрдөстүннәр діән. *21.* Оччого Пилат кінілартән ыйыппыта: бу іккіттән хайаларын ытыахпын әсігі багарагыт? Варавваны діәбіттәрә кінілар. *22.* Пилат әппітә кінілэргә: бу буоллагына тугу оӊоруомуй Христос діән аттах Іисуска? Креска тарачча тардылыннын діәбіттәрә кініәхә барылара. *23.* Область тойоно әппітә: Кіні туох кусаганы оӊорбутай? Креска тараччы тардылыннын діән кінілар ордук күстәхтік хасытабыттара. *24.* Пилат туох да кыайбатын, хата іәдән ордук әлбірін көрөн, уну ылан, ҕон іннігәр ілітін суйан баран әппітә: бу кәнә кірдіктәх хаңыгар буруйа суохпун, көрүӊ. *25.* Маныаха бары ҕон әппіттәрә: Кіні хана бісігі, бісігі даганы оголорбут үрдүлэрігэр буоллун. *26.* Оччого кіні Варавваны босхолобута, Іисусу буоллагынна сыйиан баран, креска тараччы тардага біәрбітә.

112. *27.* Оччого область тойонун суд сірігәр Іисусу ылан бараннар, бүтүн сәрігі Кініәхә хомуйбуттара. *28.* Кініні сыгыйиахтан бараннар баграницаны Кініәхә кәтәрпіттәрә. *29.* Тернаттан венец өрөннөр басыгар кәтәрдән, уӊа ілітігәр тайагы туттаран бараннар, әләк гынаннар, Кіні іннігәр тобуктан тураннар, әтәллэра: үөр, Іудейскай ыраахтагыта! *30.* Кініәхә сілләбіттәрә, тайагы да ыланнар Кіні басын устун охсоллоро. *31.* Әләк тутан бараннар, баграницаны Кініттән устаннар, бәйәтін таӊасын кәтәрдән бараннар, Кініні креска тараччы тардары іліпіттәрә. *32.* Ара баран ісәннэр кінілар Симон діән Кириней дойду кісітін көрөннөр, кініәхә Іисус кресын сүктәрбіттәрә.

113. *33.* Голгофа (сахалы әттәххә-кісі сүсүн сірә) діән сіргә кәлән бараннар. *34.* Кінілар уксусу кытта

ӯөсӯ булāн баран істін діāн Кініāхā біāрбіттāрā; Кі-
ні амсайан баран іоiāгін багарбатāга. 35. Кініні
креска тараччы тарпыт ҷон Кіні таҥасын жребій
кāбісāннāр ӯллāстібіттāрā. 36. Кінiлāр олорон-āрāннāр
Кініні онно кāтāбіттāрā. 37. Кіні буруйун хаптасыҥҥа
суруйан Кіні басын ӯрдӯнāн сайбыттāра (ол хаптасыҥ-
ҥа суруллубут āтā): бу-Іудейскāй ырāхтāгыта Іисус.
38. Оччого Кініні кытта іккі тӯөкӯнӯ, бірдāрін уҥа
өттӯгāр, бірдāрін хаҥас өттӯгāр тараччы тарпыт-
тара. 39. Тасынан āсаччы ҷоннор хосулāбыттара
Кініні, бастарынан іліглстā-іліглстā, 40. Āппіттāрā:
Таҥара ҷіāтін аліатан баран кініні ӯс кӯн ісігāр
оҥоро̄ччу, бāйāгін бысa; Таҥара уола буоллаххына,
крестан тӯс. 41. Сол курдук архирейдар ӯөрāх-
тāхтāрі, кырҷагастары фарисейдары кытта хосулāн-
нар āппіттāрā: 42. Атыннары быcатар дагаңы
бāйāтін кыайан быcāбат. Кіні Израиль ырāхтāгыта
буоллагына, біліґін крестан тӯстӯн, оччого бісігі Кініā-
хā ітāгāйіāхпіт. 43. Кіні Таҥарага āрāммітā; Таҥара
Кініні сөбӯлӯр буоллагына, Кініні біліґін быcатын.
Кіні Таҥара уолабын діpā āбāт. 44. Солкурдук Кіні-
ні да кытта тараччы тардыллыбыт тӯөкӯттāр хосулāбыт-
тара Кініні. 45. Алтыс частан тохсус часка діāрі бӯтӯн
сір устун хараҥа буолбута. 46. Тохсус час сагына
Іисус улаханнык саҥаран āппітā: Или-Или! ламá савах
өани? маны сахалы āттāххā: Таҥарам, Таҥарам! того Āн
Мігін хāллардыҥ? 47. Онно турāччы ҷоннортон сорох-
торо, маны істāннāр, Кіні Ильяны ыгырар, діāбіттāрā.
48. Арай сотору кінілāртāн бірдāрā сӯрāн баран, губ-
каны ылан, уксусунан толорон баран, тайахха ілāн біā-
рāн ісāрпітā Кініні. 49 Атыннар буоллахтарына āппіт-
тāрā: тохто̄, көрӯөхпӯт, Илія Кініні быcары кāлāр āбіт

ду? *50*. Іисус äмiä улаханнык саҥарбытын кäннä, тына
тахсыбыта. *51*. Оччого Таҥара ɉiäтiн быса ӯсäттäн ал-
ларатыгар ɉiäрi iккi аҥы хайа барбыта; сiр тiтiрäбiтä,
тäстар хайыта барбыттара. *52*. Гробтар асыллыбыттара,
äлбäх öлбӯт святойдар уҥуохтара тiллiбiттäрä. *53*. Іисус
тiллiбiтiн кäннä, гробтартан тахсаннар, кiнiлäр святой
гуоракка кiрäннäр äлбäх ɉоннорго кöстӯбӯттäрä *54*. Сот-
ник, Кiнiнi да кытта Іисусу кäтäччiлäр сiр тiтiрäбiтiн,
бу да бары буолбутун кöрöннöр, бäркä куттананнар, кiрдiк
Кiнi Таҥара уола, ɉiäбiттäрä. *55*. Онно äмiä Галилеятан
Іисуска служи гынары Кiнiнi батыспыт äлбäх ɉахталлар
баллара; кiнiлäр ырахтан туран кöрбӯттäрä. *56*. Кiнiлäр
ыккардыларыгар Марiя Магдалина, Іоаковтāх Іосiя
iйäлäра Марiя, Заведей да уолаттарын iйäлäрä баллара.
57. Кiäсä буоларын кытта бай, Аримафей ɉiäн дойдулāх,
Іисуска ӯöрäммiт, Іосиф ɉiäн кiсi кäлбiтä. *58*. Кiнi
Пилакка кäлäн Іисус уҥуогун кöрдöбӯтä. Пилат бäр-
дäрбiтä. *59*. Іосиф, Іисус уҥуогун ылан, ырāс плащани-
цага (таҥаска) сӯлāн. *60*. Байäтiн, тāска хасыллыбыт
саҥа гробугар Кiнiнi ӯрбута; улахан тасынан гробун
äнын баттатан баран, барбыта. *61*. Онно Марiя Магда-
лина, атын да Марiя гроб утары олорбуттара.

114. *62*. Пятница сарсыҥҥытыгар архирейдар,
фарисейдар да Пилакка муйнустаннар. *63*. Äппiттäрä:
тойоммут! ол албын, ӯс кӯн буолан баран тiллiäм ɉiäн
тыннāх äрдäгiнä äппiтiн öйдöтӯбӯт. *64*. Бу буоллагына
ӯöрäнäччiлäрä тӯн кäлäннäр, хайтах äмä уоран ылан
бараннар, Кiнi öлбӯттäртäн тiлiннä ɉiäн ɉоҥҥо даганы
äтiäхтäрä; ол iсiн äн ӯсӯс кӯнä туолуор ɉiäрi Кiнi гробун
кäтäт. Хойукку албын уруккутуннāгар ордук кусаган
буолуога. *65*. Пилат äппiтä кiнiлäргä: äсiгi кäтäбiлäххiт;
баран багараргыт хоту кäтäҥ. *66*. Кiнiлäр бараннар

таска печать уран бараннар гроб ыксатыгар кätäбiт
туруорбуттара.
XXVIII. 115. 1. Суббота аспытын кäннä, недѣля бас-
тыҥ күнä саран äрдäгiнä, Марiя Магдалина атын да
Марiя, гробу кöрöрÿ кäлбiттäрä. 2. Айыы Тойон ангела
халлантан тÿсäн кäлäн, тасы гроб аныттан кiäр ай-
ӥан баран, кiнi ÿрдÿгäр олорбута; арай мантан улахан
сiр тiтiрiрä буолбута. 3. Кiнi чагылган курдук џÿсÿннäх,
хар курдук ÿрÿҥ таҥастäх äтä. 4. Кäтäччiлäр кiнiттäн
ÿҥуохтара хамныахтарыгар дiäрi куттананнар öлбÿт
курдук буолбуттара. 5. Ангел џахталларга äппiтä:
куттаныман, äсiгi тарачча тардыллыбыт Iисусу кöрдÿр-
гÿтÿн бiлäбiн. 6. Кiнi манна суох; äппiтiн хоту Кiнi тi-
лiннä, Кäлiҥ, Айыы Тойон сыппыт сiрiн кöрÿҥ. 7. Тÿр-
гäннiк бараҥҥыт Кiнi öлбÿттäртäн тiллiбiтiн ÿöрäнäч-
чiлäрiгäр тыллаҥ, Кiнi Галилеяга кiнiлäрi тосуйога,
онно äсiгi Кiнiнi кöрÿöххÿт. Кöр, бу мiн äттiм äсiäхä.
8. Тÿргäннiк гробтан тахсаннар, кутталлы улахан да
ÿöрÿнÿ кытта Кiнi ÿöрäнäччiлäрiгäр тылларын сырсыбыт-
тара. 9 Арай бу Кiнi ÿöрäнäччiлäрiгäр тыллы баран iстäх-
тäрiнä, Iисус кiнiлäрi ара кöрсöн, ÿöрÿҥ, дiäбiтä. Кiнiлäр
саба тÿсäннäр Кiнi атахтарын кусан бараннар ÿҥпÿттäрä
Кiнiäхä. 10. Оччого Iисус äтäр кiнiлäргä: куттаныман;
Мiн браттарбар бараҥҥыт тыллаҥ, кiнiлäр Галилеяга
бардыннар; онно Мiгiн кiнiлäр кöрÿöхтäрä. 11. Кiнiлäр
баран iстäхтäрiнä кäтäччiлäртäн сорохторо гуоракка
бараннар, туох буолбутун барытын архiерейдарга бiл-
лäрбiттäрä. 12. Кiнiлар кырџагастары кытта муй-
ӥустаннар субäлäсäн баран, сäрi кiсiлäрiгäр балайахан
харчыны бiäрäн бараннар, кiнiлäргä äппiттäрä: äсiгi
џоҥҥо äтiҥ: ÿöрäнäччiлäрä тÿн кäлäннäр, бiсiгi утуйа
сыттахпытына Кiнiнi уоран ылбыттар. 14. Маны область

тойоно іситтäгінä, бісігі кініні āртасаммыт äсігіні алцар-
хайтан бысыахпыт. 15. Кінiлäр харчыны ылан баран-
нар, кінiлäрі ўöрäппіттäрін хоту оӈорбуттара; субу
сурах Іудейдар ыккардылларыгар тарганан бўгўӈӈä
діäрі бар. 16. Уопордуга біp Іисус ўöрäнäччітä, Гали-
леяга бар, Кіні ыйыбыт хайатыгар барбыттара. 17. Кі-
ніні кöрöн бараннар, кінiлäр ўӈпўттäрä Кініäхä; сорох-
торо буоллахтарына сымыйаргāбыттара. 18. Іисус
чугасāн кäлäн äппітä кінiлäргä: Міäхä бары кўстäх
кöӈўлі халлāн сір да ўрдўгäр біäріллібітä. 19. Бу буол-
лагына бараӈӈыт, бары омуктары Ага, Уол, Святой да
Тын атыгар сўрäхтäӈӈіт ўöрäтіӈ. 20. Тугу Мін кäскіл-
лäбітім, ону барытын толорорго кінiлäрі ўöрäтіӈ; ччä, бу
Мін äсігіні кытта ўйä бараныагар діäрі кўн āйы
бäрбын. Аминь.